

Metodiskie ieteikumi ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī

Aktualizētā redakcija

(2012.gada 4.aprīlis)

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas
Valsts stratēģiskās plānošanas departamenta
Reģionālās attīstības plānošanas nodaļa
67770431 (Ilona Raugze)
67770365 (Andris Eglītis)
67770354 (Alise Zaļakmentiņa)

TERMINU SKAIDROJUMI.....	3
IEVADS	5
I ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS SISTĒMA	6
Ilgospējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes pamatprincipi.....	8
Priekšnoteikumi veiksmīgai ilgospējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādei un īstenošanai	10
Galvenās problēmas un sarežģījumi ilgospējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē	11
Ilgospējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes process.....	13
II PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE	18
Pašreizējās situācijas analīze.....	20
Pašreizējās situācijas analīze, izmantojot tematisko pieeju	21
Pašreizējās situācijas analīze, izmantojot pieejamo resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju ...	21
SVID analīze	22
III ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA UN TĀS STRUKTŪRA.....	25
IV ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA UN TĀS STRUKTŪRA	27
V PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS	29
Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums	29
VI ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA	30
Ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi	31
Telpiskās attīstības perspektīva.....	35
Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi	37
Attīstības programmas saskaņotība un pēctecība.....	40
VIII RĪCĪBAS PLĀNS.....	43
IX SABIEDRĪBAS IESAISTE	47
X STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS.....	49
XI ĪSTENOŠANAS PROCESS	53
XII ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS UN ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA.....	54
Uzraudzības sistēmas mērķi un uzdevumi	54
Uzraudzības sistēmas elementi.....	54
Uzraudzības process.....	56
Priekšlikumi informācijas apkopošanai par rīcības virzienu un uzdevumu izpildi.....	60
XIII TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU AKTUALIZĀCIJA	62
XIV IZMANTOTIE AVOTI.....	63
XV PIELIKUMI.....	64

TERMINU SKAIDROJUMI

Attīstības plānošana – principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību.¹

Attīstības programma – vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.²

Ilgtermiņa attīstības stratēģija – ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva.³

Integrēta pieeja – pieeja attīstības plānošanā, kas paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem (nacionālo, reģionālo, vietējo) un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus un prioritātes.

Investīciju plāns – attīstības programmas rīcības plāna sastāvdaļa laika posmam vismaz līdz 3 gadiem, kuru apstiprina pašvaldība. Investīciju plānu var aktualizēt katru gadu.

Metodoloģija – skaidrojošā, teorētiskā pamatojuma un metodoloģiskā sadaļa, kurā atspoguļota attīstības programmas izstrādes normatīvā bāze, plānošanas dokumentu hierarhija un aprakstītas attīstības programmas sastāvdaļas.

Monitorings – regulāra novērošana, vērtēšana un pārskats par rīcībām un pārmaiņām attīstības programmas īstenošanā.

Prioritāte – teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm.

Ekonomikas profils – teritorijas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības raksturojums, kas atspoguļo perspektīvos uzņēmējdarbības attīstības virzienus un priekšnoteikumus to attīstībai infrastruktūras, pakalpojumu, cilvēkresursu u.c. jomās.

Projekts – pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem.

Publiskā apspriešana – ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās).⁴

Rīcības plāns – attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu pasākumu kopumu un investīciju plānu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.

Rīcības virzieni – konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

Sabiedriskā apspriede – sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.⁵

Stratēģiskā daļa – attīstības programmas sadaļa, kurā definē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes un izvirza uzdevumus to īstenošanai.

¹ Attīstības plānošanas sistēmas likums, spēkā no 01.01.2009.

² Teritorijas attīstības plānošanas likums, spēkā no 01.12.2011.

³ Teritorijas attīstības plānošanas likums, spēkā no 01.12.2011.

⁴ 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

⁵ 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums – ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, arī vides pārskata sagatavošana, apspriešana, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšana par pieņemto lēmumu.⁶

Stratēģiskais mērķis – koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērsts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kas kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai.

Teritorijas attīstības plānojums – tiesību aktos noteiktajā kārtībā izstrādāts un apstiprināts ilgtermiņa reģiona, republikas pilsētas vai novada attīstības plānošanas dokuments, kas izvirza attīstības stratēģiskos mērķus un prioritātes, definē telpiskās attīstības perspektīvu.

Uzdevumi – iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu sasniegšanai. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Vides pārskats - atsevišķa sadaļa stratēģijā, plānā, programmā, koncepcijā vai cita veida plānošanas dokumentā, vai atsevišķs dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu.⁷

Vīzija – lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

⁶ Likums Par ietekmes uz vidi novērtējumu, spēkā no 13.11.1998.

⁷ Likums Par ietekmes uz vidi novērtējumu, spēkā no 13.11.1998.

IEVADS

Metodiskie ieteikumi ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī (turpmāk – metodiskie ieteikumi) ir praktisks materiāls, kas paredzēts plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību politiķiem, attīstības plānošanas speciālistiem un citām ieinteresētajām pusēm. Metodiskā materiāla mērķis ir sniegt ieteikumus plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām savstarpēji saskaņotu un kvalitatīvu ilgtspējīgu attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei.

Metodiskie ieteikumi ir sagatavoti, ņemot vērā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) sadarbībā ar plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānotājiem 2007.gadā izstrādāto metodisko materiālu „Vadlīnijas pašvaldību integrēto attīstības programmu izstrādei” un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Vietējās ekonomikas un nodarbinātības attīstības programmas (turpmāk - OECD LEED) ekspertu 2008.gadā sagatavoto materiālu „Metodiskais materiāls teritorijas attīstības plānošanai”.

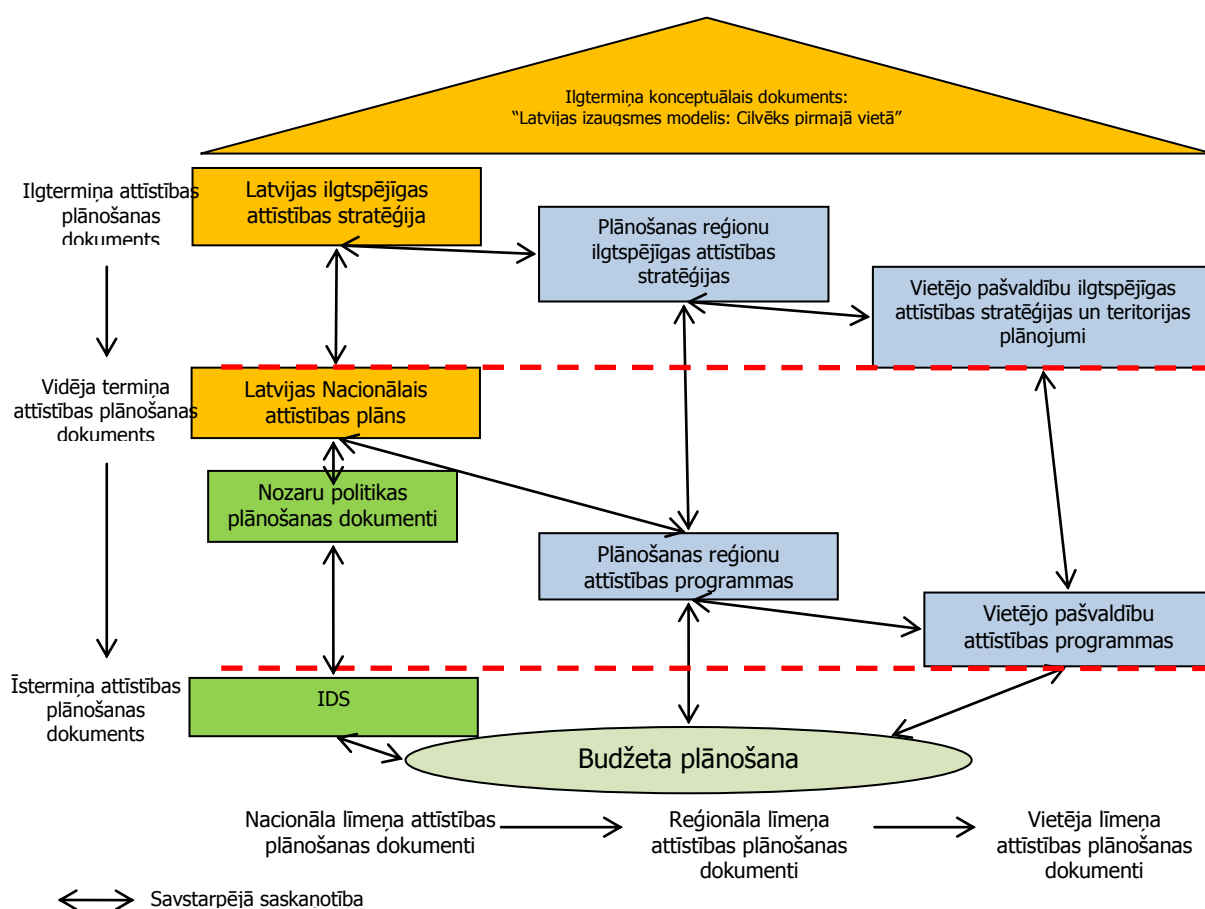
VARAM, izstrādājot šos metodiskos ieteikumus, ir sekojusi principam piedāvāt vienotu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes pieeju ar manevra iespējām, aicinot strādāt elastīgi, radoši, izmantojot esošo pozitīvo pieredzi, kā arī dodot ieteikumus, kā labāk savstarpēji saskaņot visus plānošanas dokumentus.

Lai izstrādātu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu, svarīgi ir noskaidrot, kādā attīstības līmenī plānošanas reģions/pašvaldība atrodas, lai, identificējot nepilnības un to novēršanai nepieciešamos pasākumus, noteiktu, kādā virzienā un kādā veidā tai darboties, lai sasniegtu ilgtermiņa prioritātes. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē aktīvi ir jāiesaistās plānošanas reģiona/pašvaldības vadībai, pieaicinot aktīvos plānošanas reģiona/pašvaldības iedzīvotājus, uzņēmējus, zinātnes un pētniecības institūcijas, nevalstiskās organizācijas, valsts institūciju un pašvaldības speciālistus.

I ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS SISTĒMA

1. Teritoriālās attīstības plānošanas likums⁸ (turpmāk - TAPL) un likums Par pašvaldībām⁹ nosaka, ka plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām ir pienākums izstrādāt ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu, un nodrošināt to ieviešanu.
2. Attīstības plānošanas sistēmas likums¹⁰ (turpmāk - APSL) paredz, ka plānošanas dokumenti Latvijā tiek izstrādāti ilgtermiņā (līdz 25 gadiem), vidējā termiņā (līdz 7 gadiem) un īstermiņā (līdz 3 gadiem).

- attīstības plānošanas dokumentu hierarhija un savstarpējā sasaiste

1.attēls Attīstības plānošanas dokumentu hierarhija

3. Attīstības plānošanas sistēmas likums¹¹ paredz šādu plānošanas dokumentu savstarpējo sasaisti un hierarhiju (skat. 1.attēlu):
 - izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, tos savstarpēji saskaņo un ievēro ilgtermiņa konceptuālo dokumentu "Latvijas izaugsmes modelis: cilvēks pirmajā vietā" un attiecīgā pārvaldes līmeņa politisko vadlīniju dokumentus.

⁸ Teritorijas attīstības plānošanas likuma 11.un 12.pants

⁹ Likuma Par pašvaldībām 14.pants

¹⁰ APSL 8.pants

¹¹ APSL 9.pants

- hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (turpmāk - LIAS). Hierarhiski augstākais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments ir Nacionālais attīstības plāns (turpmāk - NAP),
- vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem. Īstermiņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentiem,
- vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti reģionālā un nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem. Reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem,
- attīstības plānošanas dokumenti, kas izstrādāti konceptuāla lēmuma pieņemšanai vai nacionālās pozīcijas formulēšanai, ir hierarhiski pakārtoti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un Nacionālajam attīstības plānam.

II ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS UN ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDE

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes pamatprincipi

4. Izstrādājot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu, ieteicams ievērot APSL¹² un TAPL¹³ noteiktos attīstības plānošanas un reģionālās attīstības principus. Papildus ir jānodrošina šādu pamatprincipu ievērošana:
 - stratēģiska pieeja,
 - ekonomiskais skatījums,
 - integrēta pieeja.
5. Plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma ir vienošanās rezultāts starp reģionā ietilpstošām pašvaldībām, valsts pārvaldes iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un citām reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm.

- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes pamatprincipi
- integrētās pieejas izmantošana attīstības plānošanā
- izstrādes process

Stratēģiskās pieejas izmantošana attīstības plānošanā

6. Stratēģiska pieeja paredz, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumentos:
 - ir nošķirti galvenie attīstības virzieni no pakārtotajiem,
 - ir noteikti sasniedzamie rezultāti un to rādītāji.

Ekonomiskais skatījums attīstības plānošanā

7. Lai attīstības plānošanā tiktu ievērots ekonomiskais skatījums, plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāizvirza perspektīvie uzņēmējdarbības virzieni, ko reģionālā līmenī sauc par ekonomikas profilu, bet vietējā līmenī par pašvaldības specializāciju. Ekonomisks skatījums nozīmē raudzīties uz pašreizējo attīstību, izvērtējot pieejamos resursus un izvirzot perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus.
8. Attīstības programmas rīcības plānā jāparedz tādu projektu īstenošana, kas vidējā termiņā un ilgtermiņā var sniegt lielāku atdevi budžetā, piemēram, infrastruktūras, cilvēkresursu vai tādu pakalpojumu attīstīšanā, kas nodrošinātu uzņēmējdarbības attīstību, nevis noslogotu budžetu ar papildus izdevumiem (piemēram, uzturot ēkas, kas nedod ekonomisko atdevi).
9. Piemēram, ja pašvaldība vēlas kļūt par nacionālas nozīmes pārtikas ražošanas centru, tad attiecīgi ir jāplāno, lai infrastruktūra tiek sakārtota ar mērķi piesaistīt jaunus un saglabāt jau esošos pārtikas produktus ražojošos uzņēmējus, pašvaldības atbalsts izglītības iestādēm jākoncentrē galvenokārt uz tām, kas spēs sagatavot speciālistus, kas nākotnē varēs atrast algotu darbu turpat pašvaldībā utt.
10. Piemēram, ja reģions vēlas iekļauties nozīmīgos starptautiskajos loģistikas tīklos, tad attiecīgi ir jāizvērtē pašreizējās un potenciālās kravu plūsmas reģionā, un sadarbībā ar reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm jāplāno, lai infrastruktūra tiek sakārtota ar mērķi uzlabot ceļu infrastruktūru un loģistikas centrus utt.

¹² APSL 5.pants

¹³ TAPL 3.pants

Integrētas pieejas izmantošana attīstības plānošanā

11. Eiropas Komisija iesaka attīstības plānošanā un īstenošanā nodrošināt integrētās pieejas plašāku pielietojumu un aicina reģionālā un vietējā līmeņa pārvaldes iestādes atbalstīt šo procesu.¹⁴
12. Integrēta pieeja attīstības plānošanā paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus.
13. Integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, veidot teritorijas¹⁵ attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp ekonomisko, sociālo un vides attīstību, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi.¹⁶ Integrētas pieejas izmantošana plānošanas dokumentu izstrādē veicina finanšu instrumentu koordinētu un mērķtiecīgu ieviešanu teritoriju attīstības prioritāšu īstenošanai.
14. **Telpiskā dimensija** paredz pasākumu īstenošanu, koordinējot tos telpā, uz konkrētās vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona attīstības problēmām raugoties gan administratīvās teritorijas, gan plašākā mērogā, t.i., kontekstā ar apkārtējo teritoriju izaugsmi. Lai nodrošinātu telpiskās dimensijas ievērošanu, ieteicams IAS un AP izstrādes procesā iesaistīt vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona un apkārtējo teritoriju uzņēmējus, iedzīvotājus, valsts pārvaldes institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus, apzinot vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona iekšējās attīstības veicinošos un kavējošos faktorus (piem., degradētās teritorijas u.c. problēmteritorijas, kā arī attīstības virzītājspēki, identificējot esošās un vēlamās mijiedarbības formas ar apkārtējām teritorijām, nosakot teritoriju papildinātības iespējas un paredzot rīcības to iespēju efektīvai izmantošanai (*t.sk. partnerības projektus ar apkārtesošajām teritorijām kopīgu jautājumu risināšanai, piem., vides kvalitātes, atkritumu apsaimniekošanas, ūdensapgādes, uzņēmumu klasteru veidošana u.c. jautājumu risināšanā*).

Telpiskā dimensija var tikt atspoguļota šādos līmeņos:

- **administratīvās teritorijas iekšienē**, izvērtējot konkrētās administratīvās teritorijas atsevišķu daļu (plānošanas reģiona gadījumā – republikas pilsētu, novadu un novadu pilsētu; pašvaldības gadījumā – novadu pilsētu un pagastu; republikas pilsētas gadījumā - mikrorajonu) izaugsmes potenciālu un vajadzības, paredzot pasākumus teritorijas atsevišķu daļu attīstībai atbilstoši to izaugsmes potenciālam un vajadzībām nolūkā panākt visu teritorijas daļu līdzsvarotu attīstību (*piem., novirzot atbalstu pilsētas degradēto teritoriju attīstībai (jaunu ēku būvniecība, teritorijas sakārtošana, parku izveide, infrastruktūras pieejamības nodrošināšana personām ar funkcionāliem traucējumiem u.c. sociālo iekļaušanu veicinoši pasākumi), tiks sekmēta pilsētas teritorijas daļu pievilcība un iekļaušana izmantošanas apritē; plānošanas reģionam, AP ietvaros izvērtējot un paredzot reģiona ietilpstošo republikas pilsētu un novadu (t.sk. novadu pilsētu) lomu papildinātību un sadarbību, tiks sekmēta reģiona līdzsvarota attīstība*).
- **ārpus administratīvās teritorijas robežām**, izvērtējot konkrētās administratīvās teritorijas ietekmi uz apkārtējām teritorijām¹⁷, funkcionālās saiknes ar tām, teritorijas

¹⁴ Eiropas Komisija, „Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju” {SEC(2006)16}, Briselē, 11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija

¹⁵ Atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumam Latvijas Republiku iedala šādās administratīvajās teritorijās – apriņķos, republikas pilsētās, novados.

¹⁶ Eiropas Komisija, „Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju” {SEC(2006)16}, Briselē, 11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija

¹⁷ Veikt investīcijas pašvaldības administratīvajā teritorijā, nodrošinot labuma gūšanu arī apkārtējās teritorijās

ieguldījumu reģionālā un nacionālā mērogā un paredzot pasākumu kopumu nolūkā nodrošināt teritorijas lielāku nozīmi plašākā mēroga administratīvās teritorijas sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanā (*piem., radot apstākļus ērtākai teritorijas sasniedzamībai, līdz ar to arī daudzveidīgākām darba sasniedzamības iespējām un pakalpojumu pieejamībai ne tikai pašvaldības robežās, bet arī ārpus pašvaldības dzīvojošiem iedzīvotājiem, t.sk. uzlabojot sabiedriskā transporta pakalpojumus, infrastruktūru, pielāgojot to personām ar funkcionāliem traucējumiem; ja viena pašvaldība plāno attīstīt vai attīsta kādu konkrētu ekonomikas nozari, tad citas pašvaldības var izmantot šīs pašvaldības piedāvātos specifiskos pakalpojumus un piedāvāt savus pakalpojumus citā specifiskā jomā*).

15. **Tematiskā dimensija** paredz nozaru savstarpēju koordināciju, panākot, ka atbalsts vienas nozares problēmu risināšanai, labvēlīgi ietekmē un papildina citu nozaru attīstību, tādā veidā nodrošinot kompleksu atbalsta mehānismu (*piem., ja tiek veikta parku / apzaļumoto teritoriju atjaunošana, tad ir jāparedz arī apkārtējo teritoriju ielu segumu atjaunošana un pielāgošana personām ar funkcionāliem traucējumiem, lai novērstu no neasfaltētā ielu seguma radīto putekļu nokļūšanu parkos/apzaļumotajās teritorijās un samazinātu gaisa piesārņojuma līmeni iedzīvotāju atpūtas vietās; uzņēmējdarbības attīstībai vienlīdz būtiski ir radīt uzņēmējdarbības attīstībai piemēroto vidi (rūpniecisko zonu sakārtošana, inženierkomunikācijas u.c.), kā arī nodrošināt atbilstošu speciālistu sagatavošanu un izglītības iespēju nodrošināšanu*). Tematiskās dimensijas ievērošanu var panākt, ja pašreizējās situācijas analīzē, nozares tiek analizētas kontekstā ar citām, piemēram, uzņēmējdarbības attīstība tiek skatīta kontekstā ar darbaspēka izglītības līmeni un kvalitāti, pilsētas infrastruktūru un transporta sistēmu, tehnoloģiju jauninājumiem un pakalpojumu pieejamību. Pēc tam, izstrādājot stratēģisko daļu, paredzot konkrētas aktivitātes uzņēmējdarbības veicināšanai un ar to saistīto nozaru attīstību, piemēram, nepieciešamās infrastruktūras attīstīšana, nepieciešamo pakalpojumu pieejamības nodrošināšana, speciālistu apmācīšanas iespēju nodrošināšana.
16. **Laika dimensija** paredz projektu īstenošanas pēctecību (*piem., vispirms rekonstruē komunikācijas, tad ielas segumu, nevis otrādi*). Laika dimensijas ievērošanu attīstības programmā var nodrošināt, pašreizējās situācijas aprakstā sniedzot informāciju par iepriekš īstenotiem attīstības projektiem, kas kontekstā ar investīciju plānā iekļauto informāciju atspoguļo projektu īstenošanas pēctecību.
17. Lai saprastu, vai plānošanas reģions / pašvaldība ir ievērojis visas integrētās pieejas dimensijas, nepieciešams atbildēt uz vairākiem jautājumiem (skat. 5.pielikumu).

Priekšnoteikumi veiksmīgai ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādei un īstenošanai

18. **Politiskā līderība.** Bez skaidras politiskās līderības jebkurš plānošanas dokumentu izstrādes un īstenošanas process ir pakļauts neveiksmei. Lai koncentrētu politiskās vadības aktivitātes vajadzīgajā virzienā un arī zināmā mērā nodrošinātu pārliecību par viņu līdzdalību, ir lietderīgi panākt oficiālu vienošanos (padomes/domes lēmums) par politiskās vadības lomu plānošanas procesā. Tāpēc jānosaka vismaz viens politiķis, kurš būtu atbildīgs par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes procesa uzraudzību, kurš palīdzētu mobilizēt vietējās sabiedrības grupas un veidotu dialogu par nākotnes sadarbības iespējām ar kaimiņu pašvaldībām.
19. **Ieinteresēto pušu iesaistīšana** (jau sākotnējā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes stadijā). Efektīvai ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādei, jau tās izstrādes sākumā, jāiesaista tās privātā un publiskā

sektora ieinteresētās puses, kas ir saistītas ar plānošanas reģionu/pašvaldību un var sniegt nozīmīgu ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē un īstenošanā. Tas ļauj šīm pusēm justies līdzatbildīgām par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādi, bet, kas ir vēl svarīgāk, tas rosina iesaistītajiem būt ieinteresētiem ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas īstenošanā.

20. **Sociālekonomiskā analīze.** Katrā plānošanas līmenī ir jābūt izanalizētam pieejamajam sociālekonomisko datu apjomam, lai plānošanas dokumentu izstrādātāji varētu veikt kvalitatīvu pašreizējās situācijas analīzi, nodrošinot pārskatu par plānošanas reģiona/pašvaldības esošo attīstības līmeni un pieejamajiem resursiem. Analīzei dati jāizvēlas tā, lai nodrošinātu pārlicenošu, loģiski pamatotu rādītāju kopumu, kuru analīzes rezultātā varētu objektīvi plānot ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes un to sasniegšanas rādītājus.
21. **Kapacitāte.** Attīstības plānošanai ir nepieciešama atbilstoša administratīvā kapacitāte, t.i., plānošanas reģiona/pašvaldības speciālistiem ir jābūt vismaz izglītībai teritorijas plānošanā un/vai ekonomikā un/vai sabiedrības vadībā un/vai komunikācijās un/vai finansēs, vai arī iepriekšējai pieredzei attīstības plānošanas dokumentu izstrādes vai sabiedrības iesaistes jomā.
22. **Finanses.** Lai samazinātu izstrādes izmaksas, ieteicams ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas un teritorijas plānojuma izstrādi uzsākt vienlaicīgi vai pēc iespējas īsākā intervālā. Galvenās izmaksas plānošanas dokumentu izstrādē ir saistītas ar:
 - ekspertu algošanu atsevišķu sadaļu izstrādei vai jomu pētniecībai,
 - sabiedrības iesaistes aktivitātēm,
 - datu iegūšanu.
23. Ieteikumi ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas tehniskajam noformējumam.

Ilgspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma ir jāizgatavo tā, lai visu tās glabāšanas laiku nodrošinātu dokumenta juridisko spēku un informatīvo funkciju, kā arī iespēju izgatavot tās kopiju.

Ilgspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā, vislabāk titullapā, ir jābūt iekļautai šādai informācijai (rekvizītiem) par to:

 - nosaukumam;
 - termiņam;
 - apstiprināšanas datumam;
 - izstrādāšanas, izdošanas, pieņemšanas vai parakstīšanas vietas nosaukumam;
 - dokumenta apstiprinājuma uzrakstam vai atzīmei par dokumenta apstiprinājumu.

Galvenās problēmas un sarežģījumi ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē

24. Pastāv virkne iespējamo kļūdu un problēmu, izstrādājot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu. Šeit minēti daži piemēri:
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrāde bez skatījuma ārpus savas teritorijas robežām, vāji attīstīta prakse kopīgu iniciatīvu īstenošanā;
 - nepietiekoši pievērsta uzmanība plānošanas procesiem no vadošo amatpersonu puses, kā rezultātā ieinteresēto pušu un īstenotāju vidū tā nav ieguvusi nozīmi;
 - nav ņemts vērā, ka plānošanas reģioniem/pašvaldībām ir ļoti atšķirīgas attīstības perspektīvas, tāpēc gan plānošanas reģioniem, gan pašvaldībām ir vajadzīgas izteiktākas

- prioritātes un skaidra specializācija, – „kāda ir plānošanas reģiona/pašvaldības konkurētspējīgā niša, kādas ir galvenās nozaru grupas un jomas, kur tai ir konkurences priekšrocības?”;
- iztrūkst ļoti svarīgas sadaļas, piemēram, profils/specializācija, rīcības plāns, uzraudzības sistēma;
 - stratēģiskie uzstādījumi, kas seko modes tendencēm, bet ir ar nepietiekamu pamatojumu un nav balstītas uz pastāvīgām vērtībām, piemēram, uz zināšanām balstīta ekonomika, biotehnoloģijas, radošās industrijas, tūrisma attīstība;
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma, kuras pamatā ir vāja analīze, it īpaši dažādu salīdzinājumu trūkums attiecībā pret citu teritoriju rezultātīvajiem rādītājiem (attīstību, progresu) u.c.;
 - laika, spēju vai līdzekļu trūkums, lai pienācīgi izstrādātu un īstenotu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu;
 - netiek veikta ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas ieviešanas uzraudzība un sekošana līdz noteikto rezultātu rādītāju izpildei, nodrošinot izvērtējumu kādā veidā izmaiņas sociālekonomiskos procesos ir ietekmējušas attīstību.
25. Biežāk pieļautās kļūdas izstrādājot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju ir šādas:
- telpiskās perspektīvas grafiskā daļa tiek izstrādāta ar ļoti smalku detalizācijas pakāpi, tādējādi samazinot manevra iespējas tās ieviešanā un radot risku, ka samazināsies teritorijas plānojuma sasaiste ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju;
 - telpiskās perspektīvas grafiskā daļa netiek veidota sadarbībā ar ieinteresētajām pusēm.
26. Biežāk pieļautās kļūdas izstrādājot attīstības programmu ir šādas:
- attīstības programma ir veidota kā vēlmju saraksts, nevis stratēģisks teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas atspoguļo teritorijas prioritātes un tām pakārtotu rīcību;
 - attīstības programma netiek uztverta kā instruments investīciju piesaistei, jo netiek plānota kontekstā ar pašvaldības budžetu;
 - rīcības plāns, kurā nav daudz vairāk kā pašreizējo darbību uzskaitījums;
 - pašvaldību plānotie investīciju projekti vairāk saistīti ar dzīves vides kvalitātes uzlabošanu, nevis ar uzņēmējdarbībai labvēlīgās vides radīšanu;
 - attīstības programmas saturs tiek pieskaņots galvenokārt pieejamajam publisko investīciju finansējumam.
27. Bez augstākminētajām kļūdām un problēmām attīstības plānošanu apgrūtina tādi faktori kā nākotnes nenoteiktība, patiesas informācijas trūkums, plānotāju trūkums, plānotāju kompetences trūkums, u.c.
28. Lielāko daļu no galvenajām problēmām novērš skaidra vadība, laba ekonomiskā analīze, skaidri definētas prioritātes un īstenošanas virzieni, un izteikta izpratne par konkrētās teritorijas īpašajām vērtībām.

Ilgspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes process

29. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes procesu ieteicams organizēt šādā veidā:

Process	Rīcība	
	Izstrādājot IAS	Izstrādājot AP
Sagatavošanās izstrādei	Domes/plānošanas reģiona attīstības padomes lēmums par IAS/AP izstrādes uzsākšanu (skat. 1.pielikumu), kurā ieteicams noteikt: <ol style="list-style-type: none"> 1) IAS/AP izstrādes periodu, 2) atbildīgos par IAS/AP izstrādes vadību un uzraudzību (vienu pārstāvi no politiķiem un vienu no administrācijas darbiniekiem), 3) atbildīgo par sabiedrības līdzdalību, 4) darba uzdevumu IAS/AP izstrādei (norādot galvenos izstrādes posmus un termiņus), 5) IAS/AP vadības grupas un/ vai darba grupas sastāvu 	
	Lēmuma par IAS/AP izstrādes uzsākšanu publicēšana mājas lapā, vietējā laikrakstā (tikai vietējām pašvaldībām), kā arī tā nosūtīšana par attīstības plānošanu atbildīgajām iestādēm: <ul style="list-style-type: none"> • vietējai pašvaldībai jāsūta plānošanas reģionam, • plānošanas reģionam jāsūta VARAM 	
	Izstrādā detalizētu plānu, saskaņā ar kuru norit darbs pie IAS/AP izstrādes, un sabiedrības līdzdalības plānu. IAS/AP izstrādes un sabiedrības līdzdalības plāna apspriešana vadības grupā/darba grupā	
	Paziņojuma par sabiedrības līdzdalību (ar kritērijiem sabiedrības pārstāvju izvēlei) sagatavošana un publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā (vietējām pašvaldībām)	
	3-4 tematisko darba grupu izveidošana, piesaistot attiecīgo nozaru speciālistus un viedokļu līderus, kā arī reģionu un kaimiņu pašvaldību attīstības/ teritorijas plānošanas speciālistus (ieteicamais darba grupas lielums 5-15 cilvēki)	
	Ar IAS saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze: <ol style="list-style-type: none"> 1) plānošanas reģioniem ir jāanalizē spēkā esošā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija, plānošanas reģiona spēkā esošais teritorijas plānojums, kā arī citu plānošanas reģionu spēkā esošās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un teritorijas plānojumi, 2) vietējām pašvaldībām ir jāanalizē tā plānošanas reģiona spēkā esošā ilgtspējīgas attīstības stratēģija, kurā ietilpst attiecīgā pašvaldība, attiecīgās pašvaldības spēkā esošais teritorijas plānojums, kā arī to vietējo pašvaldību spēkā esošās ilgtspējīgas 	Ar AP saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze: <ol style="list-style-type: none"> 1) plānošanas reģioniem ir jāanalizē spēkā esošais Nacionālais attīstības plāns, plānošanas reģiona spēkā esošā attīstības programma, kā arī citu plānošanas reģionu attīstības programmas, 2) vietējām pašvaldībām ir jāanalizē tā plānošanas reģiona spēkā esošā attīstības programma, kurā ietilpst attiecīgā pašvaldība, attiecīgās pašvaldības spēkā esošā attīstības programma, kā arī to vietējo pašvaldību spēkā esošās attīstības programmas, ar kurām robežojas attiecīgā pašvaldība

	attīstības stratēģijas un teritorijas plānojumus, ar kurām robežojas attiecīgā pašvaldība	
	<p>Vietējai pašvaldībai – iedzīvotāju anketēšana un anketu rezultātu apkopošana par viņu redzējumu aktuālākajās realizējamajās problēmās pašvaldībā un turpmākās attīstības iespējām.</p> <p>Plānošanas reģionam – pašvaldību anketēšana un anketu rezultātu apkopošana par to redzējumu aktuālākajās realizējamajās problēmās plānošanas reģionā un tā turpmākās attīstības iespējām</p>	
Izstrādes process	<p>Ilgspējīgas attīstības stratēģiju izstrādā trīs posmos:</p> <p>1.posms – pašreizējās situācijas raksturojums un analīze (situācijas apzināšana)</p> <p>Pašreizējās situācijas raksturojums tiek veidots kā sadaļa, kas parāda plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējo situāciju un raksturo teritorijas rīcībā esošos resursus, attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus.</p> <p>2.posms – stratēģiskās daļas izstrāde</p> <p>Šajā posmā, ņemot vērā pašreizējās situācijas analīzes rezultātus, definē ilgtermiņa attīstības redzējumu (vīziju), stratēģiskos mērķus, ilgtermiņa prioritātes un ekonomisko profilu vai specializāciju (perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus).</p> <p>3.posms – telpiskās attīstības perspektīvas izstrāde</p> <p>Šajā posmā apraksta un brīvi izvēlētā veidā grafiski attēlo teritorijas telpisko struktūru un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas.</p>	<p>Attīstības programmu izstrādā četros posmos:</p> <p>1.posms - pašreizējās situācijas raksturojums un analīze (situācijas apzināšana)</p> <p>Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze tiek veidota kā sadaļa, kas parāda plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējo situāciju un raksturo teritorijas rīcībā esošos resursus.</p> <p>2.posms – stratēģiskās daļas izstrāde</p> <p>Šajā posmā, ņemot vērā pašreizējās situācijas analīzes rezultātus un plānošanas reģiona/pašvaldības definētās ilgtermiņa prioritātes, ir jāformulē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi.</p> <p>3.posms – rīcības plāna izstrāde</p> <p>Šis posms ir saistīts ar konkrētu rīcību noteikšanu, nosakot izpildītājus un finanšu resursus (kontekstā ar ikgadējo pašvaldības budžetu).</p> <p>4.posms – īstenošanas uzraudzības kārtības izstrāde</p> <p>Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība tiek izstrādāta ar mērķi radīt ietvaru, kas nodrošina iespēju izvērtēt plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību, kā arī attīstības programmas īstenošanas gaitā sasniegto atbilstoši noteiktajiem uzraudzības rādītājiem.</p>
	IAS/AP projekta izstrādes gaitā jānodrošina regulāra projekta izskatīšana vadības grupā, to precizējot un novēršot potenciālās pretrunas	
Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	Kad ir izstrādāta IAS/AP 1.redakcija, plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāveic konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Pēc konsultāciju veikšanas ir jāsaņem un Vides pārraudzības valsts birojā jāiesniedz	

	iesniegums ar aicinājumu izvērtēt stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību
	Vides pārraudzības valsts birojs pieņem un rakstiski paziņo izstrādātājam lēmumu par to, vai IAS/AP ir vai nav nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
	Ja Vides pārraudzības valsts birojs pieņem lēmumu, ka plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāizstrādā vides pārskats, tad izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju un Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī, ja nepieciešams, ar Dabas aizsardzības pārvaldi par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi
	Vides pārskata 1.redakcijas izstrāde
Publiskā apspriešana	Pašvaldības/plānošanas reģiona lēmums par IAS/AP un vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai
	Paziņojuma par IAS/AP un vides pārskata projekta publisko apspriešanu publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā (vietējām pašvaldībām)
	IAS/AP un vides pārskata projekta publiskā apspriešana (vismaz 30 dienas), tai skaitā organizējot sabiedrisko apspriedi/-es. Vides pārskata 1.redakcijas saskaņošana ar institūcijām, atbilstoši Vides pārraudzības valsts dienesta norādījumiem
	IAS/AP un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu apkopošana
	IAS/AP un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu izvērtēšana vadības grupā, vienojoties par nepieciešamajiem papildinājumiem
	Publiskās apspriešanas kopsavilkuma izstrāde, kurā norāda dalībnieku sarakstu, iesniegto iebildumu un priekšlikumu būtību, informāciju, vai tas ir ņemts vērā, un pamatojumu, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
	Publiskās apspriešanas kopsavilkuma publicēšana mājas lapā
Izstrādes process	Ņemot vērā publiskās apspriešanas rezultātus tiek izstrādāta IAS/AP un vides pārskata galīgā redakcija
Saskaņošana	Vietējās pašvaldības lēmums par IAS/AP projekta galīgās redakcijas nodošanu plānošanas reģionam, un vides pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai. Plānošanas reģiona lēmums par IAS/AP projekta galīgās redakcijas nodošanu VARAM un vides pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai
	Lēmuma par IAS/AP galīgās redakcijas nodošanu plānošanas reģionam un/vai VARAM un vides pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā (vietējām pašvaldībām)
	IAS/AP projekta galīgās redakcijas iesniegšana: <ul style="list-style-type: none"> • vietējā pašvaldība iesniedz plānošanas reģionam, • plānošanas reģions iesniedz VARAM. Vides pārskata iesniegšana Vides pārraudzības valsts birojam.
	PR ilgtspējīgas attīstības stratēģiju/attīstības programmu izskata 15 darba dienu laikā. VARAM ilgtspējīgas attīstības stratēģiju/attīstības programmu izskata 30 darba dienu laikā. Vides pārraudzības valsts birojs vides pārskatu izskata 30 dienu laikā
Apstiprināšana un publiskošana	Pozitīvu atzinumu gadījumā IAS/AP un vides pārskata projekta galīgās redakcijas apstiprināšana. Negatīva atzinuma gadījumā IAS/AP un vides pārskats tiek precizēti un atkārtoti saskaņoti (tie atgriežas izstrādes procesā)
	Lēmuma par IAS/AP un vides pārskata apstiprināšanu publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā

	<p>Apstiprinātās IAS/AP un vides pārskata publiskošana, kā arī tās iesniegšana:</p> <ul style="list-style-type: none">• vietējā pašvaldība iesniedz plānošanas reģionam,• plānošanas reģions iesniedz VARAM
--	--

2.ieteikums

Ilgospējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes vadītājs un vadības grupas izveide

Ilgospējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes procesa vadību nodrošina vadības grupas un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes vadītājs. Vadības grupas un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes vadītājs tiek izvēlēts un apstiprināts ar plānošanas reģiona attīstības padomes/pašvaldības domes lēmumu.

Uzsākot darbu pie ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes, svarīgi:

1. pirms darba uzsākšanas skaidri definēt veicamo darbu ietvaru, laika periodu, kādā tas veicams, un atbildīgos konkrētā darba izpildē (rūpīgi izstrādāts darba plāns var dot pozitīvu rezultātu, t.i., ja process tiek pārdomāti vadīts, tad ļauj veidot ciešākas attiecības vadības grupā, vairo iesaistīto pušu sapratni par partnera lomu, nepieciešamajiem resursiem, noteiktajiem termiņiem utt.);
2. noteikt ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes gaitā iespējamus riskus un problēmas;
3. pastāvīgi sekot vadības grupas darbam, nepieciešamības gadījumā pieaicināt vajadzīgos speciālistus, savlaicīgi kontrolēt paveikto.

Vadības grupas sastāvā ieteicams iekļaut ne vairāk kā 10 cilvēkus:

1. plānošanas reģiona attīstības padomes pārstāvi/pašvaldības domes deputātu (atbildīgo par procesa uzraudzību);
2. administrācijas darbinieku (atbildīgo par procesa vadību);
3. kaimiņu plānošanas reģiona/pašvaldības plānošanas speciālistu;
4. Pārresoru koordināciju centra un VARAM pārstāvi (plānošanas reģioniem)/plānošanas reģiona administrācijas pārstāvi (pašvaldībām);
5. pašvaldības struktūrvienību un iestāžu pārstāvjus (attiecas tikai uz pašvaldībām).

Vadības grupas risināmie uzdevumi var būt:

1. vienošanās par detalizētu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes plānu (ar termiņiem un atbildīgajiem);
2. vienošanās par sabiedrības līdzdalības plānu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes procesā;
3. vienošanās par tematisko grupu izveidošanu un sastāvu (ņemot vērā saņemtos sabiedrības pārstāvju pieteikumus);
4. tematisko grupu darba rezultātu izskatīšana un vērtējuma sniegšana par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas redakcijām;
5. vienošanās par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas projekta tālāko virzību (1.redakcijas nodošanu publiskajai apspriešanai, galīgās redakcijas nodošanu VARAM/plānošanas reģiona atzinuma sniegšanai un tml.);
6. sabiedriskās apspriešanas rezultātu izskatīšana, vienošanās par sabiedrības viedokļa ieklausšanu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmā.

II PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

(AP izstrādes 1.posms)

30. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes pirmais posms ir ļoti darbietilpīgs un nozīmīgs, tā vērtība ir kvalitatīva plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējās attīstības analīze. Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze tiek veidota kā sadaļa, kas parāda plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējo situāciju un pašreizējās politikas īstenošanas radīto rezultātu analīzi konkrētā atskaites punktā.
31. Pašreizējās situācijas analīze tiek sagatavota kā atsevišķs sējums, kas ir papildināms un aktualizējams, ko izmanto kā informatīvo materiālu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei.
32. Ja ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma tiek izstrādāta reizē vai ne ilgāk kā gadu pēc kāda no teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes, tad jauna datu vākšana un analizēšana nav nepieciešama, jo tās izstrādē var izmantot jau iepriekš analizētos datus.
33. Ja ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrāde tiek uzsāka vēlāk kā gadu pēc cita teritorijas attīstības plānošanas dokumenta izstrādes, tad ir nepieciešams veikt pašreizējās situācijas analīzes aktualizāciju.

- pašreizējās situācijas analīzes veikšanas pieejas
- pieejamie rādītāji attīstības programmu izstrādei
- SVID analīzes veikšana
- kopsavilkums

Darbs ar informāciju!

Vācot un apkopojot informāciju, ir svarīgi noskaidrot šādus jautājumus:

- a) par ko ir vajadzīga informācija?
- b) kāda rakstura informācija (objektīva vai subjektīva) ir nepieciešama?
- c) kādā apjomā ir vajadzīga informācija?
- d) kādu informācijas atskaites sistēmu vajadzētu izvēlēties?
- e) cik regulāri informācija iegūstama?
- f) kādas ir informācijas formas?
- g) kas vāks un apkopos informāciju?
- h) kā tiks glabāta informācija?

Objektīvā un subjektīvā informācija

Lai izvērtētu plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību, ir svarīgi zināt gan objektīvā, gan arī subjektīvā rakstura informāciju. Objektīva rakstura informāciju dod dati no institūcijām, kas to apkopo (bezdarbnieku skaits, skolēnu un skolotāju skaits skolā), bet subjektīva – no iedzīvotāju aptaujām (skolēnu un bērnu vecāku attieksme pret skolas darbu). Jāņem vērā, ka pašvaldības iedzīvotāju attieksmi pret dzīvi pašvaldībā, vēlmi dzīvot šai vietā nosaka ne tik daudz faktiskais stāvoklis, cik iedzīvotāju apmierinātība ar šo stāvokli. Šādu informāciju var gūt tikai aptaujājot iedzīvotājus.

Informācijas ievākšanas periodiskums

Informācijas iegūšana ir saistīta ar laika patēriņu. Tādēļ ir svarīgi izprast, par kādām parādībām un procesiem ir nepieciešama ikgadējā informācijas apkopošana, par kādām tā varētu būt ar citu laika intervālu. Tā kā katru gadu pašvaldībai ir jāsniedz ziņas Centrālajai statistikas pārvaldei par iedzīvotāju skaitu, vecuma struktūru, tad šos datus var apkopot regulāri. Savukārt iedzīvotāju aptaujas, kas ir darbietilpīgs un sarežģīts process, var organizēt ar 3-5 gadu intervālu, kura laikā var cerēt, ka notikušas objektīvā stāvokļa izmaiņas, kas būs ietekmējušas arī iedzīvotāju subjektīvo viedokli.

Informācijas apstrādes un sakārtošanas veidi

Informāciju var atspoguļot piecās formās: apraksta, tabulas, attēla, grafika un kartes veidā. Tā kā informācijai ir jābūt pārskatāmai un uztveramai kopumā, tad pēc iespējas mazāk tā jāveido kā apraksti, un jāizmanto galvenokārt tādas formas kā tabulas, grafiki, attēli un kartes.

Informācijas vākšana un apstrāde

Tā kā parasti plānošanas reģiona/pašvaldības darbinieku skaits ir neliels, rodas jautājums – kas vāks un apkopos plānošanas reģiona/pašvaldības raksturojumam un analīzei nepieciešamo informāciju. Pieredze liecina, ka informatīvās bāzes veidošanā ir jāiesaista pēc iespējas plašāks vietējo institūciju un indivīdu loks. Vietējā līmenī bez pašvaldības administrācijas jāiesaista izglītības iestāžu, informācijas centru, bibliotēku, kultūras namu, ambulanču, biedrību, un nevalstisko organizāciju pārstāvji. No indivīdiem ieteicams piesaistīt atsevišķas personas, kam ir interese par pašvaldības dzīvi un tās perspektīvām.

Šī darba vadīšanai jānosaka/jāveido atbildīgā struktūrvienība, kuras uzdevums būtu pārzināt informācijas savākšanu, atsevišķu institūciju darba koordinēšana, situācijas primāra analīze un novērtēšana.

Pašreizējās situācijas analīze

34. Pašreizējās situācijas analīzes mērķis ir pēc iespējas precīzāk noskaidrot plānošanas reģiona/pašvaldības un tās apkārtējās teritorijas attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus, lai noskaidrotu savu attīstības potenciālu.
35. Lai ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma nebūtu pārlietu apjomīgi plānošanas dokumenti, pašreizējās situācijas analīzes sadaļa tiem tiek sagatavota kā atsevišķs, visiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem kopīgs sējums, kas ir papildināms un aktualizējams pēc nepieciešamības. Pašreizējās situācijas analīzes sadaļu izmanto kā informatīvo materiālu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā tiek iekļauts vienīgi īss pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums.
36. Veicot pašreizējās situācijas analīzi, ir nepieciešams ņemt vērā Latvijā apkopojamo datu pieejamību reģionālā un vietējā līmenī (skat. 4.pielikumu), no kuriem plānošanas reģions/pašvaldība var izvēlēties sev nepieciešamākos pašreizējās situācijas raksturošanai konkrētā jomā.
37. Pašreizējās situācijas analīzi var veikt, izmantojot vienu no divām pieejām:
 - tematisko pieeju;
 - resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju.
38. Neatkarīgi no pašreizējās situācijas analīzē izmantotās pieejas, izmantojamus datus ieteicams analizēt vismaz pēdējo piecu gadu dinamikā (pieejamo datu ietvaros), lai varētu noteikt pēc iespējas precīzākas attīstības tendences, piemēram, 2012.-2018.gada attīstības programmas izstrādei datu analīze būtu jāveic par 2006.-2010.g. vai 2007.-2011.g.

Pašreizējās situācijas analīze, izmantojot tematisko pieeju

39. Tematiskā pieeja pašreizējās situācijas analīzē paredz, ka plānošanas reģions/pašvaldība analizē līdzšinējo attīstību jomās, kas tai ir nozīmīgas, kā arī tās, kas ir saistītas ar tās funkcijām.
40. Veicot pašreizējās situācijas analīzi, izmantojot tematisko pieeju, kā minimums tiek analizēti dati par cilvēkresursu un ekonomisko attīstību, izglītību, transporta infrastruktūru, dabas resursiem un vides aizsardzību, uzņēmējdarbību, veselības aprūpi, kultūrvidi un tūrismu.
41. Pašreizējās situācijas analīzē nevajadzētu koncentrēties tikai uz katras jomas aktuālo problēmu apzināšanu, bet arī izvērtēt un identificēt analizējamo jomu attīstības iespējas/perspektīvas.
42. Ja plānošanas reģionam/pašvaldībai iepriekš ir izstrādāti plānošanas dokumenti un tajos ir noteikti uzraudzības rādītāji, tad vispirms tiek analizēts iepriekš noteikto uzraudzības rādītāju progress un tikai pēc tam tiek veikta sociālekonomisko tendenču rādītāju atlase un analīze par citām jomām.
43. Iepriekš izstrādātajos plānošanas dokumentos noteiktos uzraudzības rādītājus, kas laika gaitā ir kļuvuši neaktuāli, vai mazsvarīgi, var neizmantot pašreizējās situācijas analīzē.

Pašreizējās situācijas analīze, izmantojot pieejamo resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju

44. Pieejamo resursu un uzņēmējdarbības vides pieeja pašreizējās situācijas analīzē paredz, ka plānošanas reģions/pašvaldība līdzšinējo attīstību analizē priekšplānā izvirzot uzņēmējdarbības attīstību. Kā minimums tiek analizēti dati par cilvēkresursu, dabas resursu, infrastruktūras, finanšu resursu un investīciju pieejamību, esošo uzņēmējdarbības vidi un dzīves vidi.
45. Ja plānošanas reģionam/pašvaldībai iepriekš ir izstrādāti plānošanas dokumenti un tajos ir noteikti uzraudzības rādītāji, tad vispirms tiek analizēts iepriekš noteikto uzraudzības rādītāju progress un tikai pēc tam tiek veikta sociālekonomisko tendenču rādītāju atlase un analīze par citām jomām.
46. Iepriekš izstrādātajos plānošanas dokumentos noteiktos uzraudzības rādītājus, kas laika gaitā ir kļuvuši neaktuāli, vai mazsvarīgi, var neizmantot pašreizējās situācijas analīzē.
47. Izmantojot pieejamo resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju, plānošanas reģions/pašvaldība izanalizē sociālekonomisko tendenču rādītājus, galveno uzsvāru liekot uz tās teritorijā pieejamajiem resursiem, kas ir nozīmīgi tās attīstībā.
48. Raksturojot cilvēkresursus, dabas resursus, finanšu resursus un investīcijas, kā arī pieejamo infrastruktūru, ir nepieciešams sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:
 - cik pieejams ir šis resurss?
 - kā vērtējams pieejamais resursa apjoms / daudzums?
 - kāds ir resursa kvalitatīvais raksturojums?
 - kā resurss ir telpiski izvietots?
 - kā un kādā apjomā resurss pašlaik tiek izmantots?

- kas paaugstina vai pazemina resursa vērtību?
 - kādi ir resursa izmantošanas ierobežojumi / iespējas?
49. Raksturojot uzņēmējdarbības vidi, ir nepieciešams sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:
- kāda ir uzņēmējdarbības aktivitāte (uzņēmumu skaits, apgrozījums)?
 - kāda ir uzņēmējdarbības nozaru struktūra un raksturojums:
 - pēc nodarbināto skaita?
 - produkcijas pievienotās vērtības?
 - eksportspējas potenciāla?
 - kādi ir nozīmīgākie faktori, kas nosaka uzņēmēju atrašanās vietas izvēli?
 - kādi ir galvenie šķēršļi uzņēmējdarbības attīstībā?
 - kāda ir pašvaldības pieredze uzņēmējdarbības veicināšanā?
50. Raksturojot iedzīvotāju dzīves vidi, ir nepieciešams sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:
- Kādas ir demogrāfiskās situācijas izmaiņas katrā no centriem?
 - kāda ir izglītības iestāžu pieejamība (arī pirmskolas izglītība un kursi)?
 - kāda ir kultūras iestāžu un pasākumu pieejamība?
 - kāda ir veselības aprūpe?
 - kāda ir vides kvalitāte?

SVID analīze

51. SVID analīze (stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums) ir teritorijas attīstības perspektīvu izvērtējums, ņemot vērā pašreizējo situāciju. Iegūtie rezultāti ir būtiski, lai formulētu pašvaldības attīstības stratēģiskos uzstādījumus.
52. SVID analīzi ieteicams atspoguļot tabulā, lai pārskatāmi aprakstītu visu jomu stiprās, vājās puses, iespējas un draudus atbilstoši pašreizējās situācijas aprakstā minētajam. Izstrādājot SVID analīzi, jāņem vērā, ka tā nav detalizēts jomu pārskats, bet gan svarīgāko faktu, iespēju un draudu atspoguļojums, kas dod vispārēju priekšstatu par situāciju plānošanas reģionā/pašvaldībā.
53. Atkarībā no apstākļiem SVID analīzi var dažādi strukturēt. Ja plānošanas reģions/pašvaldība pašreizējās situācijas analīzi veic izmantojot tematisko pieeju, tad SVID analīzi ieteicams veikt pa jomām (skat. 1.tabulu). Ja pašreizējās situācijas analīzi veic, izmantojot pieejamo resursu un uzņēmējdarbības vides pieeju, tad SVID analīzi ieteicams veikt izvērtējot pieejamos resursus, uzņēmējdarbības vidi, un dzīves vidi (skat. 2.tabulu).
54. SVID analīzes rezultāti ir būtiski rīcības virzienu un uzdevumu formulēšanā, tāpēc SVID analīzē katram ierakstam ir jāpievieno novērtējums. Novērtējums var būt izteikts absolūtā izteiksmē (rādītājs, ko izsaka vai aprēķina tieši), vai relatīvā izteiksmē (rādītājs, kas izteikts salīdzinājumā ar kaut ko, vai attiecībā pret kaut ko citu). Piemēram, ja no analīzes ir secināts, ka Latvijas Universitātes zinātniskai potenciāls ir Rīgas reģiona attīstības stiprā puse, tad izsakot to relatīvā izteiksmē, attiecīgi ir jānorāda, kādā līmenī tā ir stiprā pusē – Rīgas plānošanas reģionā, Latvijā, Baltijas valstīs, Eiropas Savienībā vai globālā mērogā.

SVID analīze pa jomām

IEDZĪVOTĀJI

SVID	Raksturojums	Vietējais mērogs	Reģionālais mērogs	Valsts mērogs	Starptautiskais mērogs	
S	Sabiedrība ar bagātīgu kultūru un tradīcijām	x				
	Augsti kvalificēts darbaspēks	x				
	Augsts nodarbinātības līmenis	x				
V	Darbaspēka aizplūšana	x				
	Darbaspēka piedāvājuma kvalitatīvā un kvantitatīvā neatbilstība darba tirgus pieprasījumam	x				
	Demogrāfiskās slodzes pieaugums	x				
	Darba vietu trūkums	x				
	Zema dzimstība un augsta mirstība	x				
	Neliels vidusslānis	x				
	Iedzīvotāja skaita samazināšanās	x				
	Zems atalgojuma līmenis salīdzinājumā ar ES					x
	Neoficiālā nodarbinātība			x		
I	Palielināt iedzīvotāju skaitu, attīstot mājokļu politiku un veicinot dzimstību	x				
	Kvalificēta darbaspēka sagatavošana atbilstoši darba tirgus prasībām	x				
	Jaunu darba vietu radīšana	x				
	Darbaspēka piesaiste no citiem reģioniem		x			
	Algu pieaugums (atbilstoši konkurētspējai ES)					x
	Valsts un ES fondu piedāvājums cilvēkresursu attīstībai			x		
D	Negatīvs dabīgs pieaugums	x				
	Gados jauna darbaspēka „aizplūšana” uz ārvalstīm		x			
	Sabiedrības sociālā noslāņošanās un sociālās spriedzes pieaugums	x				
	Aktīvo iedzīvotāju skaita samazinājums, darbaspēka trūkuma pieaugums		x			
	Sociāli nelabvēlīgo faktoru ietekmes pieaugums		x			
	Starptautisko ekonomisko un politisko tendenču negatīva ietekme					x
	Darbaspēka resursu trūkums	x				

SVID analīze izvērtējot pieejamos resursus, uzņēmējdarbības vidi, un dzīves vidi

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

SVID	Raksturojums	Vietējais mērogs	Reģionālais mērogs	Valsts mērogs	Starptautiskais mērogs
S	Izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums			x	
	Brīvā ekonomiskā zona ar attīstībai pieejamām teritorijām un komercdarbībai labvēlīgu ekonomisko režīmu				x
	Atbalsts jaunām tehnoloģijām, pētniecībai, komercdarbībai	x			
	Pieejamas teritorijas jaunu ražotņu izveidošanai	x			
	Augstskola kā ekonomikas, vadības, IT un tulkošanas speciālistu sagatavošanas bāze	x			
	Pieaugošs pilsētu apmeklējošo viesu skaits	x			
	Pašvaldības atbalsts nekustamā īpašuma sakārtošanā	x			
V	Nepietiekoši attīstīta mazā un vidējā komercdarbība	x			
	Preču ražošana ar zemu pievienoto vērtību	x			
	Vietējo ražotāju konkurētspējas trūkums starptautiskajā tirgū				x
	Maz uzņēmumu ar nodarbināto skaitu vairāk par 50 strādājošiem	x			
	Nepietiekoši transporta savienojumi (gaisa satiksme, pasažieru dzelzceļš)		x		
I	Esošo un jaunu tautsaimniecības nozaru attīstība	x			
	Rūpnieciskās ražošanas ar augstu pievienoto vērtību attīstība	x			
	Komercdarbības diversifikācija	x			
	Publiskā un privātā sektora partnerība	x			
	ES fondu un Valsts finansējuma piedāvājums			x	
	Kļūt par plašāk pazīstamu tūrisma galamērķi		x	x	
D	Komersabiedrību zemā konkurētspēja valsts un starptautiskā mērogā			x	x
	Investīciju samazinājums kapitālietilpīgās nozarēs			x	
	Valdības lēmumi (atbalsta samazinājums attīstības projektiem)			x	
	Inflācija			x	

III ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA UN TĀS STRUKTŪRA

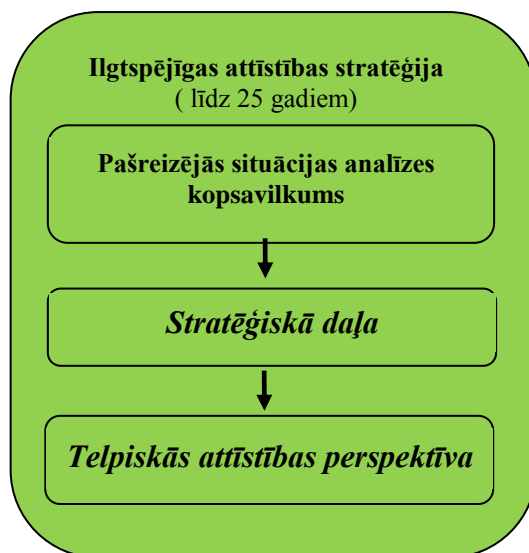
55. Teritorijas attīstības plānošanas likumā¹⁸ un Attīstības plānošanas sistēmas likumā¹⁹ noteikts, ka plānošanas reģiona/pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments (līdz 25 gadiem), kurā noteikts plānošanas reģiona/vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums.
56. Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādā, ievērojot Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktos ilgtermiņa attīstības mērķus un prioritātes. Vietējā līmenī tiek ņemti vērā arī attiecīgā plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktie ilgtermiņa attīstības mērķi un prioritātes.
57. Saskaņā ar TAPL²⁰, vietējām pašvaldībām un plānošanas reģioniem līdz 2013.gada 31.decembrim ir jāizstrādā savas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, un tajās ir jāietver:
- pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumu no ilgtermiņa attīstības perspektīvas viedokļa (tendences un prognozes);
 - stratēģisko daļu – ilgtermiņa attīstības redzējums (vīzija), mērķi, prioritātes un ekonomiskā specializācija (perspektīvie uzņēmējdarbības virzieni);
 - telpiskās attīstības perspektīvu – nozīmīgākās esošās telpiskās struktūras elementus un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas, galvenās funkcionālās telpas; apdzīvojuma struktūru un publisko pakalpojumu klāstu atbilstoši apdzīvojuma līmeņiem; galvenos transporta koridorus un infrastruktūru (ostas, lidostas u.c.), kā arī maģistrālos inženierkomunikāciju tīklus un objektus; dabas teritoriju, tai skaitā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, telpisko struktūru; kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas; ainaviski vērtīgās un citas īpašas teritorijas prioritāri attīstāmās teritorijas.
58. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas termiņu var noteikt divos veidos:
- ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz x.gadam;
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģija no x.gada līdz y.gadam (ja ilgtspējīgas attīstības stratēģiju paredzēts apstiprināt kalendārā gada nogalē, tad kā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas termiņa sākumu ieteicams norādīt nākamo kalendāro gadu).

- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas loma
- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas sadaļas un tajās ietveramā informācija

¹⁸ TAPL 21.pants

¹⁹ APSL 6.pants un 8.pants

²⁰ TAPL pārejas noteikumu 7.punkts

2.attēls Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas sadaļas

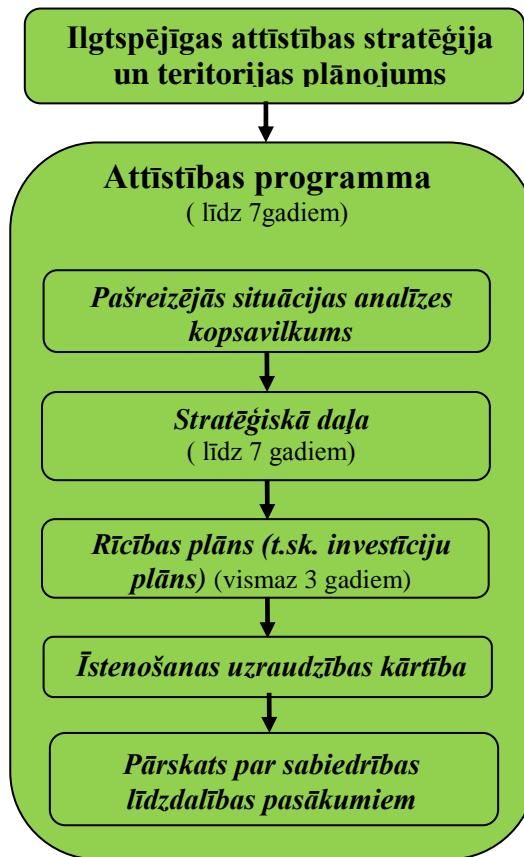
IV ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA UN TĀS STRUKTŪRA

59. TAPL un APSL²¹ noteikts, ka plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments (līdz 7 gadiem), kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.
60. Attīstības programmas loma ir:
- apzināt un novērtēt pašvaldības rīcībā esošos resursus (dabas resursi, infrastruktūra, cilvēkresursi), piedāvājot skaidru redzējumu un risinājumus to efektīvākai izmantošanai;
 - mērķtiecīgi plānot rīcības un investīcijas (t.sk. pamats pašvaldības budžeta plānošanai);
 - sekmēt visa veida investīciju piesaisti (t.sk. pamats valsts atbalsta plānošanai, ārvalstu un vietējo privāto investīciju piesaiste);
 - sekmēt teritorijas atpazīstamību.
61. Saskaņā ar TAPL²², vietējām pašvaldībām un plānošanas reģioniem līdz 2013.gada 31.decembrim ir jāizstrādā savas attīstības programmas, un tajās ir jāietver šādas sadaļas:
- pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumu – attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursi;
 - stratēģisko daļu – vidēja termiņa attīstības prioritātes, rīcības virzieni un pasākumu kopums, vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti;
 - rīcības plānu – rīcības un investīciju projektu kopums ne mazāk kā trīs gadu periodam, norādot to sasaisti ar atbildīgajiem izpildītājiem un finanšu resursiem;
 - īstenošanas uzraudzības kārtību – uzraudzības un ziņojuma sagatavošanas periodiskums, ziņojumā analizējamie uzraudzības rādītāji.
62. Lai nodrošinātu koordinētu attīstības plānošanas sistēmas darbību, attīstības programmas darbības periodu ieteicams pieskaņot augstāka līmeņa plānošanas dokumentu darbības periodam, piemēram plānošanas reģiona attīstības programmu pieskaņot NAP termiņam un tml..
63. Ja attīstības programmu paredzēts apstiprināt kalendārā gada nogalē un attiecīgajā gadā attīstības programmā nav paredzēts veikt nozīmīgas aktivitātes, tad kā attīstības programmas termiņa sākumu ieteicams norādīt nākamo kalendāro gadu.

- attīstības programmas loma
- attīstības programmas sadaļas un tajās ietveramā informācija

²¹ APSL 6.pants un 8.pants

²²TAPL 18.pants, 21.pants un pārejas noteikumu 7.punkts

3.attēls Attīstības programmas sadaļas

V PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums

64. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā neatkarīgi no izvēlētās pieejas pašreizējās situācijas un SVID analīzes veidošanā, ir nepieciešams iekļaut pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumu, kurā atbilstoši integrētas pieejas principiem atspoguļo būtiskākos faktus un attīstības tendences analizējamo jomu griezumā, īsi raksturojot:
- plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības resursus,
 - nozaru/jomu mijiedarbību – vienas jomas attīstības pozitīvā un negatīvā ietekme uz citām jomām (piem., rūpnīcas celšana uzlabo pašvaldības ekonomisko attīstību, risina nodarbinātības problēmas, bet pasliktina vides kvalitāti),
 - funkcionālās saites ar apkārtējām teritorijām – līdzšinējā mijiedarbība (piem., pašvaldībā strādā ne tikai šīs pašvaldības, bet arī apkārtējo pašvaldību iedzīvotāji, pašvaldības pakalpojumi pieejami šīs pašas vai arī plašākas teritorijas iedzīvotājiem un tml.) un sadarbība (regulāri notiekošās sadarbības aktivitātes, kopīgie projekti un tml.),
 - nozīmīgākos iepriekš īstenotos projektus.

VI ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA

65. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā parāda plānošanas reģiona/pašvaldības iespējamo/vēlamo turpmāko izaugsmi, kā pamatā ir savstarpēji saistītu nozaru attīstība, kā arī tās ietekmi uz apkārtējo teritoriju attīstību.
66. Stratēģiskajā daļā, ņemot vērā pašreizējās situācijas analīzes rezultātus un ilgtermiņa uzstādījumus teritorijas attīstībai, kas ir noteikti augstāka līmeņa ilgtermiņa plānošanas dokumentos, ir jāformulē plānošanas reģiona/pašvaldības vīzija, ekonomikas profils/specializācija, stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes.
67. Stratēģiskās daļas struktūru ieteicams veidot šādi:

- stratēģiskā matrica
- ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi
- vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi
- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas saskaņotība un pēctecība

68. Nelieliem novadiem ilgtspējīgas attīstības stratēģijas stratēģiskā daļa var būt ar mazāku detalizācijas pakāpi, bet republikas pilsētām un lielākiem novadiem var būt arī lielāka detalizācijas pakāpe.

Ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi

69. Plānošanas reģionam/pašvaldībai jādefinē ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi, ņemot vērā augstāka līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

Vīzija

70. Attīstības vīzija ir lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

3.piemērs

Republikas pilsētas vīzija

Republikas pilsēta ir aktīvs ekonomikas centrs Latvijā, loģistikas, tūrisma un rekreācijas centrs Baltijas jūras reģiona un Eiropas mērogā. Daudzveidīgs pakalpojumu centrs. Republikas pilsētas iedzīvotāji ir izglītoti, veselīgi, sociāli vienoti un materiāli nodrošināti.

71. Lai ilgtspējīgas attīstības stratēģija būtu balstīta uz pilnīgu izpratni par vietējiem apstākļiem, izaugsmes resursiem un uzņēmējdarbības potenciālu, stratēģiskajā daļā ieteicams iekļaut:
- plānošanas reģionam – plānošanas reģiona ekonomikas profilu, kas atspoguļo attīstībai (infrastruktūras, pakalpojumu, cilvēkresursu u.c.) perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus, un priekšnoteikumus to īstenošanai,
 - vietējai pašvaldībai – pašvaldības specializāciju, kas atspoguļo pašvaldības ekonomiskās attīstības pamatu un lomu plānošanas reģiona ekonomikas profila īstenošanā.

Reģiona ekonomikas profils

72. Reģiona ekonomikas profils tiek izstrādāts kā teritorijas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības raksturojums, kas atspoguļo perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus un priekšnoteikumus to attīstībai infrastruktūras, pakalpojumu, cilvēkresursu u.c. jomās.
73. Reģiona ekonomikas profilu nosaka, balstoties uz pašreizējās situācijas un SVID analīzi.
74. Izstrādājot ekonomisko profilu, jāņem vērā Latvijas Zinātņu Akadēmijas izstrādātais materiāls „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni”.²³
75. Reģiona ekonomikas profilu ieteicams izstrādāt šādi:
- nozarēs, kas dod lielāko pievienoto vērtību reģionā, identificēt un novērtēt plānošanas reģionā esošos un/vai perspektīvos vadošos uzņēmumus pēc kritērijiem, kas raksturo to:
 - 1) konkurētspēju (eksporta paplašināšanas un importa aizstāšanas iespējas);
 - 2) iespējas palielināt produktivitāti – augstas pievienotās vērtības produkcijas ražošana (pamatlīdzekļu modernizācija, jaunu tehnoloģiju un produktu ieviešana);
 - 3) pakārtoto ietekmi uz citu nozaru attīstību (pasūtījumi citām apstrādes rūpniecības nozarēm, kā arī pakalpojumu izmantošana).

²³ „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni”.
http://www.varam.gov.lv/lat/publ/publikacijas/reg_att/?doc=13889

- identificēt tās pašas un/vai citas nozares uzņēmumus, kuru darbība ir pakārtota un/vai papildinoša vadošo uzņēmumu darbībai, izvērtējot klasteru veidošanās iespējas reģionā;
 - identificēt un novērtēt uzņēmējdarbības attīstības priekšnosacījumus, īpašu uzmanību pievēršot šādām jomām:
 - 1) izglītības piedāvājums;
 - 2) zinātnes un pētniecības potenciāls;
 - 3) darbaspēks (pieejamība un kvalitāte);
 - 4) finanšu un citu nepieciešamo pakalpojumu pieejamība;
 - 5) infrastruktūras kvalitāte un pieejamība.
76. Ekonomikas profilā plānošanas reģions atspoguļo informāciju par to, kādi ir reģiona perspektīvie ekonomiskās attīstības virzieni - kāds ir to raksturojums un izvietojums reģiona teritorijā (piem., pilsētās, laukos, pierobežā, piekrastē utt.):
- Kādas ir perspektīvās vadošās uzņēmējdarbības jomas - dzinējspēks (diferencējot pēc preču un pakalpojumu grupām):
 - 1) kādas ir šo jomu tradīcijas reģionā un kā vērtējama to turpmākā attīstība (attīstības tendences pēdējos gados, izvērtējot ietekmējošos faktorus);
 - 2) kāda ir resursu pieejamība šo jomu attīstībai;
 - 3) kāda ir konkurētspēja iekšējā un ārējā tirgū (tirgus dalībnieki, patēriņa prognozes, konkurenti, konkurētspējas priekšrocības (piem., cena, kvalitāte, unikalitāte), tirgus lielums / ietilpība);
 - 4) kāda ir šo jomu cilvēkresursu un tehnoloģiju ietilpība (nozarē nodarbināto skaita izmaiņas);
 - 5) kāda ir šo uzņēmējdarbības jomu specifika salīdzinājumā ar citiem reģioniem (priekšrocības un attīstības priekšnosacījumi, attīstību veicinošie un kavējošie faktori);
 - 6) kāds ir pašreizējais un perspektīvais nozares devums reģiona ekonomikā – pievienotā vērtība reģiona / valsts IKP, produktivitātes pieaugums, ietekme uz nodarbinātību, resursu izmantošanas efektivitāte, eksporta apjomi?
 - Kādas ir reģiona mazo un vidējo uzņēmumu perspektīvas:
 - 1) kādās jomās varētu attīstīties mazie un vidējie uzņēmumi, kas varētu darboties kā vadošo uzņēmējdarbības jomu atbalsta uzņēmumi – pakārtotās nozares;
 - 2) kādās jomās varētu attīstīties mazie un vidējie uzņēmumi, kas nav saistīti ar vadošajām uzņēmējdarbības jomām – autonomas nozares, izejot no pieejamiem resursiem;
 - 3) kāds būs to devums reģiona ekonomikā – IKP, nodarbinātība, eksporta apjomi, uzņēmējdarbības aktivitāte, piesaistītās investīcijas utt.
 - Kādas ir klasteru izveidošanas / attīstīšanas iespējas reģionā (t.sk. ārpus reģiona un ārpus Latvijas):
 - 1) kādi klasteri šobrīd darbojas reģionā un kādā attīstības stadijā tie atrodas (veidošanās posmā, attīstības posmā vai arī tie jau darbojas);
 - 2) identificēt klasteru attīstības iniciatīvas (klasteru veidošanās process ir veids kā reģions sadarbojoties ar uzņēmējiem kopīgi var veiksmīgi reaģēt uz jauniem izaicinājumiem attīstības procesos), kurās var iesaistīties, veidojot sadarbības projektus (t.sk. starptautiskus);
 - 3) kādas ir aktivitātes, kuras reģions plāno veikt, lai iniciētu klasteru veidošanos esošo industriju ietvaros (kā reģions redz savu lomu „Kritiskā punkta” pārvarēšanai klastera izveides sākumposmā – kopējas stratēģijas definēšanā un tās īstenošanā. Reģiona loma ir kā mediatoram starp industriju, zinātni un pārējām iesaistītajām institūcijām);

- 4) kā reģions plāno aktivizēt klasteru iniciatīvas un atbalstu klasteru veidošanai caur „šauru” vietu novēršanu biznesa vidē;
 - 5) kādas aktivitātes reģions plāno veikt, lai radītu kritisko masu klastera izveidei (uzņēmēju mobilizācija zem vienota „jumta”, kas darbojās uzņēmēju interesēs – katra konkrētā uzņēmēja konkurētspējas paaugstināšanai, izveides stadijā iesaistot arī austākās izglītības institūcijas/zinātniskos centrus.);
 - 6) kādas darbības reģions plāno īstenot, lai veidotu augstākās izglītības institūciju/zinātnes institūciju sadarbības mehānismu ar reģionu uzņēmējiem;
 - 7) kādi pasākumi tiek plānoti izpratnes par klasteru izveides nepieciešamību, t.sk. ieguvumiem no to izveides, un klasteru pieredzes (know-how) apmaiņai.
- Kādas ir reģiona priekšrocības investoru piesaistē – vietas perspektīva (t.sk. starptautiskajos salīdzinājumos):
 - 1) kuri resursi (cilvēkresursi, dabas resursi, infrastruktūra) izmaksu ziņā varētu būt saistoši investoru piesaistei, salīdzinājumā ar citiem reģioniem un kaimiņvalstīm;
 - 2) kas būtu tuvākie saražotās produkcijas noieta tirgi, reģiona tirgus lielums;
 - 3) kādas ir vietas pievilcību investoram noteicošie faktori (loģistikas iespējas, zeme – ar infrastruktūru / bez infrastruktūras, pašvaldības atbalsts, SEZ statuss utt.);
 - 4) pašvaldības specializācija.
 - Kas ir priekšnosacījumi nacionālā / pašvaldību līmenī tam, lai perspektīvās (vadošās un ar tām saistītās / nesaistītās) uzņēmējdarbības jomas varētu attīstīties?
 - 1) nepieciešamās un plānotas rīcības / investīcijas fiziskās infrastruktūras sakārtošanā;
 - 2) nepieciešamās un plānotas rīcības / investīcijas izglītībā un pētniecībā;
 - 3) nepieciešamās un plānotas rīcības / investīcijas pakalpojumu sniegšanā;
 - 4) nepieciešamās un plānotas rīcības / investīcijas darbaspēka pieejamībā un sagatavošanā.

Pašvaldības specializācija

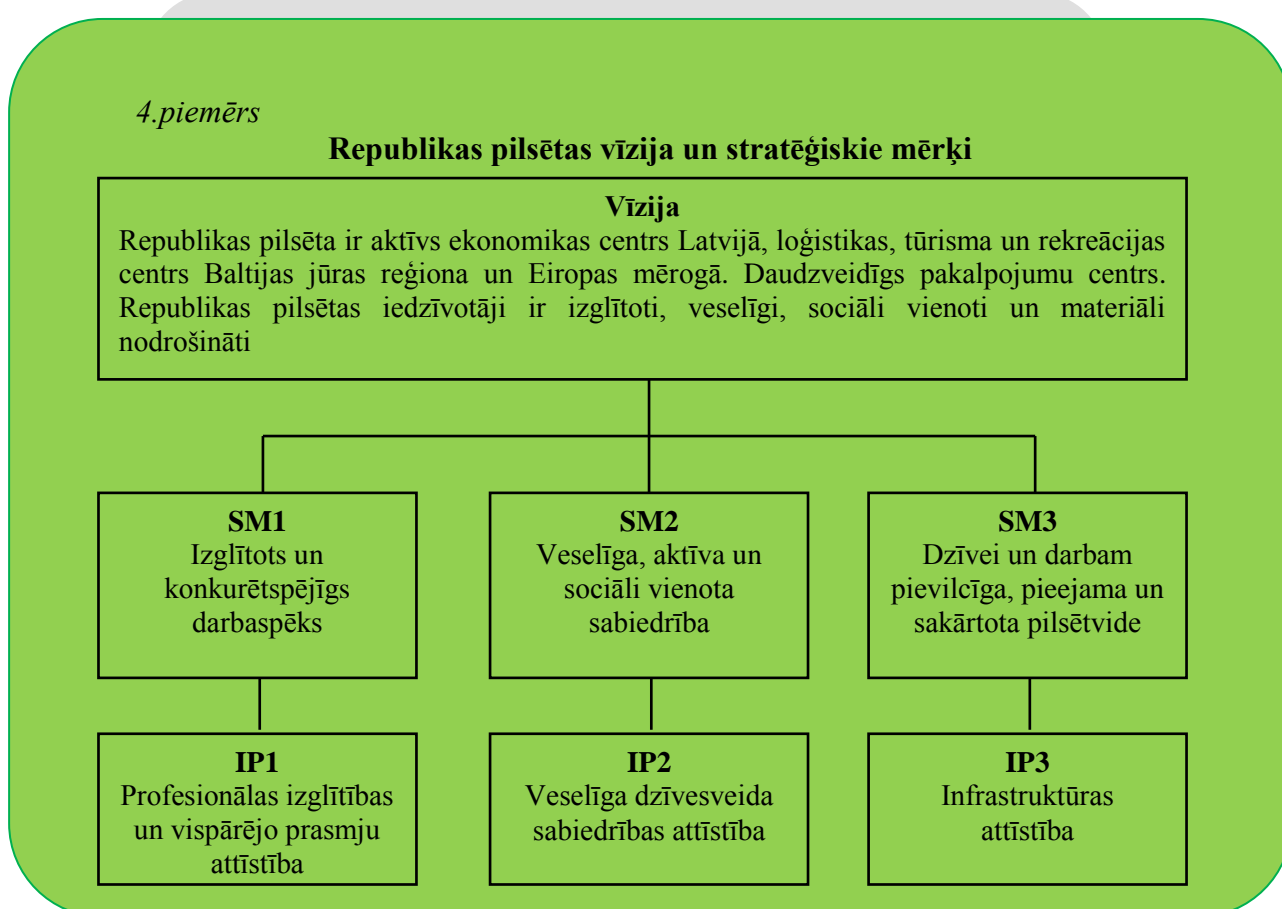
77. Pašvaldības specializāciju nosaka, balstoties uz pašreizējās situācijas un SVID analīzi, kā arī izvērtējot plānošanas reģiona ekonomikas profilu.
78. Pašvaldības specializācija atspoguļo pašvaldības perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus (skat. 6.pielikumu):
 - nosakot vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus, jāidentificē:
 - tradicionālie uzņēmējdarbības virzieni un to turpmākās attīstības perspektīvas, novērtējot tos pēc šādiem kritērijiem – tradīcijas, resursu pieejamība, konkurētspēja iekšējā/ ārējā tirgū, iespējamais devums pašvaldības sociālekonomiskajai attīstībai – nodarbinātības, budžeta u.c. rādītājos;
 - perspektīvie jaunie uzņēmējdarbības virzieni, novērtējot tos pēc šādiem kritērijiem – resursu pieejamība, konkurētspēja iekšējā/ ārējā tirgū, iespējamais devums pašvaldības sociālekonomiskajai attīstībai – nodarbinātības, budžeta u.c. rādītājos.
 - aprakstot unikālākos pašvaldībā pieejamos resursus (t.sk. infrastruktūras, vai tūrisma objektus, kas ir nozīmīgi pašvaldības atpazīstamības un sekmēt ekonomisko attīstību) un ar tiem saistīto attīstības potenciālu,
 - nosakot teritorijas salīdzinošās priekšrocības, t.i. salīdzinājumā ar citām teritorijām Latvijā un ārpus tās (piemēram, kādas ir vietas priekšrocības privāto (ārvalstu un

vietējo) investoru piesaistē - speciālā ekonomiskā zona, ostu, lidostu, automaģistrāļu tuvums utt., un kādi ir “vēlamie” investori),

- nosakot izvēlētās specializācijas papildinātību ar citu reģiona/ pašvaldību izvēlēto specializāciju un izvērtējot riskus, kas var rasties, īstenojot līdzīgus pasākumus vairākās pašvaldībās.

Stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes

79. Stratēģiskais mērķis ir koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērsts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kas kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai.

80. Izvirzot stratēģiskos mērķus, ir jādefinē ilgtermiņā sasniedzamie rezultāti, kas raksturo šo stratēģisko mērķu izpildi. Par stratēģisko mērķu sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem var izmantot teritorijas attīstības (*impact*) rādītājus (plašāk par rādītājiem skat. **X nodaļu**).
81. Ilgtermiņa prioritātes ir svarīgākie nosacījumi, lai sekmētu stratēģisko mērķu sasniegšanu.
82. Definējot ilgtspējīgas attīstības stratēģijā ilgtermiņa prioritātes, nedrīkst aizmirst, ka tām ir jāattiecas uz visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās piederības, izglītības, ticības, seksuālās orientācijas, veselības vai citiem personīgiem kritērijiem.

83. Definējot ilgtspējīgas attīstības stratēģijā ilgtermiņa prioritātes, ir jāņem vērā plānošanas reģiona noteiktais ekonomikas profils/pašvaldības noteiktā specializācija, tādējādi nodrošinot, ka ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir balstīta uz izpratni par vadošajām ekonomikas jomām un priekšnoteikumiem to attīstībā.

Telpiskās attīstības perspektīva

84. Plānošanas reģions / pašvaldība, attēlojot telpiskās attīstības perspektīvu, var brīvi izvēlēties, kādas zonas un areālus, kā arī kādā detalizācijas pakāpē tās atspoguļot.
85. Grafisko materiālu izmēru, apzīmējumu veidus un krāsas plānošanas reģions / pašvaldība izvēlas pēc saviem ieskatiem.
86. Telpiskās attīstības perspektīvu var attēlot vienā shēmā, kompleksi atspoguļojot kopējo situāciju plānošanas reģionā / novadā / pilsētā, vai vairākās shēmās, brīvi izvēloties, kādas tematiskās zonas un areālus atspoguļot katrā no tām (skatīt 11.pielikumu).
87. Pašvaldība var brīvi izvēlēties, vai grafiskajā materiālā attēlot novadu kopumā vai papildus tam sagatavot shēmas par lielākajiem novada centriem (skatīt x.pielikumu).
88. Grafisko materiālu izstrādā jebkurā attēlu apstrādes programmā, izmantojot reģiona / novada / pilsētas kontūru.

Telpiskās attīstības perspektīva reģionālā līmenī

89. Telpiskās attīstības perspektīvā rakstveidā brīvi izvēlēta veidā grafiski attēlo teritorijas telpisko struktūru, ietverot:
90. galvenās funkcionālās telpas, atspoguļojot reģiona funkcionālos tīklus, reģiona vēlamās telpiskās struktūras, esošas un perspektīvās aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas, lauku perspektīvās struktūras, lauksaimniecības, meža un jauktas zemes lietojuma struktūras, tūrisma attīstības areālus, perspektīvās teritorijas dzīvošanai, rūpniecībai un uzņēmējdarbībai u.c. funkcionālo telpu attēlojumus.
- apdzīvojuma struktūru un attīstības centrus, atspoguļojot pakalpojumu klāstu, sasniedzamību, esošo un perspektīvo apdzīvojuma struktūru, izglītības, veselības, kultūras iestāžu izvietojumu un plānoto apdzīvojuma centru savienojumu telpisko attēlojumu;
 - galvenos savienojošos transporta un inženierkomunikāciju koridorus, atspoguļojot perspektīvos autoceļu, dzelzceļu, veloceļu tīklus, naftas un gāzes vadus, elektrolīnijas, kā arī uzņēmējdarbību atbalstošo infrastruktūru reģionā u.c.;
 - ja nepieciešams, citas teritorijas (nacionālo interešu objektus un teritorijas).

Telpiskās attīstības perspektīva vietējā līmenī

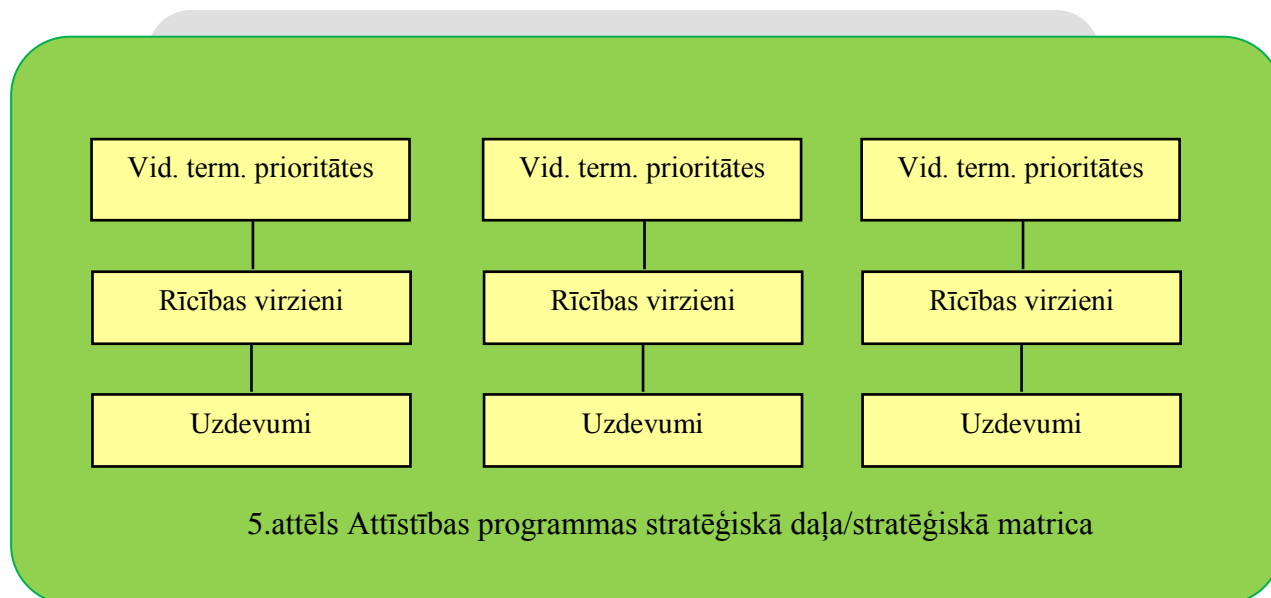
91. Telpiskās attīstības perspektīvā apraksta un brīvi izvēlēta veidā grafiski attēlo teritorijas telpisko struktūru, ietverot:
- nozīmīgākos esošās telpiskās struktūras elementus un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas, galvenās funkcionālās telpas, atspoguļojot vietējā līmenī esošās un lauku perspektīvās struktūras, lauksaimniecības, meža un jauktas zemes lietojuma struktūras, perspektīvās teritorijas dzīvošanai, rūpniecībai un uzņēmējdarbībai, kā arī pašvaldību sadarbības attīstības telpisko vīziju u.c. funkcionālo telpu attēlojumus;

- apdzīvojuma struktūru un publisko pakalpojumu klāstu atbilstoši apdzīvojuma līmeņiem, atspoguļojot izglītības, veselības, kultūras iestāžu izvietojuma un plānoto apdzīvojuma centru savienojumu telpisko attēlojumu;
- galvenos transporta koridorus un infrastruktūru (ostas, lidostas u.c.), kā arī maģistrālos inženierkomunikāciju tīklus un objektus, atspoguļojot perspektīvos autoceļu, dzelzceļu, veloceļu tīklus, naftas un gāzes vadus, elektrolīnijas, telekomunikāciju, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus, kā arī uzņēmējdarbību atbalstošo infrastruktūru;
- dabas teritoriju, tai skaitā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, telpisko struktūru;
- kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas, ietverot arī tūrisma attīstības areālus;
- ainaviski vērtīgās un citas īpašas teritorijas;
- prioritāri attīstāmās teritorijas.

VII ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi

92. Ja plānošanas reģionam/pašvaldībai nav definēti ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi, tad ir jāizstrādā arī ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi vai ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi jādefinē attīstības programmā, pirms tam veicot pašreizējās situācijas analīzi.
93. Stratēģiskās daļas struktūru ieteicams veidot šādi:

Vidēja termiņa prioritātes

94. Vidēja termiņa prioritātes ir svarīgākie nosacījumi, lai sekmētu ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu. Tās tiek noteiktas, izvērtējot resursus un iespējas, un ņemot vērā ilgtermiņa prioritātes, pašreizējās situācijas un SVID analīzi. Katram plānošanas reģionam/pašvaldībai tās ir atšķirīgas.
95. Vidēja termiņa prioritātes tiek atvasinātas no ilgtermiņa prioritātēm (skat. 3.tabulu)
96. Definējot attīstības programmā vidēja termiņa prioritātes, nedrīkst aizmirst, ka tām ir jāattiecas uz visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās piederības, izglītības, ticības, seksuālās orientācijas, veselības vai citiem personīgiem kritērijiem. Rīcības virzienos, uzdevumos, pasākumos un aktivitātēs var norādīt konkrētu sabiedrības daļu, uz kuru tas attiecas.
97. Definējot attīstības programmā vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzienus, uzdevumus, pasākumus/aktivitātes un projektus, ir jāņem vērā plānošanas reģiona noteiktais ekonomikas profils/pašvaldības noteiktā specializācija, tādējādi nodrošinot, ka attīstības programma ir balstīta uz izpratni par vadošajām ekonomikas jomām un priekšnoteikumiem to attīstībā.
98. Attīstības programmā visas prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi ir hierarhiski jāsavieno un atbilstoši jāsanumurē. Šāda pieeja nodrošina ērtu pārskatāmību un uzraudzību.

Ilgtermiņa prioritāšu un vidēja termiņa prioritāšu saskaņotība

Pašvaldības teritorijas attīstības plānojums	Pašvaldības attīstības programma
Ilgtermiņa prioritātes	Vidēja termiņa prioritātes
Labi sasniedzama pašvaldība	Transporta infrastruktūras uzlabojumi un attīstība. Ērtas un pieejamas transporta sistēmas attīstība.
Augsts iedzīvotāju izglītības un dzīves līmenis	Pievilcīgu dzīves vides standartu nodrošināšana. Izglītības iestāžu modernizācija.

99. Izvirzot vidēja termiņa prioritātes, ir jādefinē vidēja termiņā sasniedzamie rezultāti, kas raksturo šo prioritāšu izpildi.

100. Par vidējā termiņā sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem var izmantot politikas rezultātu (*outcomes*) rādītājus (plašāk par rādītājiem skat. **X nodaļu**).

Prioritāšu novērtēšanai vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti

Rādītājs	Bāzes gads	Pašreizējā vērtība	20**.gadā sasniedzamais rezultāts	Avots
Vidēja termiņa prioritāte nr.1				
Vidēja termiņa prioritāte nr.2				

Valmieras vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti

Rādītājs	Bāzes gads	Pašreizējā vērtība	2014.gadā sasniedzamais rezultāts	Avots
Infrastruktūra				
Ielu infrastruktūras struktūra	2006	Asfaltētās – 50% Grantētās – 30% No jauna būvējamās – 20%	Asfaltētās – 70% Grantētās – 20% No jauna būvējamās – 10%	Valmieras pilsētas pašvaldība
Ūdensapgādes infrastruktūra	2006	86% iedzīvotāji pieslēgti pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas	90% iedzīvotāji pieslēgti pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas	SIA „Valmieras Ūdens”

Rīcības virzieni un risināmie uzdevumi

101. Rīcības virzieni ir konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.
102. Lai nodrošinātu, ka tiek izstrādātas īstenojamas attīstības programmas, stratēģiskās daļas izstrādes gaitā, galvenokārt izstrādājot konkrētus rīcības virzienus un uzdevumus, tās izstrādātājiem ir jābūt informētiem par īstenošanas iespējām, it īpaši par jebkuriem sarežģījumiem. To iespējams panākt, rīcības virzienu izstrādi uzticot vai rīcības virzienu izstrādē iesaistot to institūciju pārstāvjus, kuri būs iesaistīti uzdevumu izpildē.
103. Risināmie uzdevumi ir iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu īstenošanai, nodrošinot savstarpēji papildinoša un kompleksa atbalsta mehānisma izveidi. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Stratēģiskā matrica vidēja termiņa prioritātes nr.1 (VTP1) īstenošanai

Vidēja termiņa prioritāte 1 (VTP 1)	Rīcības virzieni (RV)	Uzdevumi (U)
VTP1: Izglītots, konkurētspējīgs, vesels, sociāli aktīvs un radošs iedzīvotājs	RV1: Kvalitatīva izglītība visa mūža garumā	U1: Paaugstināt izglītojamo mācīšanas, mācīšanās un zināšanu apguves kvalitāti
		U2: Pilnveidot un attīstīt mūsdienu prasībām atbilstošu izglītības piedāvājumu: mācību programmas un materiāltehnisko bāzi
		U3: Paaugstināt pedagogu kompetenci, prasmes un inovatīvo darbību
		U4: Paplašināt izglītības iespējas dažādām iedzīvotāju, t.sk. sociālā riska grupām

Attīstības programmas saskaņotība un pēctecība

104. Izstrādājot plānošanas reģiona attīstības programmu, ir jāizvērtē iepriekš izstrādātā attīstības programma, attiecīgajā plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību attīstības programmas, kā arī citu plānošanas reģionu attīstības programmas un jānodrošina atbilstība šādiem plānošanas dokumentiem:

- NAP;
- plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.

105. Plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības programmai ir jāparedz NAP stratēģijas īstenošana, sekmējot virzību uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstību.

8.piemērs

7.tabula

Nacionālais attīstības plāns 2007 - 2013	Plānošanas reģiona attīstības programma	Pašvaldības attīstības programma
Prioritātes		
Izglītots un radošs cilvēks	Iedzīvotāju izglītības un dzīves līmeņa paaugstināšana	Izglītības kvalitātes paaugstināšana
Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība	Reģiona konkurētspējas palielināšana	Konkurētspējīga uzņēmējdarbība

106. Plānošanas reģiona attīstības programmā iepriekšminētā sasaiste ar plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību attīstības programmām ir jāatspoguļo, atsaucoties uz konkrētām vietējām atšķirībām un dažādu vietu lomu, kas atspoguļota attīstības programmās - kādi ir vietējie resursi, to stiprās un vājās puses utt. Tam nevajadzētu būt vienkārši vietējās attīstības programmās atspoguļoto prioritāšu apkopojumam, bet gan dažādo reģiona vietu dažādo lomu stratēģiskai analīzei, piemēram, pašvaldības un to lomas: pakalpojumu centri, universitāšu pilsētas, tūrisma galamērķi utt.

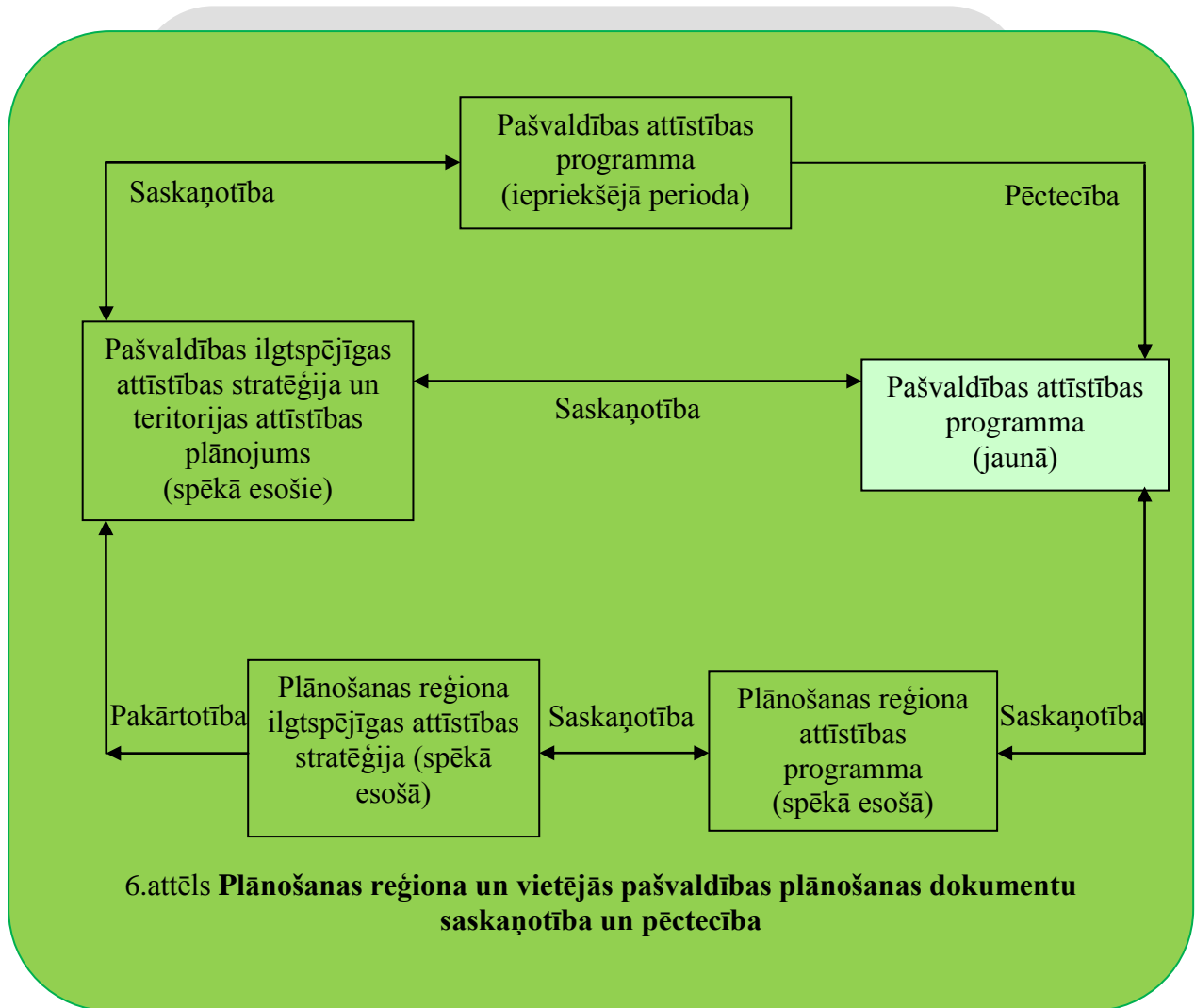
107. Izstrādājot vietējā līmeņa pašvaldības attīstības programmu, ieteicams izvērtēt iepriekš izstrādāto pašvaldības attīstības programmu, to vietējo pašvaldību attīstības programmas un teritorijas attīstības plānojumus, ar kurām robežojas attiecīgā vietējā pašvaldība un jānodrošina atbilstība šādiem plānošanas dokumentiem (skat. 8.tabulu):

- plānošanas reģiona attīstības programmai;
- vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam;
- vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.

**Rēzeknes pilsētas attīstības programmas atbilstība
Latgales plānošanas reģiona attīstības programmai**

Latgales plānošanas reģiona attīstības programma	Rēzeknes attīstības programma
Vidēja termiņa prioritātes	
Reģiona konkurētspējas palielināšana	Konkurētspējīga uzņēmējdarbība
Reģiona infrastruktūras attīstība	Pilsētvides infrastruktūra
Rīcības virzieni	
Uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošana	Inovāciju ieviešana un tehnoloģiju pārnese. Publiskās un privātās partnerības veidošana. Pašvaldības Speciālās ekonomiskās zonas attīstība.
Darbaspēka konkurētspējas paaugstināšana	Mūžizglītības un tālākizglītības pilnveidošana. Profesionālās un augstākās izglītības kvalitātes uzlabošana.

108. Plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumenti ir galvenā saikne starp nacionāla un vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem. Tāpēc, izstrādājot vietēja līmeņa attīstības programmu, ir jānodrošina cieša saskaņotība tieši ar plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem. Vienlaikus, tiem jākalpo arī par nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu ieviešanai (skat. 5.attēlu).
109. Vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu galvenais uzdevums attiecībā pret augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem ir noteikt šo plānošanas dokumentu ieguldījumu reģionāla un nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu izpildē. Tajos skaidri jāapraksta vietējā līmeņa resursi un to šā brīža vai iecerētais devums, tāpat arī jābūt informācijai par specifiski vietēja rakstura problēmām, kā arī skaidri jādefinē tās izpildītāju atbildības joma.
110. Pēctecība – attīstības programmas izstrādes gaitā tiek izmantoti līdz šim sagatavotie un politikas veidošanas procesā izmantotie plānošanas dokumenti gan nacionālā, gan reģionālā, gan vietējās pašvaldības līmenī.
111. Attīstības programmas izstrādes gaitā jāievēro pašvaldības vēsturiskās attīstības specifika un piedāvātie risinājumi jāizvērtē no vēsturiskās pēctecības viedokļa. (skat. 7.pielikumu)

VIII RĪCĪBAS PLĀNS

(Attīstības programmas izstrādes 3.posms)

112. Attīstības programmas izstrādes trešais posms – rīcības plāna izstrāde - ir saistīta ar konkrētu rīcību izstrādi un to sasaisti ar izpildītājiem un finanšu resursiem.

- rīcības plāna sadaļas
- investīciju plāns

113. Attīstības programmas izstrāde nav pašmērķis, tāpēc lai plānošanai veltītie resursi sniegtu pozitīvus rezultātus, ir jāizstrādā detalizēts rīcības plāns vismaz trīs gadiem. Tāpēc svarīgi pasākumus, aktivitātes un vēlamos projektus plānot saskaņā ar tuvāko trīs gadu laikā pieejamajiem resursiem, jo tikai koncentrēšanās uz svarīgākajiem pasākumiem, aktivitātēm un projektiem var veicināt vēlamā rezultāta sasniegšanu, pēctecības un nepārtrauktības nodrošināšanu.

114. Rīcības plānu ieteicams sastādīt vispirms pa atsevišķām tēmu grupām, kuru izstrādē tiek piesaistīti konkrēto uzdevumu, pasākumu vai aktivitāšu īstenotāji, un pēc tam rīcības plānu var strukturēt atbilstoši noteiktajām prioritātēm un rīcības virzieniem. Tādejādi process, kurā panākta vienošanās par rīcības plānu, var veicināt citu institūciju ieinteresētību ne tikai attiecībā uz konkrētiem pasākumiem un aktivitātēm, bet par attīstības virzību kopumā.

115. Rīcības plānu izstrādā ne mazāk kā trīs gadu periodam, un iespējamie varianti, kā rīcības plāns varētu iekļauties attīstības programmā:

- rīcības plāns kā dokumenta sastāvdaļa;
- rīcības plāns kā pielikums;
- rīcības plāns kā atsevišķs dokuments.

10.piemērs

9.tabula

Plānošanas reģiona (PR) rīcības plāns 1.uzdevuma(U1) realizēšanai

Uzdevumi, (U)	Pasākumi, aktivitātes	Atbildīgie izpildītāji	Izpildes termiņš vai periods	Finanšu resursi un avoti	Iznākuma (output) rezultāti ve rādītāji
Vidēja termiņa prioritāte 1					
Izglītots, radošs un konkurētspējīgs cilvēks					
RV1: Cilvēkresursu attīstība					
U1: Skmēt izglītības pakalpojumu pieejamību visās pakāpēs	Izglītības stratēģijas izstrāde	PR administrācija, pašvaldības			
	Informācijas par investīciju objektiem un vietām (t.sk. zemes gabaliem) izstrāde un izvietošana plānošanas reģiona mājas lapā				
	Mājokļu piedāvājuma (programmas vai rīcības plāna) izstrāde pedagogu piesaistīšanai				

116. Rīcības plānu ieteicams aktualizēt reizi gadā (nemainot attīstības programmas stratēģisko daļu), ņemot vērā tā izpildes progresu un kārtējam gadam apstiprināto pašvaldības budžetu.

117. Pasākumi, aktivitātes - uzdevumu izpildei paredzētās darbības.

Atbildīgie izpildītāji

118. Katra pasākuma, aktivitātes īstenošanai ir nepieciešams iecelt konkrētu personu vai personu grupu, kas būs atbildīga par pasākuma, aktivitātes īstenošanas koordināciju. Tas nenozīmē, ka šai personai vai personu grupai ir jādara viss, ko paredz rīcības plāns, bet to, ka ir jābūt kādam, kas ir atbildīgs, lai plānotie pasākumi tiek veikti un lai atgādinātu atbildīgajiem izpildītājiem viņu pienākumus u.tml.

119. Ja plānots specifisks pasākums, aktivitāte, tad par īstenošanu atbildīgo personu vai personu grupu izvēlas atkarībā no pasākuma izpildei atbilstošākā ieņemamā amata vai kompetences.

Izpildes termiņš vai periods

120. Rīcības plānam vienmēr vajadzētu ietvert laika grafiku, kas ir gan reāls, gan pietiekami detalizēts. Ja rīcības plānā nav ietverts šāds laika grafiks, tad to sastāda persona vai personu grupa, kas ir atbildīga par īstenošanas procesa vadīšanu.

Finanšu resursi un avoti

121. Plānošanas reģionā/pašvaldībā risināmie pasākumi var tikt finansēti no:

- pašu līdzekļiem (piemēram, remontu veikšana vai informācijas savākšana un apkopošana par plānošanas reģionu/pašvaldību);
- citu finanšu avotu līdzekļiem (piemēram, attīrīšanas iekārtu izbūve vai rekonstrukcija, kuras izmaksas pašvaldība nav spējīga segt no sava budžeta, un ir nepieciešami kredīti vai ES, ārvalstu, valsts un privātās investīcijas);

122. Plānošanas reģiona attīstības programmas īstenošanas pašreizējā situācijā ir ierobežota, jo plānošanas reģionam nav sava finansējuma, un saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu tā finansēšanas avoti var būt šādi:

- valsts budžeta dotācija plānošanas reģiona atbalstam un citas valsts budžeta dotācijas;
- pašu ieņēmumi, tai skaitā ieņēmumi no plānošanas reģiona sniegtajiem maksas pakalpojumiem;
- dotācija no pašvaldību budžetiem saskaņā ar pašvaldību un plānošanas reģiona noslēgtajiem līgumiem;
- ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi;
- ziedojumi un dāvinājumi.

Iznākuma (*output*) rezultatīvie rādītāji

123. Rīcības plānā izvirzot uzdevumus un to īstenošanas pasākumus un aktivitātes, ir jānosaka īstermiņa sasniedzamie rezultāti, kas raksturo šo uzdevumu izpildi.

124. Par uzdevumu sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem var izmantot iznākuma (*output*) rezultatīvos rādītājus (plašāk par rādītājiem skat. X nodaļu).

Investīciju plāns

125. Investīciju plānu izstrādā kā vienu no rīcības plāna sastāvdaļām (vai kā pielikumu). Tā ietvaros plāno plānošanas reģiona/pašvaldības investīcijas vismaz 3 gadiem. Investīciju plānu ieteicams aktualizēt katru gadu (nemainot attīstības programmas stratēģisko daļu), ņemot vērā tā izpildes progresu un kārtējam gadam apstiprināto budžetu.
126. Investīciju plānā atspoguļo visas plānotās investīcijas plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības veicināšanai – gan plānošanas reģiona/pašvaldības investīcijas, gan investīcijas, ko plānots piesaistīt ES, ārvalstu un nacionālā atbalsta ietvaros. Tajā tiek attēloti visi plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības projekti vai projektu idejas, kas realizējamas, lai sasniegtu stratēģiskajā daļā izvirzītās vidēja termiņa prioritātes. Plānošanas reģions investīciju plānā atzīmē arī reģionālo projektu īstenošanu, kuru īstenošanā piedalās vairākas pašvaldības.
127. Investīciju plāns ietver šādu informāciju par projektiem:
- informācija par projekta ideju – projekta nosaukums, mērķis, aktivitātes un rezultātīvie radītāji;
 - informācija par projekta pamatojumu – saistība ar attīstības programmas noteiktajām vidēja termiņa prioritātēm, rīcības virzieniem un uzdevumiem, kā arī projektu savstarpējā papildinātība;
 - informācija par projekta partneriem un finansējumu;
 - informācija par plānoto projekta uzsākšanas un noslēguma laiku;
128. Ņemot vērā, ka uz investīciju plāna izstrādes brīdi vairākas projektu idejas var būt neskaidras, tās tiek iekļautas projektu rezerves sarakstā, kas tiek pārskatītas investīciju plāna aktualizācijas periodā.
129. Vietējām pašvaldībām, kas noteiktas par finansējuma saņēmējām ES fondu 3.darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.6.2.1.aktivitātē „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” kopā ar investīciju plānu ir jā sagatavo arī projektu rezumējumi (skat. 10.pielikumu).

Investīciju plāns²⁴

N.p.k.	Projekta nosaukums	Atbilstība vidēja termiņa prioritātēm ²⁵	Papildinātība ar citiem projektiem (norādīt projekta N.p.k.)	Indikatīvā summa (LVL)	Finanšu instruments ²⁶ , (LVL vai %)				Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji ²⁷	Plānotais laika posms		Partne ri
					Pašvaldības budžets	ES fondu finansējums (norādīt)	Privātais sektors	Citi finansējuma avoti (norādīt)		Projekta uzsākšanas datums	Projekta realizācijas ilgums	
1. Projekta ideja²⁸												
1.1.	<i>Aktivitāte</i>											
1.2.												
...												
2. Projekta ideja												
2.1.	<i>Aktivitāte</i>											
2.2.												
...												
3. Projekta ideja												
3.1.	<i>Aktivitāte</i>											
3.2.												
...												

²⁴ Investīciju plānu var papildināt ar papildus plānošanas reģionam/ pašvaldībai nepieciešamu informāciju.

²⁵ Nepieciešams norādīt, lai identificētu plānoto investīciju atbilstību attīstības programmai.

²⁶ Nepieciešams norādīt, lai varētu identificēt, vai projekta īstenošanai ir paredzētas konkrētas finanses, vai arī plānots to iegūt pretendējot uz atbalstu ES fondu, ārvalstu finansējuma, valsts investīciju u.c. atbalsta rīku ietvaros.

²⁷ Paskaidrojumu par darbības rezultātiem un rezultatīvajiem rādītājiem skatīt MK rīkojumā Nr.344 „Par Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas pamatnostādņem 2008.-2013.gadam”.

²⁸ Projekta ideja realizēsies vairākos projekta pieteikumos.

IX SABIEDRĪBAS IESAISTE

130. Lai arī plānošanas reģionu/pašvaldību izpratne par sabiedrības iesaistīšanu ir ļoti atšķirīga, sabiedrības iesaistīšana, informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātuma nodrošināšana visos gadījumos ir tās pienākums.
131. Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.pants nosaka attīstības plānošanas pamatprincipus, kas jāievēro attīstības plānošanas dokumentu izstrādē. Viens no tiem ir interešu saskaņotības princips - saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos.
132. Sabiedrības līdzdalības kārtību plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas procesā nosaka 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.
133. Sabiedrības pārstāvji var līdzdarboties ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē, piedaloties sabiedriskajās apspriedēs, iesaistoties darba grupās, vai arī ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādes laikā par to paužot savu viedokli (mutvārdos, rakstiski). Sabiedrības līdzdalība ir iespējama šādos attīstības plānošanas dokumentu izstrādes posmos:
- attīstības plānošanas procesa ierosināšanā (tai skaitā, problēmu konstatēšanā un politikas alternatīvu noteikšanā) - veicot anketēšanu (iedzīvotāju aptaujas anketas paraugu skat. 2.pielikumā un uzņēmēju aptaujas anketas paraugu skat. 3.pielikumā),
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē - iesaistoties tematiskajās darba grupās, piedaloties publiskajā apspriešanā un sabiedriskajā apspriedē,
 - lēmuma pieņemšanas procesā lēmēj institūcijas noteiktajā kārtībā,
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas ieviešanā,
 - attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas uzraudzībā un novērtēšanā,
 - attīstības programmas aktualizācijā.
134. Plānošanas reģions/pašvaldība sabiedrības informēšanu veic publicējot vietējā laikrakstā vai plānošanas reģiona/pašvaldības mājas lapā informāciju par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas un tās grozījumu izstrādes uzsākšanu, publiskās apspriešanas kārtību, vietu un termiņiem, kur un kad var iepazīties ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu (vai tās grozījumiem) un iesniegt rakstveida priekšlikumus un atsauksmes.
135. Paziņojumu par līdzdalības procesu noformē atbilstoši pielikumam nr.9.
136. Plānošanas reģions/ pašvaldība, iesaistot sabiedrības pārstāvjus darba grupā, var noteikt kritērijus, kādiem jāatbilst iesaistāmajiem sabiedrības pārstāvjiem, bet sabiedrības pārstāvjus izvēlas ar atklātas procedūras palīdzību. Savukārt tiem sabiedrības pārstāvjiem, kuri ir izrādījuši interesi līdzdarboties darba grupā, taču tās sastāvā nav iekļauti, organizē atsevišķu sanākumi.
137. Kritēriju izvirzīšana sabiedrības pārstāvju atlasīšanai ir vēlama, lai attīstības programmas izstrādes process un sabiedriskais ieguldījums tajā jau no sākuma būtu efektīvs (lai izvairītos no neproduktīvām diskusijām).
138. Ieteicamie kritēriji sabiedrības pārstāvju izvirzīšanai:

- mērķa grupu noteikšana un iesaistes īpatnības
- sabiedrības iesaistes principi
- sabiedrības iesaistes veidi
- sabiedrības iesaistes posmi

- persona pārstāv kādu organizētu interešu grupu,
- personai ir pieredze projektu īstenošanā,
- persona ir kādas nozares/jomas eksperts.

139. Plānošanas reģions/ pašvaldība, organizējot publisko apspriešanu (publiskā apspriešana ir ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās))²⁹:

- nosaka apspriešanas laiku ne īsāku par 30 dienām, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādāk,
- nodrošina apspriežamo dokumentu publisku pieejamību,
- norāda institūciju vai, ja nepieciešams, amatpersonu, kurai iesniedzami viedokļi,
- nodrošina, ka visa ar sabiedrisko apspriedi saistītā informācija ir pieejama institūcijas mājas lapā. Ja nepieciešams, informāciju var izplatīt citos sabiedrībai pieejamos veidos.

140. Plānošanas reģions/pašvaldība, organizējot sabiedrisko apspriedi (Sabiedriskā apspriede ir sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.)³⁰:

- informē par sanāksmes vietu un laiku ne mazāk kā 14 dienas iepriekš,
- nodrošina sanāksmes pieejamību personām ar īpašām vajadzībām,
- nodrošina apspriežamo dokumentu publisku pieejamību,
- norāda amatpersonu, kas atbildīga par sabiedriskās apspriedes organizēšanu,
- nodrošina, ka visa ar sabiedrisko apspriedi saistītā informācija ir pieejama tās mājas lapā. Ja nepieciešams, informāciju var izplatīt citos sabiedrībai pieejamos veidos.

141. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē ir būtiski iesaistīt arī privātā sektora pārstāvjus, šāda pieeja var dot ieguldījumu arī attīstībai pieejamo resursu nodrošināšanā. Taču efektīva privātā sektora iesaistīšanās ir grūti panākama, un sākumposmā šim jautājumam ir jāvelta īpaša uzmanība. Labākais veids, kā iesaistīt privāto sektoru, ir iesaistīt to ļoti praktiskās lietās, piemēram, finansēšanas vai ieviešanas plānu sagatavošanā, rīcības grupā, kas nodarbojas ar tādiem specifiskiem jautājumiem, kā uzņēmējdarbības attīstība, apvienību/klasteru darbs, bet vislielāko ieguldījumu šis sektors var sniegt, ja tā uzdevums ir ļoti specifisks, skaidri definēts un praktisks.

²⁹ 25.08.2009 MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

³⁰ 25.08.2009 MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

X STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

142. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes procesā plānošanas reģionam/pašvaldībai pamatojoties uz likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (13.11.1998) un atbilstoši 2004.gada 23.marta MK noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, ir jāveic konsultācijas ar atbildīgajām iestādēm par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību.

- Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamības izvērtēšana
- Vides pārskatā iekļaujamā informācija

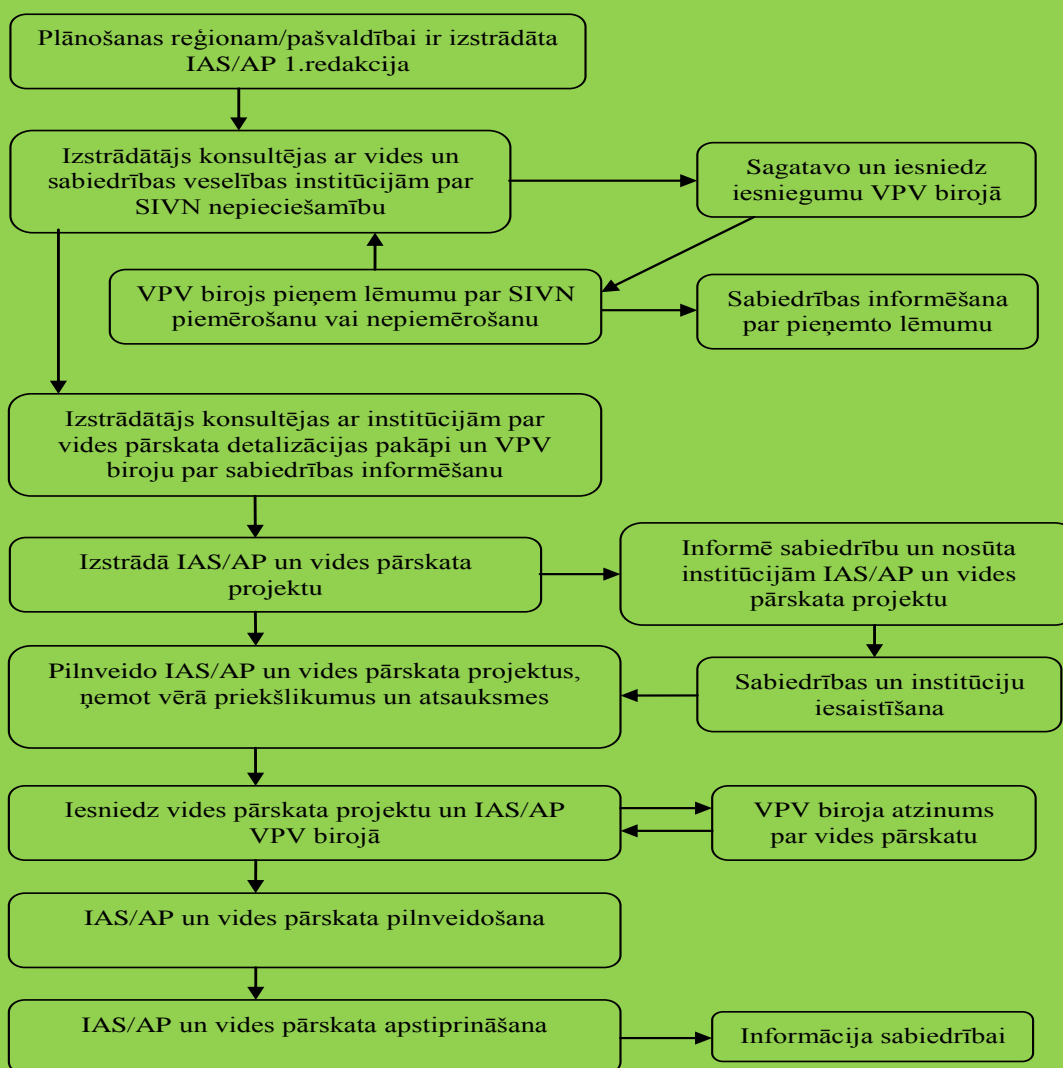
143. Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību lemj Vides pārraudzības valsts birojs. Pēc ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas 1. redakcijas izstrādes (skat. 5.attēlu) plānošanas reģionam/pašvaldībai:

- jāveic konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību;
- pēc konsultāciju veikšanas ir jāizstrādā un jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā iesniegums par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību.

144. Vides pārraudzības valsts birojā adresētajā iesniegumā norāda:

- iesnieguma sastādīšanas datumu un vietu;
- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādātāju, tā reģistrācijas numuru, adresi, kontaktpersonas vārdu, uzvārdu, tālruna numuru un elektroniskā pasta adresi;
- informāciju par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/ attīstības programmu:
 - 1) jomu, uz kuru tā attiecas, un tajā paredzēto darbību (turpmāk – paredzētās darbības) īstenošanu;
 - 2) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmā ietvertos priekšnoteikumus un pamatprasības paredzēto darbību īstenošanai, ņemot vērā vietas izvēli, paredzētās darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu;
 - 3) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas hierarhisko saistību ar citiem plānošanas dokumentiem un ietekmi uz tiem;
 - 4) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas saistību ar vides normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi un vides problēmas, kas saistītas ar izstrādājamo ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmu;
 - 5) teritoriju, kuru ietekmēs ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošana (norāda ietekmes iespējamību, ilgumu, biežumu un seku atgriezeniskumu, ietekmes kumulatīvo efektu, draudus cilvēku veselībai vai videi, avāriju risku, teritorijas jutīgumu un īpatnības);
 - 6) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm (atsevišķi norāda informāciju, ja ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošana var ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000));

- 7) normatīvajos aktos noteikto pamatojumu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas nepieciešamībai;
 - 8) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādes termiņu;
 - 9) ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas ilgumu;
 - 10) paredzamo ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas pieņemšanas veidu (norāde par kompetento institūciju, kas pieņems lēmumu);
- institūcijas vai nevalstiskās organizācijas, ar kurām notikušas konsultācijas un informāciju par konsultāciju rezultātiem;
 - stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības pamatojumu vai pamatojumu, kādēļ stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams;
 - citu informāciju, kas var būt būtiska, pieņemot lēmumu par attīstības programmas stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību.

7.attēls Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma process

145. Ja iesniegums atbilst iepriekš minētajām prasībām, Vides pārraudzības valsts birojs pieņem un rakstiski paziņo izstrādātājam lēmumu par to, vai ilgtspējīgas attīstības stratēģijai/ attīstības programmai ir vai nav nepieciešams stratēģiskais novērtējums. Vides pārraudzības valsts birojs septiņu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas ievieto biroja mājas lapā internetā informāciju par pieņemto lēmumu un tā pamatojumu. Vides pārraudzības valsts birojs lēmumu nosūta institūcijām, ar kurām notikušas konsultācijas, kā arī vietējai pašvaldībai/vietējām pašvaldībām, kuras teritoriju varētu ietekmēt plānošanas dokumenta īstenošana. Informāciju par lēmuma pieņemšanu Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalde izvieto pārvaldes ēkā, plānošanas reģioni/vietējās pašvaldības – iestādes ēkā, kā arī, ja iespējams, citās sabiedriskās vietās.
146. Ja Vides pārraudzības valsts birojs pieņem lēmumu, ka plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāizstrādā vides pārskats, tad izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju un Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī, ja nepieciešams, ar Dabas aizsardzības pārvaldi par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi. Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/ attīstības programmas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un iespējamās alternatīvas, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta.
147. Ja Vides pārraudzības valsts birojs vai Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde nav noteikusi savādāk, vides pārskatā atbilstoši iepriekšminētajai kārtībai ir jāietver šāda informācija:
- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas galvenie mērķi un īss saturs izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem;
 - vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti;
 - esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programma netiktu īstenota;
 - vides stāvoklis teritorijās, kuras ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošana var būtiski ietekmēt;
 - ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju/attīstības programmu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām, arī uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mitrājiem, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu;
 - starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumentu saturu, un veids, kā šie mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot attīstības programmu;
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas un tās iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums (ietver tiešo un netiešo, sekundāro, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi), arī ietekme uz cilvēkiem, viņu veselību, materiālajām vērtībām, kultūras, arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, dabas un ainavu daudzveidību, augsnes kvalitāti, ūdens kvalitāti, gaisa kvalitāti, klimatiskajiem faktoriem, kā arī minēto jomu mijiedarbības novērtējums;
 - risinājumi, lai novērstu vai samazinātu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas un tās iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi;
 - īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts, norādot arī problēmas nepieciešamās informācijas ieguvē (piemēram, tehniskās nepilnības vai zināšanu trūkums);

- iespējamie kompensēšanas pasākumi, kas apzināti, konsultējoties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, ja tādi nosakāmi saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām";
 - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums;
 - paredzētie pasākumi ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas monitoringa nodrošināšanai;
 - stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma kopsavilkums (kopsavilkumā nelieto specifiskus tehniskos aprakstus un terminus, lai tas būtu viegli saprotams sabiedrībai).
148. Izstrādājot vides pārskatu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju:
- par institūcijām un organizācijām, kurām nosūtīt ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas un vides pārskata projektu, lai saņemtu komentārus un priekšlikumus;
 - par iespējamo ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas pārrobežu ietekmi;
 - par paredzētajiem kompensēšanas pasākumiem, ja tādi nosakāmi saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", – pēc saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi;
 - par vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksmes nepieciešamību.
149. Pēc vides pārskata projekta sagatavošanas, izstrādātājs to elektroniskā vai papīra formā nosūta Vides pārraudzības valsts birojam un institūcijām, kuras tam ir norādījis Vides pārraudzības valsts birojs.
150. Atzinumu par vides pārskata projektu Vides pārraudzības valsts birojs sniedz 30 dienu laikā.

XI ĪSTENOŠANAS PROCESS

151. Ja ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas tiek izstrādātas, paturot prātā īstenošanu un finansēšanu, tad ir lielāka iespēja, ka tās tiks realizētas un piesaistīs dažādus finansēšanas partnerus no publiskā un privātā sektora. Tādēļ ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas ir jāizstrādā, lai tās tiktu īstenotas, vai lai skaidri ietekmētu resursu izmantošanu.
152. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošana notiek ar teritorijas plānojuma (telpiski) un attīstības programmas (investīciju projekti un rīcības) palīdzību.
153. Lai to nodrošinātu attīstības programmas īstenošanu, tās darbības laikā ir skaidri jānosaka īstenošanas procesa vadība un apņemšanās to īstenot. Noteikti ir publiski jāpaziņo, kurš ir atbildīgs par rīcības plāna sagatavošanu un īstenošanu – gan politiskajā (piem., plānošanas reģiona attīstības padome/novada dome), gan izpildes līmenī (piem., par attīstības plānošanu un investīcijām atbildīgā struktūrvienība (attīstības plānošanas nodaļa)).
154. Plānošanas reģioniem saistībā ar neskaidro funkcionālo bāzi, līdz tā sakārtošanai var rasties problēmas saistībā ar ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas ieviešanas rīku trūkumu. Tāpēc plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošana šobrīd ir iespējama ar vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju/attīstības programmu palīdzību.

- atbildīgais par īstenošanu
- īstenošanas procesa organizēšana
- attīstības programmas sasaiste ar budžetu

Attīstības programmas sasaiste ar budžetu

155. Lai pašvaldības attīstība nenotiktu haotiski, vai arī tās ilgtermiņa attīstība netiktu atstāta novārtā, risinot ikdienišķas problēmas, attīstības programma ir jāizmanto par pamatu pašvaldības ikgadējā budžeta sastādīšanā.
156. Ja pašvaldības ikgadējā budžetā nav paredzēti līdzekļi atsevišķu konkrētajā gadā paredzēto rīcību vai investīciju projektu īstenošanai, tad ir jāveic rīcības plāna aktualizācija, lai nodrošinātu, ka rīcības plāns atspoguļo konkrētajā gadā īstenojamās darbības.

XII ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS UN ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA

157. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas īstenošanas uzraudzības process tiek noteikts attīstības programmā, tādējādi atvieglojot atskaitīšanos par teritorijas plānošanas dokumentu īstenošanu.
158. Attīstības programma paredz konkrētu uzdevumu īstenošanas rezultātā realizēt noteiktas vidēja termiņa prioritātes, kas ir tikai daļa no attīstības plānošanas procesa. Cits attīstības plānošanas procesa svarīgs elements ir uzraudzības sistēmas izveide, ar kuras palīdzību iespējams izmērīt teritorijas attīstību, attīstības programmas īstenošanas rezultātus un tiešos iznākumus, kā arī novērtēt šo rezultātu radīto ietekmi ilgākā laika posmā.

- uzraudzības sistēmas mērķi un uzdevumi
- uzraudzības sistēmas elementi
- uzraudzības process
- uzraudzības ziņojumi

Uzraudzības sistēmas mērķi un uzdevumi

159. Uzraudzība ir regulāra, sistemātiska resursu, rīcību un rezultātu pārbaude.
160. Uzraudzības sistēma tiek izstrādāta ar mērķi radīt ietvaru, kas nodrošina iespēju izvērtēt teritorijas attīstības progresu un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanas gaitā sasniegto.
161. Uzraudzības sistēmas uzdevumi ir:
- nodrošināt plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības novērtēšanas iespējas, identificējot pārmaiņas plānošanas reģiona/pašvaldības situācijā kopumā un pa jomām;
 - identificēt, vai attīstības plānošanas dokumenta rādītāju sasniegšana norit kā plānots;
 - parādīt plānošanas reģiona/pašvaldības darbības progresu un sasniegumus;
 - nodrošināt ar informāciju par attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas sasniegumiem sabiedrību, politiķus un citas ieinteresētās puses;
 - identificēt jaunas problēmas un iespējas, kas saistītas ar plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību un kurām nepieciešams veltīt tālāku izpēti un attiecīgu lēmumu pieņemšanu to risināšanai;
 - pamatot attīstības programmas aktualizācijas nepieciešamību;
 - sekmēt plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienību, valsts institūciju, uzņēmēju un sabiedrības koordinētu darbību plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības jautājumos.

Uzraudzības sistēmas elementi

162. Uzraudzības sistēmas elementi ir uzraudzības rādītāji un institūcijas, kas veic ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas uzraudzību.
163. Uzraudzības rādītāji iedalās teritorijas attīstības (impact) rādītājos, politikas rezultātu (outcomes) rādītājos un darbības rezultātu (outputs) rādītājos.
164. Teritorijas attīstības rādītāji tiek noteikti stratēģiskajiem mērķiem un tos analizē, lai:
- identificētu pozitīvas/negatīvas pārmaiņas sociālajā un ekonomiskajā situācijā un to cēloņus,
 - nodrošinātu plānošanas reģiona/pašvaldības realizētās politikas novērtēšanas iespējas.
165. Teritorijas attīstības rādītāji ir nozīmīgākie teritoriju attīstību raksturojošie sociālekonomiskie rādītāji:
- teritorijas attīstības indekss,
 - iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo 5 gadu periodā,
 - bezdarba līmenis,
 - iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju,
 - demogrāfiskās slodzes līmenis,
 - nodarbinātības līmenis,
 - ekonomiski aktīvās statistikas vienības,
 - iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo,
 - IKP uz vienu iedzīvotāju (tikai plānošanas reģionam),
 - nefinanšu investīcijas uz vienu iedzīvotāju (tikai plānošanas reģionam).
166. Politikas rezultātu rādītāji tiek noteikti vidēja termiņa prioritātēm un tos analizē, lai:
- apzinātu pielietoto attīstības programmas ieviešanas instrumentu rezultātus,
 - nodrošinātu attīstības programmas īstenošanas novērtēšanas iespējas.
167. Politikas rezultātu rādītāji ir attīstības programmas rezultatīvie rādītāji, saskaņā ar kuriem tiek mērīta realizētās politikas efektivitāte attīstības programmas īstenošanā, piemēram:
- satiksmes drošības pieaugums,
 - iedzīvotāju apmierinātība ar dzīvi pašvaldībā,
 - iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu.
168. Darbības rezultātu rādītāji ir attīstības programmas rezultatīvie rādītāji, kas tiek noteikti uzdevumiem, un saskaņā ar kuriem tiek mērīta pašvaldības administrācijas darbības efektivitāte attīstības programmas īstenošanā, piemēram:
- apmācīto personu skaits,
 - organizēto kultūras pasākumu skaits,
 - radīto/saglabāto darba vietu skaits.
169. Par uzraudzības sistēmu atbildīgā institūcija ir par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas izstrādi atbildīgā struktūrvienība, tās galvenā funkcija ir regulāra un sistemātiska rezultātu pārbaude. Par uzraudzības sistēmu atbildīgās institūcijas galvenais uzdevums ir vadīt un koordinēt uzraudzības procesu, identificējot, vai attīstības programmā definēto rādītāju sasniegšana norit kā plānots.
170. Uzraudzības procesā iesaistās visas rīcības plānā norādītās par aktivitāšu izpildi vai projektu īstenošanu atbildīgās plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienības vai institūcijas.

171. Uzraudzības procesā iegūtā informācija ir pamats attīstības programmas novērtējuma veikšanai.

Uzraudzības process

172. Lai uzraudzības sistēmā iesaistītās institūcijas spētu īstenot savas funkcijas, nepieciešams detalizēts uzraudzības sistēmas procesa apraksts, kas ietver:

- informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveidi par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas ietvaros noteiktajiem rādītājiem;
- informāciju par rezultatīvo rādītāju ieguves avotiem;
- laika periodu nepieciešamās informācijas par rezultatīvo rādītāju vērtībām ieguvei un informācijas atjaunošanai;
- laika periodu informatīvā pārskata sagatavošanai;
- atbildīgo institūciju sadarbības modeli informācijas ievietošanai sistēmā un pārskata sagatavošanai.

5. ieteikums

Labas uzraudzības sistēmas kritēriji

Uzraudzības sistēmas galvenie elementi ir uzraudzības rādītāji, tāpēc galvenās darbības uzraudzības sistēmas ietvaros ir regulāri un sistemātiski vākt, apkopot un analizēt kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju par situāciju plānošanas reģionā/pašvaldībā, definēto uzraudzības rādītāju ietvaros. Tāpēc izvēloties un definējot katru rādītāju, ir jāņem vērā laba uzraudzības rādītāja kritēriji:

- kvantifikācija (rādītājs ir izteikts skaitliskā vērtībā);
- datu pieejamība (pieejami dati rādītāja novērtēšanai);
- atbilstība (rādītājs vislabāk atbilst vidēja termiņa prioritāšu (skat. 14. tabulu), rīcības virzienu un uzdevumu novērtēšanai);
- salīdzināmība (rādītāju ir iespējams salīdzināt starp dažādiem sektoriem, teritorijām u.tml.);
- konkrētība (rādītājs ir definēts konkrēti);
- saprotamība (rādītājs ir saprotams).

Savukārt, attīstības programmas ietvaros izvēlēto uzraudzības rādītāju kopa atbilst šādiem labas uzraudzības rādītāju sistēmas kritērijiem:

- pietiekams pārklājums (sistēma aptver prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kas atbilst vismaz $\frac{3}{4}$ no paredzētā finansējuma);
- atbilstošs līdzsvars starp dažādu rādītāju kategorijām;
- vienkāršība (rezultatīvo rādītāju skaits un struktūra ir optimāls);
- atbilstība (rezultatīvie rādītāji primāri ir definēti svarīgākajām jomām).

Rezultatīvo rādītāju sistēma, kas izstrādāta, ņemot vērā augstāk minētos kritērijus, ir instruments, ar kuru var izmērīt attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas progresu.

173. Uzraudzības process paredz:

- informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveidi, kurā tiek apkopoti dati par teritorijas attīstību raksturojošajiem sociālekonomiskajiem rādītājiem un dati par rezultatīvajiem rādītājiem no plānošanas reģiona/pašvaldības domes nodaļām, aģentūrām, iestādēm, valsts institūcijām (dati tiek vākti regulāri un reizi gadā apkopoti). Par konkrētu datu apkopošanu atbildīga ir attiecīgā struktūrvienība. Datu apkopošanu veic par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā struktūrvienība;
- ikgadējā uzraudzības ziņojuma izstrādi par attīstības programmas ieviešanu;
- 3 gadu pārskata ziņojuma izstrādi par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas ieviešanu.

174. Lai nodrošinātu iespēju nepārtraukti sekot līdzi ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā noteikto rādītāju izpildei plānošanas reģionam/pašvaldībai ieteicams izveidot pastāvīgu uzraudzības rādītāju informācijas sistēmu (vai datu bāzi). Informācijas sistēmā ietver šādu informāciju par attīstības programmas uzraudzības rādītājiem:

- visi ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un attīstības programmā noteiktie uzraudzības rādītāji (pamata datu bāze);
- rādītāju pašreizējā vērtība, uzsākot teritorijas plānošanas dokumentu īstenošanu;
- rādītāju sagaidāmā sasniedzamā vērtība, attīstības programmas īstenošanai noslēdzoties;
- ikgadējās rādītāju vērtības;
- informācijas avots.

175. Sākot ar attīstības programmas spēkā stāšanās gadu pārskatu par pašvaldības attīstības programmas ieviešanu, visām par rīcības plānā norādīto aktivitāšu izpildi vai projektu īstenošanu atbildīgajām plānošanas reģiona/pašvaldības domes nodaļām, aģentūrām, u.c. iestādēm jāņem vērā noteiktie rezultatīvie rādītāji. Ziņas par šiem rādītājiem jāsniedz par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgajai plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienībai.

176. Lai nodrošinātu, ka sabiedrība varētu sekot līdzi attīstības programmā noteikto rādītāju izpildei plānošanas reģionam/pašvaldībai ieteicams katru gadu izstrādāt ikgadējo uzraudzības ziņojumu.

177. Ziņojumā jāietver šāda attīstības programmas īstenošanas progresa analīze:

- veiktās darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanas virzienā;
- noteikto darbības (output) rādītāju izpildes progresu;
- konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojumu;
- secinājumus un ieteikumus darbības uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos rādītājus.

178. Gan plānošanas reģioniem, gan pašvaldībām ieteicams ikgadējo uzraudzības ziņojumu izstrādāt vienlaikus ar gada publisko pārskatu, vai pat gada publiskā pārskata izstrādes ietvaros.

179. Savukārt trīs gadu uzraudzības ziņojuma izstrāde notiek ar mērķi analizēt ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas rādītāju sasniegumus (par visiem attīstības programmā noteiktajiem rādītājiem) trīs gadu periodā, t.sk. novērtējot sasniegto darbības rezultātu un politikas rezultātu ietekmi uz teritorijas attīstības rādītājiem.

180. Trīs gadu uzraudzības ziņojumā jāietver šāda detalizēta ilgspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas īstenošanas progresa analīze:

- veiktās darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanas – t.i., arī rādītāju sasniegšanas – virzienā;
- konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojumu;
- secinājumus un ieteikumus darbības uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos rādītājus.

6.ieteikums

11.tabula

Ilgspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas trīs gadu uzraudzības ziņojuma struktūra

Nr.	Nodaļa	Saturs
1.	Ievads	Uzraudzības pārskata mērķis, laika periods, par kādu pārskats sagatavots, pārskata struktūra un uzraudzības ziņojuma sagatavošanā iesaistītās institūcijas
2.	Vispārīgs plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības raksturojums	Attīstības raksturojumu izstrādā, balstoties uz iepriekš definēto pamatrādītāju izmaiņu analīzi
3.	Ilgspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošana	Ilgspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas īstenošanu izvērtē, balstoties uz definētajiem vidēja termiņa prioritāšu īstenošanas rezultatīvajiem rādītājiem. Par katru vidēja termiņa prioritāti sniedz šādu informāciju: <ul style="list-style-type: none"> • rezultatīvo rādītāju sasniegumi, to sakritība ar iepriekš plānoto saistībā ar ieguldīto finanšu apjomu; • rezultatīvo rādītāju sasniegumu ietekme uz teritorijas attīstību; • ja konstatētas novirzes no plānotā, tad pamatojums; • secinājumi un priekšlikumi
4.	Secinājumi	Kopējie secinājumi un secinājumi pa mērķiem un uzdevumiem
6.	Priekšlikumi	Priekšlikumi attīstības programmas aktualizēšanai, rīcības plāna aktualizēšanai, kā arī uzraudzības sistēmas pilnveidošanai
7.	Izmantotās informācijas avoti	Minēti primārie informācijas avoti

181. Progresa analīzei pēc būtības var tikt izmantota tāda pati mērķu (rīcības virzienu) rādītāju apkopojuma tabula, kāda sekmīgi jau tiek pielietota Rīgas pilsētas attīstības vērtēšanai (skat.12.tabulu).

Vidēja termiņa prioritāšu īstenošanas rezultātīvo rādītāju apkopojuma tabula

Nr.p.k.	Rādītājs	2007	2008	Plānotais	Tendence	Novērtējums atbilstoši plānotajam	Avots

182. Rādītāji tiek grupēti pa vidēja termiņa prioritātēm un attiecīgi horizontāli norādot vidēja termiņa prioritātes nosaukumu, rādītāji tiek numurēti vidēja termiņa prioritātes ietvaros.

183. Piemērs tam kā praksē var izskatīties šādas analīzes rezultāts redzams 13.tabulā.

Vidēja termiņa prioritātes „Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība” rezultatīvie rādītāji

Nr.p.k.	Rādītājs	2007	2008	Plānotais	Tendence	Novērtējums atbilstoši plānotajam	Avots
Vidēja termiņa prioritāte nr.1. Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība							
1.	Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, % (15-64)	27	27,7	Pieaug pa 0,3% gadā	↑	L(labi)	CSP
2.	Iedzīvotāju īpatsvars ar vidējo profesionālo izglītību īpatsvars,% (15-64)	31,5	29,9	Pieaug pa 0,1% gadā	↓	S(slikti)	CSP

- ↑ Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu
- ↓ Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu
- ⇒ Nav notikušas izmaiņas
- ↑ Pieaugums ar negatīvu vērtējumu
- ↓ Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

184. Informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveides un uzturēšanas, kā arī attīstības programmas uzraudzības ziņojumu izstrādes ikgadējais process:

- mēneša laikā pēc attīstības programmas stāšanās spēkā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienība organizē sapulci uzraudzības sistēmā iesaistītajām institūcijām ar mērķi iepazīstināt ar to uzdevumiem uzraudzības procesā (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- tai pat laikā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienība izstrādā informācijas sistēmas (vai datu bāzes) ietvaru (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- pirmo divu mēnešu laikā pēc attīstības programmas stāšanās spēkā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienība sagatavo detalizētu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas/attīstības programmas uzraudzības ziņojuma ietvaru (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- iesaistītās institūcijas regulāri vāc datus par to atbildības lokā esošo rezultatīvo rādītāju sasniegumiem, datu vākšanu par teritorijas attīstības rādītāju izmaiņām nodrošina par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienība;
- vismaz vienu reizi gadā (decembrī) iesaistītās institūcijas iesniedz jaunākos datus (par savā kompetencē esošajām aktivitātēm un pasākumiem) par rādītāju sasniegumiem informācijas sistēmā (vai datu bāzē);
- par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības/plānošanas reģiona struktūrvienība pārbauda iesaistīto institūciju ievietotos datus par rādītāju sasniegumiem un nepieciešamības gadījumā lūdz institūcijas tos precizēt;
- nepieciešamības gadījumā institūcijas precizē datus par rādītāju sasniegumiem;
- nākamā gada sākumā (piem., 2013.gada 2.ceturksnī) par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienība organizē semināru/ prezentāciju sabiedrībai par attīstības programmas uzraudzības rādītāju izpildes progresu;

Priekšlikumi informācijas apkopošanai par rīcības virzienu un uzdevumu izpildi

8.ieteikums

16.tabula Rīcības virzienu rādītāju atskaite

Rīcības virziens	Rādītājs	Iepriekšējā perioda (norādīt gadu) vērtība	Pārskata perioda (norādīt gadu) vērtība	Datu avots	Piezīmes

9.ieteikums

17.tabula Uzdevumu izpildes atskaite

Uzdevuma nr.	Uzdevums	Vai veiktas darbības uzdevuma ietvaros (jā/nē)	Izpildes raksturojums, tai skaitā rezultatīvie rādītāji vai pamatojums, kāpēc uzdevums nav veikts	Uzdevuma izpildei atvēlētie resursi	Vai situācija nodrošina rīcības virziena sasniegšanu	Priekšlikumi programmas aktualizācijai

XIII TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU AKTUALIZĀCIJA

185. Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju drīkst aktualizēt, ja nemainās ilgtermiņa attīstības redzējums (vīzija) un stratēģiskie mērķi. Ja mainās vīzija un stratēģiskie mērķi, ir izstrādā jauna ilgtspējīgas attīstības stratēģija.
186. Attīstības programmu izstrādā termiņam līdz 7 gadiem un atbilstoši valsts un konkrētas teritorijas attīstības tendencēm, ir jāparedz tās regulāra aktualizācija. Par aktualizācijas nepieciešamību lemj, pamatojoties uz uzraudzības ziņojumiem un kārtējam gadam apstiprināto budžetu.
187. Ja Attīstības programmas aktualizācija tiek veikta ikgadējā aktualizācijas procesa ietvaros, t.i., ja tiek aktualizēts rīcības plāns, vai investīciju plāns, nav nepieciešams plānošanas reģiona attīstības padomes/pašvaldības domes lēmums par attīstības programmas aktualizāciju.
188. Ja attīstības programmā tiek veiktas izmaiņas stratēģiskajā daļā, tad ir nepieciešams plānošanas reģiona attīstības padomes/pašvaldības domes lēmums par attīstības programmas aktualizāciju.
189. Attīstības programmas aktualizācijas rezultātā, neatkarīgi no tā, kurā attīstības programmas ieviešanas gadā tas tiek veikts, netiek mainīts attīstības programmas gala termiņš.

XIV IZMANTOTIE AVOTI

1. Likums "Par pašvaldībām" (pieņemts 19.05.1994)
2. Attīstības plānošanas sistēmas likums (pieņemts 08.05.2008)
3. Reģionālās attīstības likums (pieņemts 21.03.2002)
4. Teritorijas attīstības plānošanas likums (pieņemts 01.12.2011)
5. Likums Par ietekmes uz vidi novērtējumu (pieņemts 30.10.1998)
6. MK noteikumi nr.157 „Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums” (apstiprināti 23.03.2004)
7. MK noteikumi nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” (apstiprināti 25.08.2009)
8. Vadlīnijas pašvaldību integrēto attīstības programmu izstrādei (VARAM, 2007)
9. Metodiskais materiāls teritorijas attīstības plānošanai (OECD LEED un VARAM, 2008)
10. „Ieteikumi pašvaldību attīstības plānošanai” Rokasgrāmata pašvaldību darbiniekiem, (Latvijas Pašvaldību mācību centrs, 2000)
11. Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2008.-2013.gadam
12. Valmieras pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programma 2008.-2014.gadam
13. Cēsu pilsētas attīstības programma 2008.-2014.gadam
14. Gulbenes pilsētas integrētās attīstības programma 2008.-2014.gadam
15. Madonas pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programma 2008.-2014.gadam
16. Smiltenes pilsētas attīstības programma 2008.-2014.gadam
17. Daugavpils pilsētas attīstības programma 2008.-2014.gadam
18. Rēzeknes pilsētas integrētās attīstības programma 2007.-2013.gadam
19. Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2008.-2014.gadam
20. Ventspils pilsētas attīstības programma 2007.-2013.gadam
21. Liepājas pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programma 2008.-2014.gadam
22. Kuldīgas pilsētas teritorijas attīstības programma 2008.-2014.gadam
23. Integrētās attīstības programma 2009.-2015.gadam Saldus novadam
24. Talsu integrētās attīstības programma 2008.-2014.gadam
25. Jelgavas pilsētas integrētās attīstības programma 2007-2013.gadam
26. Jēkabpils pilsētas attīstības programma 2007.-2013.gadam
27. Aizkraukles novada integrētās attīstības programma 2008. - 2014.gadam
28. Rīgas attīstības programma 2006.–2012.gadam

XV PIELIKUMI

novadā
2012.gada 28.janvārī

Par novada attīstības programmas 2013-2019.gadam izstrādes uzsākšanu

Pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktu, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturto daļu un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.pantu, novada dome nolēmj:

- 1.Uzsākt novada attīstības programmas 2013.-2019.gadam izstrādi.
- 2.Nozīmēt atbildīgo par novada attīstības programmas izstrādi novada domes Attīstības nodaļas vadītāju.
- 3.Izveidot novada attīstības programmas izstrādes vadības grupu sekojošā sastāvā:
 - novada domes priekšsēdētājs,
 - novada domes priekšsēdētāja vietnieks,
 - novada domes izpilddirektors,
 - novada domes plānošanas nodaļas vadītājs,
 - plānošanas reģiona Attīstības plānošanas nodaļas vadītājs.
- 4.Apstiprināt novada attīstības programmas izstrādes darba uzdevumu un izpildes termiņus saskaņā ar pielikumu Nr.1.
- 5.Paziņojumu par novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu publicēt pašvaldības mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”.
- 6.Lēmumu par Novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu nosūtīt plānošanas reģionam.

Lēmuma projekta iesniedzējs:

Domes priekšsēdētājs

V.Uzvārds

Lēmuma projekta sagatavotājs:

Attīstības nodaļas vadītājs

V.Uzvārds

DARBA UZDEVUMS

novada attīstības programmas izstrādei

1. Izstrādāt novada attīstības programmu 2012.-2018.gadam, kurā noteikts rīcību kopums pašvaldības ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.
2. Attīstības programmas izstrādes pamatojums:
 - 2.1. Likuma „Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1. punkts;
 - 2.2. Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturtdāļa;
 - 2.3. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punkts;
 - 2.4. Ministru kabineta 25.08.2009. noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.
3. Par lēmuma izpildi atbild novada attīstības programmas izstrādes vadītājs – novada domes Attīstības nodaļas vadītājs.
4. Attīstības programmas izstrādi veikt saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām un Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem „Metodiskiem ieteikumiem ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”.
5. Attīstības programmas izstrādes uzdevumi:
 - 5.1. definēt novada vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus un rīcību kopumu, finanšu resursus un atbildīgos izpildītājus to īstenošanai;
 - 5.2. izvērtēt un ņemt vērā plānošanas reģiona spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, novada teritorijas plānojumu un to vietējo pašvaldību spēkā esošus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, ar kurām robežojas novads;
 - 5.3. izstrādājot attīstības programmu, apzināt un ņemt vērā iepriekš izstrādātos novada teritoriālo vienību plānošanas dokumentus attīstības programmas, jau uzsāktos un iepļānotos infrastruktūras projektus;
 - 5.4. nodrošināt sabiedrības pārstāvju līdzdalību attīstības programmas izstrādē, veicot iedzīvotāju anketēšanu, iesaistot darba grupās un sabiedriskajās apspriedēs, atbilstoši 2009.gada 25.augusta MK noteikumi „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteiktajam.

6. Attīstības programmas izstrādes process un izpildes termiņi:

Nr. p.k.	Pasākums	Termiņš
1.	Sagatavošanās Attīstības programmas izstrādei	
1.1.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu	2012.gada janvāris
1.2.	Lēmuma par Attīstības programmas izstrādes uzsākšanu nosūtīšana plānošanas reģionam un paziņojuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada februāris
1.3.	Attīstības programmas izstrādes darba plāna un sabiedrības līdzdalības plāna izstrāde, interešu grupu un viedokļu līderu identificēšana Attīstības programmas izstrādes un sabiedrības līdzdalības plāna apspriešana vadības grupā/darba grupā	2012.gada februāris - marts
1.4.	Paziņojuma par sabiedrības līdzdalību (ar kritērijiem sabiedrības pārstāvju izvēlei) sagatavošana un publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2012.gada februāris - marts
1.5.	Tematisko darba grupu organizēšana, piesaistot nozaru speciālistus un viedokļu līderus, rezultātu apkopošana	2012.gada februāris - marts
1.6.	Ar attīstības programmu saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze (t.sk. konsultācijas ar plānošanas reģionu un kaimiņu pašvaldībām)	2012.gada februāris - marts
1.7.	Iedzīvotāju aptaujas organizēšana un anketu rezultātu apkopošana	2012.gada februāris - marts
2.	Attīstības programmas 1.redakcijas izstrāde	
2.1.	1.posms – Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze	2012.gada februāris - marts
2.2.	2.posms – Stratēģiskās daļas izstrāde	2012.gada marts
2.3.	3.posms – Rīcības plāna izstrāde	2012.gada marts
2.4.	4.posms – Ieviešanas uzraudzības plāna izstrāde	2012.gada marts
2.5.	Attīstības programmas 1.redakcijas projekta izskatīšana vadības grupā	2012.gada aprīlis
3.	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	
3.1.	Konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Iesniegums Vides pārraudzības valsts birojam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamības izvērtēšanai	2012.gada aprīlis
3.2.	Vides pārskata 1.redakcijas izstrāde	2012.gada aprīlis- maijs
4.	Publiskā apspriešana	
4.1.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas un vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai	2012.gada maijs - jūnijs

4.2.	Paziņojuma par attīstības programmas un vides pārskata projekta publisko apspriešanu nosūtīšana plānošanas reģionam un tā publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada jūnijs
4.3.	Attīstības programmas projekta publiskās apspriešanas organizēšana Vides pārskata projekta saskaņošana ar Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām iestādēm	2012.gada jūlijs - augusts
4.4.	Publiskās apspriešanas rezultātu apkopošana	2012.gada augusts
4.5.	Attīstības programmas un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu izvērtēšana vadības grupā, rezultātu apkopošana	2012.gada augusts
4.6.	Attīstības programmas un vides pārskata publiskās apspriešanas kopsavilkuma izstrādāšana, kopsavilkuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada augusts
5.	Attīstības programmas un vides pārskata gala redakcijas izstrāde un saskaņošana	
5.1.	Attīstības programmas un vides pārskata gala redakcijas izstrāde, ņemot vērā sniegtos atzinumus, kā arī publiskās apspriešanas rezultātus	2012.gada septembris - oktobris
5.2.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas gala redakcijas nodošanu plānošanas reģionam un vides pārskata gala redakcijas nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai un paziņojuma par to publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada novembris
5.3.	Attīstības programmas un gala redakcijas iesniegšana plānošanas reģionam un vides pārskata gala redakcijas nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai	2012.gada novembris
6.	Attīstības programmas un vides pārskata gala redakcijas apstiprināšana	
6.1.	Plānošanas reģiona un Vides pārraudzības valsts biroja pozitīva atzinuma saņemšanas gadījumā, novada domes lēmums par novada attīstības programmas gala redakcijas apstiprināšanu. Plānošanas reģiona negatīva atzinuma saņemšanas gadījumā attīstības programma tiek precizēta un atkārtoti saskaņota (tā atgriežas izstrādes procesā)	2012.gada decembris
6.2.	Novada domes lēmuma par novada attīstības programmas apstiprināšanu publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2012.gada decembris
6.3.	Apstiprinātās Attīstības programmas gala redakcijas publiskošana un iesniegšana plānošanas reģionam	2012.gada decembris

7. Aktualizēt darba izstrādes termiņus pēc 1.redakcijas izstrādes.

Domes priekšsēdētājs

V.Uzvārds

DARBA UZDEVUMS

novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādei

1. Izstrādāt novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2012.-2030.gadam, kurā noteiktas pašvaldības ilgtermiņa prioritātes.
2. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes pamatojums:
 - 2.1. Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturrtā daļa;
 - 2.2. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punkts;
 - 2.3. Ministru kabineta 25.08.2009. noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.
3. Par lēmuma izpildi atbild novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes vadītājs – novada domes Attīstības nodaļas vadītājs.
4. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādi veikt saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām un Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem „Metodiskiem ieteikumiem ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”.
5. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes uzdevumi:
 - 5.1. definēt novada ilgtermiņa attīstības redzējumu (vīziju), stratēģiskos mērķus, ilgtermiņa prioritātes un ekonomisko profilu vai specializāciju (perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus);
 - 5.2. izvērtēt un ņemt vērā plānošanas reģiona spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, novada teritorijas plānojumu un to vietējo pašvaldību spēkā esošus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, ar kurām robežojas novads;
 - 5.3. izstrādājot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, apzināt un ņemt vērā iepriekš izstrādātos novada teritoriālo vienību plānošanas dokumentus;
 - 5.4. nodrošināt sabiedrības pārstāvju līdzdalību ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādē, veicot iedzīvotāju anketēšanu, iesaistot darba grupās un sabiedriskajās apspriedēs, atbilstoši 2009.gada 25.augusta MK noteikumi „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteiktajam.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes process un izpildes termiņi:

Nr. p.k.	Pasākums	Termiņš
1.	Sagatavošanās Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādei	
1.1.	Novada domes lēmums par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes uzsākšanu	2012.gada janvāris
1.2.	Lēmuma par Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes uzsākšanu nosūtīšana plānošanas reģionam un paziņojuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada februāris
1.3.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes darba plāna un sabiedrības līdzdalības plāna izstrāde, interešu grupu un viedokļu līderu identificēšana Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes un sabiedrības līdzdalības plāna apspriešana vadības grupā/darba grupā	2012.gada februāris - marts
1.4.	Paziņojuma par sabiedrības līdzdalību (ar kritērijiem sabiedrības pārstāvju izvēlei) sagatavošana un publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2012.gada februāris - marts
1.5.	Tematisko darba grupu organizēšana, piesaistot nozaru speciālistus un viedokļu līderus, rezultātu apkopošana	2012.gada februāris - marts
1.6.	Ar ilgtspējīgas attīstības stratēģijas saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze (t.sk. konsultācijas ar plānošanas reģionu un kaimiņu pašvaldībām)	2012.gada februāris - marts
1.7.	Iedzīvotāju aptaujas organizēšana un anketu rezultātu apkopošana	2012.gada februāris - marts
2.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 1.redakcijas izstrāde	
2.1.	1.posms – Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze	2012.gada februāris - marts
2.2.	2.posms – Stratēģiskās daļas izstrāde	2012.gada marts
2.3.	3.posms – Rīcības plāna izstrāde	2012.gada marts
2.4.	4.posms – Ieviešanas uzraudzības plāna izstrāde	2012.gada marts
2.5.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 1.redakcijas projekta izskatīšana vadības grupā	2012.gada aprīlis
3.	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	
3.1.	Konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Iesniegums Vides pārraudzības valsts birojam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamības izvērtēšanai	2012.gada aprīlis
3.2.	Vides pārskata 1.redakcijas izstrāde	2012.gada aprīlis- maijs
4.	Publiskā apspriešana	
4.1.	Novada domes lēmums par novada ilgtspējīgas attīstības	2012.gada maijs -

	stratēģijas un vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai	jūnijs
4.2.	Paziņojuma par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata projekta publisko apspriešanu nosūtīšana plānošanas reģionam un tā publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada jūnijs
4.3.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas projekta publiskās apspriešanas organizēšana Vides pārskata projekta saskaņošana ar Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām iestādēm	2012.gada jūlijs - augusts
4.4.	Publiskās apspriešanas rezultātu apkopošana	2012.gada augusts
4.5.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu izvērtēšana vadības grupā, rezultātu apkopošana	2012.gada augusts
4.6.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata publiskās apspriešanas kopsavilkuma izstrādāšana, kopsavilkuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada augusts
5.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata gala redakcijas izstrāde un saskaņošana	
5.1.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata gala redakcijas izstrāde, ņemot vērā sniegtos atzinumus, kā arī publiskās apspriešanas rezultātus	2012.gada septembris - oktobris
5.2.	Novada domes lēmums par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas gala redakcijas nodošanu plānošanas reģionam un vides pārskata gala redakcijas nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai un paziņojuma par to publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2012.gada novembris
5.3.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un gala redakcijas iesniegšana plānošanas reģionam un vides pārskata gala redakcijas nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai	2012.gada novembris
6.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un vides pārskata gala redakcijas apstiprināšana	
6.1.	Plānošanas reģiona un Vides pārraudzības valsts biroja pozitīva atzinuma saņemšanas gadījumā, novada domes lēmums par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas gala redakcijas apstiprināšanu. Plānošanas reģiona negatīva atzinuma saņemšanas gadījumā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas tiek precizēta un atkārtoti saskaņota (tā atgriežas izstrādes procesā)	2012.gada decembris
6.2.	Novada domes lēmuma par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas apstiprināšanu publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2012.gada decembris
6.3.	Apstiprinātās Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas gala redakcijas publiskošana un iesniegšana plānošanas reģionam	2012.gada decembris

1. Aktualizēt darba izstrādes termiņus pēc 1.redakcijas izstrādes.

Piemērs

APTAUJAS ANKETA GROBIŅAS NOVADA IEDZĪVOTĀJIEM

Cienījamais Grobiņas novada iedzīvotāj!

AICINĀM JŪS PIEDALĪTIES GROBIŅAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDĒ UN ATBILDĒT UZ APTAUJAS JAUTĀJUMIEM PAR TURPMĀKAJIEM NOVADA ATTĪSTĪBAS VIRZIENIEM!

Aptauja ir anonīma un aptaujas rezultāti tiks publicēti tikai apkopotā veidā. Aptaujas mērķis ir noskaidrot Grobiņas novada iedzīvotāju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un to iespējamajiem risinājumiem, kā arī sagatavot priekšlikumus Grobiņas novada attīstības programmas izstrādei.

PIEDALIES ARĪ TU, PLĀNOSIM UN ĪSTENOSIM MŪSU NĀKOTNI KOPĀ!

1. Jūsu dzīvesvieta atrodas: (iespējama tikai 1 atbilde) **2. Jūsu dzimums:** (iespējama tikai 1 atbilde) **3. Lūdzu, norādiet savu vecumu:** (iespējama tikai 1 atbilde)

- Grobiņas pilsētā
- Grobiņas pagastā
- Medzes pagastā
- Gaviezes pagastā
- Bārtas pagastā
- Citur (lūdzu, miniet kur)

- Sieviete
- Vīrietis

- līdz 18
- 18 – 25
- 26 – 45
- 46 – 60
- 61 un vairāk

4. Jūsu izglītība: (iespējama tikai 1 atbilde) **5. Jūsu nodarbošanās:** (iespējama tikai 1 atbilde) **6. Jūsu darba/ mācību vieta atrodas:** (iespējama tikai 1 atbilde)

- Pamata
- Vidējā
- Vidējā speciālā
- Augstākā
- Mācos skolā
- Studēju

- Skolēns
- Students
- Uzņēmējs
- Privāta uzņēmuma darbinieks
- Valsts, pašv. iestādes darbinieks
- Pašnodarbināta persona
- Mājsaimniece
- Bezdarbnieks
- Pensionārs
- Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

- Grobiņas pilsētā
- Grobiņas pagastā
- Medzes pagastā
- Gaviezes pagastā
- Bārtas pagastā
- Ārpus Grobiņas novada teritorijas
- Nestrādāju/ nemācos

7. Vai tuvāko piecu (5) gadu laikā plānojat mainīt dzīvesvietu? (iespējama tikai 1 atbilde) **9. Kādu informāciju, Jūsprāt, vajadzētu vairāk?** (iespējamās vairākas atbildes) **10. Kādi infrastruktūras uzlabojumi būtu jāveic Jūsu pilsētā/pagastā?** Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilžu variantus!

- Jā, Grobiņas novada robežās
- Jā, ārpus Grobiņas novada robežām
- Nē
- Cits variants (kāds?)

- Par pašvaldības darbību kopumā
- Par jūsu pagastu/pilsētu
- Par ar nekustamo īpašumu saistītiem jautājumiem
- Par izglītības jautājumiem
- Par sociāliem pakalpojumiem

- Jāizkopj parki un apstādījumi
- Jāremontē ielas un laukumi
- Jāiekārto bērnu rotaļu laukumi
- Jāuzlabo ielu apgaismojums
- Vajadzētu vairāk soliņu, atkritumu urnu, velo novietņu utml.

8. Kur Jūs visvairāk iegūstat informāciju par pašvaldības darbību? (iespējamās vairākas atbildes)

- Laikrakstā „Kursas laiks” (arī elektroniskajā versijā)
- Laikrakstā „Kurzemes vārds” (arī elektroniskajā versijā)
- TV Dzintare
- Domē, pagasta pārvaldē
- Informatīvajā izdevumā „Ziņu lapa”
- www.grobina.lv
- Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

- Par novadā notiekošajiem kultūras un sporta pasākumiem
- Par novadā pieejamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem
- Par ar uzņēmējdarbību (piemēram, būvniecība, uzņēmējdarbības saskaņošana) saistītiem jautājumiem
- Par pašvaldības uzņēmumu sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem
- Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

- Jāuzlabo satiksmes drošība ielās (aizsargbarjeras, „guļošie policisti”, gājēju pārejas)
- Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

11. Lūdzu, novērtējiet, kāda ir šo pakalpojumu un jomu PIEEJAMĪBA Jūsu pilsētā/pagastā:

	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Sabiedriskais transports						
Centralizēta ūdensapgāde						
Centralizēta kanalizācija						
Centralizēta siltumapgāde						
	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi						
Ārsts/ feldšeris						
Policija						
Skola						
Bērnudārzs						
Kultūras pasākumi						
Sporta pasākumi						

12. Lūdzu, novērtējiet, kāda ir šo pakalpojumu un jomu KVALITĀTE Jūsu pilsētā/pagastā:

	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Vides sakoptība						
Gājējiem domātu ielu infrastruktūra (ietves, celiņi, gājēju pārejas utml.)						
Velo celiņi, maršruti						
Transportam domāto ielu/ceļu infrastruktūra						
Ielu apgaismojums						
Sabiedriskā transporta pakalpojumi						
Būvvaldes pakalpojumi						
Ūdensapgādes pakalpojumi						
Atkritumu savākšana/izvešana						
Sabiedriskās kārtības nodrošināšana						
Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi						
Veselības aprūpes pakalpojumi						
Kultūras un izklaides pasākumi						
Vispārējās izglītības pakalpojumi						
Pirmsskolas izglītības pakalpojumi						
Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi						
Namu apsaimniekošanas pakalpojumi						

13. Kādi, Jūsaprāt, ir LIELĀKIE TRŪKUMI Jūsu pilsētā/pagastā? Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilžu variantus!

☐	Slikts ceļu stāvoklis	☐	Darba vietu trūkums
☐	Nepietiekams sabiedriskā transporta nodrošinājums	☐	Zema pieejamās izglītības kvalitāte
☐	Nesakārtotas dabas teritorijas	☐	Nesakārtota ūdensapgāde un kanalizācija
☐	Drošības un kārtības nodrošināšana	☐	Nesakārtota tūrisma infrastruktūra
☐	Veselības aprūpes pieejamība	☐	Cits variants (kāds?)

14. Kādām, Jūsaprāt, vajadzētu būt PRIORITĀRAJĀM JOMĀM, ko Grobiņas novadā vajadzētu attīstīt? Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilžu variantus!

☐	Tūrisms	☐	Daudzdzīvokļu māju un pašvaldības objektu siltināšana
☐	Sports un aktīvā atpūta	☐	Būvniecība
☐	Izglītība	☐	Lauksaimniecība
☐	Kultūra	☐	Lauksaimniecības produkcijas pārstrāde
☐	Veselības aprūpe	☐	Mežizstrāde un kokapstrāde
☐	Infrastruktūra (ceļi, komunikācijas)	☐	Derīgo izrakteņu ieguve un apstrāde
☐	Drošība un sabiedriskā kārtība	☐	Cits variants (kāds?)
☐	Komunālā saimniecība (ūdens un siltumapgāde, kanalizācija, atkritumi)		

15. Kāds, Jūsaprāt, būtu nozīmīgākais Grobiņas novada ATTĪSTĪBAS VIRZIENS? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐	Cilvēka labklājība	☐	Uzņēmējdarbības attīstība
☐	Infrastruktūras attīstība	☐	Apkārtējā vide
☐	Pakalpojumu attīstība	☐	Cits virziens (lūdzu, miniet kāds)

16. Kādi ir, Jūsaprāt, STEIDZAMĀKIE DARBI vai PROBLĒMAS, kas pašvaldībai būtu jārisina?

17. Jūsu IETEIKUMI pašvaldības darba uzlabošanai:

PALDIES JUMS PAR IZRĀDĪTO INTERESI UN ATVĒLĒTO LAIKU APTAUJAS ANKETAS AIZPILDĪŠANAI!

Aptaujas rezultātu apkopojums būs pieejams Grobiņas novada mājas lapas www.grobina.lv sadaļā
ATTĪSTĪBAS NODAĻA

Piemērs

APTAUJAS ANKETA GROBIŅAS NOVADA UZŅĒMĒJIEM

Labdien, cienījamais uzņēmēj!

Anketas mērķis ir noskaidrot uzņēmēju viedokli par uzņēmējdarbības vidi Grobiņas novadā, kas kalpos par pamatu Grobiņas novada Attīstības programmas 2010.-2017.gadam izstrādei!

Grobiņas novada pašvaldībai ir ļoti svarīgi zināt, kā jūtas, ko domā un plāno Grobiņas novada uzņēmēji, jo tieši Jūs veidojat novada attīstības pamatkapitālu!

PIEDALIES ARĪ TU, PLĀNOSIM UN ĪSTENOSIM MŪSU NĀKOTNI KOPĀ!

1. Kādā uzņēmējdarbības nozarē Jūs darbojaties?

2. Uzņēmējdarbības forma *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Individuālais komersants (IK)	☐ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA)	☐ Akciju sabiedrība (AS)
Cits variants <i>(lūdzu, norādīt kāds)</i>		

3. Cik ilgi Jūs nodarbojaties ar uzņēmējdarbību? *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Pirmo gadu	☐ 2 – 4 gadus	☐ 5 – 7 gadus
☐ 8 – 10 gadus	☐ Ilgāk	

4. Jūsu uzņēmuma atrašanās vieta: *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Grobiņas pilsēta	☐ Medzes pagasts	☐ Bārtas pagasts
☐ Grobiņas pagasts	☐ Gaviezes pagasts	☐ Cita vieta <i>(lūdzu norādīt kura)</i>

5. Lūdzu, norādiet uzņēmuma dibināšanas iemeslu? *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Impulsu deva atgūtais vai iegūtais īpašums	☐ Vēlme pelnīt	☐ Zaudēts darbs
☐ Motivācija un vēlēšanās uzsākt savu biznesu	☐ Vēlme pielietot praksē savas zināšanas, spējas, pieredzi	☐ Cits iemesls <i>(kāds?)</i>

6. Lūdzu, norādiet Jūsu uzņēmumā strādājošo darbinieku skaitu: *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ 1 – 5	☐ 6 – 10	☐ 11 – 20
☐ 21 – 50	☐ 50 – 100	☐ Vairāk par 100

7. Kā vērtējat savu uzņēmuma attīstības iespējas novadā? *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Ļoti labas	☐ Labas	☐ Vidējas
☐ Sliktas	☐ Ļoti sliktas	

8. Kādi ir būtiskākie faktori, kas nepieciešami, lai sasniegtu straujāku Jūsu uzņēmuma izaugsmi?

9. Tuvāko trīs (3) gadu laikā Jūs plānojat ...? *(iespējama tikai 1 atbilde)*

☐ Uzņēmējdarbību paplašināt	☐ Uzņēmuma darbību atstāt esošā līmenī	☐ Domāju par uzņēmuma likvidāciju
Cits variants <i>(lūdzu, norādīt kāds)</i>		

10. Vai nākotnē plānojat mainīt/ papildināt uzņēmuma esošo darbības nozari ar citu nozari? *(iespējama tikai 1 atbilde)*

Nē Neesmu par to domājis Jā (lūdzu, miniet ar ko vai uz kādu?)

11. Cik aktuālas Jums ir šīs problēmas? Izvērtējiet pēc 5 punktu skalas, kur „1” nozīmē, ka „problēma nav aktuāla”, bet „5”, ka „problēma ir ļoti aktuāla”.

	1 nav aktuāla	2 mazliet aktuāla	3 neitrāla	4 ir aktuāla	5 ļoti aktuāla
Augstie nodokļi					
Augsta konkurence					
Novada līmeņa saistošo noteikumu un lēmumu prasības					
Kontrolējošo institūciju lielais skaits					
Pašvaldības vienaldzība uzņēmējdarbības veicināšanā					
Iepirkumu konkursu politika					
Kvalificēta darbspēka trūkums					
Problēmas realizēt savu produkciju/ pakalpojumu					
Korupcija					
Negodīgi biznesa partneri un klienti					
Problēmas ar izejmateriāliem					
Eiropas struktūrfondu apguve					
Grūti pieejami kredīti/ finanšu avoti					

12. Lūdzu, nosauciet (atzīmējiet) galvenās problēmas, ar kurām saskaraties, nodarbojoties ar uzņēmējdarbību ikdienā: (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Nepietiekamas tirgus zināšanas
☐	Grūtības ar uzņēmuma tālāku attīstību
☐	Novecojušas tehnoloģijas
☐	Augsti kredītu procenti
☐	Nespēja atmaksāt kredītus
☐	Apgrozāmo līdzekļu trūkums
☐	Nespēja izstrādāt jaunus konkurētspējīgus produktus/ pakalpojumus
☐	Sarežģītas eksporta/ importa procedūras
☐	Problēmas ar iepakojumu
☐	Zema produkcijas kvalitāte
☐	Augstas mārketinga izmaksas
☐	Augstas ražošanas izmaksas
☐	Ierobežotas ražošanas jaudas
☐	Problēmas ar izplatīšanas kanāliem un vairumtirgotājiem
☐	Citas problēmas (lūdzu, norādīt kādas)

13. Atzīmējiet, kas no zemāk norādītās infrastruktūras Jūsu uzņēmuma attīstībai ir nepieciešams, bet nav pieejams (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Autoceļi	☐	Ēku, telpu piedāvājums
☐	Dzelzceļi	☐	Ūdensapgāde un kanalizācija
☐	Energoapgāde	☐	Sadzīves atkritumu apsaimniekošana
☐	Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas	☐	Industriālās platības
☐	Zemes platību piedāvājums	☐	Pievadceļi un komunikācijas
		☐	Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

14. Kādi, pēc Jūsu domām, ir 3 nozīmīgākie Grobiņas novada uzņēmējdarbības virzieni, kas varētu veidot novada EKONOMISKO PROFILU/ SPECIALIZĀCIJU? (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Lauksaimniecība	☐	Būvniecība
☐	Kopakstrāde	☐	Tūrisms
☐	Derīgo izrakteņu ieguve un apstrāde	☐	Tirdzniecība

	Metālapstrāde
	Ceļu būve
	Mežizstrāde

	Pārtikas ražošana
	Sadzīves pakalpojumi
	Cits virziens (<i>lūdzu, norādīt kāds</i>)

--

PALDIES PAR LAIKU, KO ATVĒLĒJĀT ŠĪS APTAUJAS AIZPILDĪŠANAI!

Aptaujas rezultātu apkopojums būs pieejams Grobiņas novada mājas lapas www.grobina.lv sadaļā
ATTĪSTĪBAS NODAĻA

Jautājumi, kas norāda, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti, ievērojot integrēto pieeju

1.Pašreizējās situācijas analīze

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīzes sadaļa ir izstrādāta ievērojot telpisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādas ir teritoriālās attīstības tendences pašvaldības ietvaros (vai pastāv attīstības atšķirības starp teritoriālajām vienībām, vai pastāv degradētās teritorijas un tml.)?
- kādas ir līdzšinējās mijiedarbības un sadarbības formas ar apkārtējām pašvaldībām?
- kāda ir bijusi pašvaldības līdzšinējā loma/ ieguldījums reģiona un valsts izaugsmē?

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīze ir izstrādāta ievērojot tematisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- 1kādas ir līdzšinējās kopsakarības starp dažādu jomu/ darbības veidu attīstības tendencēm pašvaldībā?

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīze ir izstrādāta ievērojot laika dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādi ir iepriekš īstenotie attīstības projekti?

2. ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Lai saprastu, vai ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir izstrādāta ievērojot telpisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kāda ir vēlamā pašvaldības loma reģiona/ valsts attīstībā?
- kādas ir vēlamās mijiedarbības/ sadarbības formas ar apkārtējām pašvaldībām?
- kāds ir redzējums par pašvaldības atsevišķu daļu (gan spēcīgāko, gan vājāko) turpmāko attīstību?

Lai saprastu, vai ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir izstrādāta ievērojot tematisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kāda ir vēlamā mijiedarbība starp dažādām jomām/ darbības veidiem?
- Kuras no jomām, darbības veidiem ir prioritāri attīstāmas un kuras ir pakārtotas?

Jautājumi, kas norāda, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti, ievērojot integrēto pieeju

3.attīstības programma

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot telpisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- ar kādiem projektiem/ aktivitātēm tiks attīstīta/ nostiprināta pašvaldības loma reģiona/ valsts izaugsmē?
- kādi sadarbības projekti/ aktivitātes tiks īstenotas ar apkārtējām pašvaldībām?
- kādi projekti/ aktivitātes tiks īstenoti, lai līdzsvarotu atsevišķu pašvaldības daļu attīstības līmeni?

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot tematisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādu projektu ietvaros ir iespējams risināt vairāku nozaru problēmas – kompleksi projekti?
- kāda ir piedāvāto projektu savstarpējā papildinātība?

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot laika dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kā tiks nodrošināta iepriekš īstenoto projektu pēctecība?
- kāda ir no jauna piedāvāta projektu īstenošanas secība?

*Piemērs***Rēzeknes novada funkcionālās ietekmes zona un specializācija**

Rēzeknes pilsēta – Rēzeknes novadam pakalpojumu centrs, sniedz kultūras un izglītības iespējas, augstākās un profesionālās izglītības iestādes nodrošina studiju iespējas tuvu jauniešu dzīvesvietai. Rēzeknes novada profesionālās izglītības iestādes piedāvā apmācības lauku vidē.

Rēzeknes novads:

- sakārtota un pievilcīga dzīves vide novada cilvēkiem,
- darba, izglītības, kultūras un sociālo pakalpojumu vieta,
- atpūtas un daudzveidīgu tūrisma pakalpojumu vieta Latgales reģiona un Latvijas iedzīvotājiem.

Rēzeknes novads ietilpst Latgales reģiona tūrisma attīstības teritorijā Ezerzeme un ir aktīvā, izzīņas un sakrālā tūrisma centrs. Sadarbībā ar Latgales reģiona novadu un pilsētu pašvaldībām ir jāveido kopīga zīmolvēde un reģiona tūrisma attīstības koncepcija. Sadarbība ar Latgales un Vidzemes reģiona novadiem ir būtiska dabas resursu izmantošanā un aizsardzībā, īpaši kopējās interešu teritorijās – Lubāna mitrāja teritorijā ar Vidzemes reģiona Madonas novadu un Lubānas novadu, Rāznas nacionālā dabas parka teritorijā ar Latgales reģiona Ludzas, Dagdas un Aglonas novadiem.

Rēzeknes novada teritorijas Bērzgales, Dricānu, Gaigalavas, Ilzeskalna, Lendžu, Nautrēnu un Strūžānu pagastos atrodas pierobežā, kas ir nacionālo interešu telpa – Austrumu pierobeža. Saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam Austrumu pierobežai jāklūst ērtai tranzīta zonai ar augsta līmeņa pakalpojumiem. Sadarbībā ar kaimiņu pilsētām un novadiem, Rēzeknes novadam jāiesaistās efektīvas pierobežas teritorijas izmantošanai tranzīta un transporta pakalpojumu nodrošināšanai. Valsts atbalsta programmās ir jāparedz pierobežas sasniedzamības nodrošināšana – A12, A13 autoceļu rekonstrukcija, reģionālo pierobežas autoceļu sakārtošana un kvalitātes uzlabošana, attīstot transporta koridorus, efektīvizējot kravu un pasažieru pārvadājumus. Novada attīstību ietekmēs valsts atbalsts uzņēmējdarbībai, veicinot gan tradicionālas nodarbes – lauksaimniecību, mežsaimniecību, amatniecību, gan attīstot alternatīvas nozares – tūrisma, lauku sētas pakalpojumus.

Rēzeknes novadam sadarbības zonā ir arī kaimiņvalstis – Krievija, Baltkrievija, Lietuva. Reģionālā un lokālā līmenī jau ir uzsāktas kopīgas programmas un projekti dažādās jomās, kas turpmāk jāturpina un jāpaplašina.

Novada nozīmīgākais attīstības resurss ir radošs un izglītots cilvēks laukos ar reģionam raksturīgo mentalitāti un piederības izjūtu. Tradīciju un kultūras mantojuma izpratne un apvienošana ar jaunākajām tehnoloģijām, jaunu konkurētspējīgu produktu radīšana ir turpmākais pamats novada attīstībai.

Uzņēmējdarbībā lielāko pievienoto vērtību rada lielie ražošanas, pārstrādes un lielie lauksaimniecības uzņēmumi, kuros tiek investēti līdzekļi, pateicoties kvalificētam darbaspēkam. Cilvēks saimnieciskajā darbībā nosaka Ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu.

Novada identitātes un kultūras pievienoto vērtību nosaka saglabātās un mūsdienīgi attīstītās tradīcijas, dzīvā latgaliešu valoda, kulinārais mantojums, raksturīgā kultūrvidē.

Lai attīstītu rūpnieciskās ražošanas, loģistikas uzņēmumus, lauku sētas, ir nepieciešams integrēt vairākas nozares. Nepieciešama aktīva rīcība no citām iesaistītajām pusēm (pamatā – valsts un pašvaldībām) – stimuli vietējam tirgum (kultūras un sabiedriskās celtnes), kvalitatīva, ekoloģiski tīra dzīves vide, infrastruktūra un biznesa vide, konkurētspējīga izglītības sistēma.

Par lauku sabiedriskajiem centriem, kuros ir daudzveidīgi pakalpojumi, salīdzinoši liels iedzīvotāju skaits un izglītības iestādes, Rēzeknes novadā veidojas Malta, Rogovka, Dricāni un

Kaunata. Ciešākas saiknes ar Rēzeknes pilsētu ir Rēzeknes piepilsētas – Griškānu, Vērēmu, Audriņu, Ozolaines, Ozolmuižas pagastos.

Latgales Plānošanas reģiona teritorijas plānojuma telpiskās attīstības perspektīvā kā iespējas tiek uzsvērts rūpnieciskās ražošanas un produkcijas pārstrādes attīstība, transporta un loģistikas pakalpojumu attīstība, vietējo lauku centru attīstība, reģionālās nozīmes lidlauka izveide, bioloģisko produktu ražošana, vides kvalitātes saglabāšana un uzlabošana, kas tiek paredzēta arī Rēzeknes novada attīstības virzienos un pasākumos. Kā perspektīvu attīstības virzienu novada uzņēmēji min dabas resursu izmantošanu – kūdra, māls, sapropelis, smilts, bioenerģijas un biokurināmā ražošanu. Nozīmīga perspektīvā ir linkopības attīstība.

Rēzeknes novads papildina Rēzeknes pilsētas un blakus esošo novadu specializāciju un attīstības vīzijas.

Rēzeknes novada specializācija

Vietējā un reģionālajā mērogā

- Pamatojoties uz jau esošajām tradīcijām - lopkopība un graudkopība, linkopība.
- Latgaliskās kultūras centrs, latgaliešu valoda, tradīcijas, daudznacionāla vide, kas cieši saistās ar lauku sētu attīstību, vienlaicīgi saglabājot, gan senās amatu prasmes, kulināro mantojumu un tradīcijas, lai nezaudētu novada unikālo mentalitāti, gan to piedāvājot kā produktu tūrisma un mājražošanas attīstībai, iedzīvotāju pašnodarbinātībai un labklājības celšanai.
- RSEZ statuss, rūpnieciskā ražošana, kravu pārvadājumi, loģistika.
- Zivsaimniecības un akvakultūras attīstība.
- Aktīvais un sakrālais tūrisms.

Nacionālajā mērogā

- RSEZ statuss – rūpnieciskā ražošana, kravu pārvadājumi, loģistika.
- Zivsaimniecības un akvakultūras attīstība.
- Aktīvais un sakrālais tūrisms.
- Latgaliskās kultūras un tradīciju centrs, daudznacionāla vide, kas cieši saistās ar lauku sētu attīstību, kur ir saglabātas senās amatu prasmes un tradīcijas, novada unikālā mentalitāte, autentisks kulinārais mantojums un mājražošanas produkti.

Starptautiskajā mērogā

- Latgaliskās kultūras un tradīciju centrs, daudznacionāla vide, kas cieši saistās ar lauku sētu attīstību, kur ir saglabātas senās amatu prasmes un tradīcijas, novada unikālā mentalitāte, autentisks kulinārais mantojums un mājražošanas produkti.
- RSEZ statuss, rūpnieciskā ražošana, kravu pārvadājumi, loģistika.

Piemērs

Alūksnes novada attīstības programmas 2011.-2017. atbilstība Nacionālajam attīstības plānam un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmai

Nacionālais attīstības plāns 2007-2013	Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.-2013.gadam	Alūksnes novada attīstības programma 2011.-2017.gadam
<p>Izglītots un radošs cilvēks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalitatīva pirmskolas un pamatzglītība, obligāta vidējā un konkurētspējīga augstākā izglītība ▪ Darbaspēka sagatavošana atbilstoši tirgus pieprasījumam ▪ Mūžizglītība cilvēka radoša potenciāla un dzīves kvalitātes izaugsmei ▪ Izglītības infrastruktūras modernizācija 	<p>3.prioritāte CILVĒKRESURSU ATTĪSTĪBA UN NODARBINĀTĪBAS PAAUGSTINĀŠANA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dažādas iedzīvotāju grupas nodrošinātas ar kvalitatīvu un konkurētspējīgu izglītību ▪ Mūžizglītības veicināšana reģionā ▪ Nodrošināt izglītības iespējas atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un otrādi - sekmēt darba vietu radīšanu atbilstoši izglītības iespēju nodrošinājumam ▪ Attīstīti produktīvie sektori, kuri balstās uz izglītotu darbaspēku un piedāvā konkurētspējīgu atalgojumu ▪ Atbalstīt informāciju un komunikāciju tehnoloģiju izmantošanu ▪ Cilvēki ar īpašām vajadzībām un sociālo riska grupu cilvēki sekmīgi iekļāvušies darba tirgū un sabiedrībā ▪ Speciālistu kvalifikācijas celšana 	<p>Nodrošināt pieejamu kvalitatīvu visu pakāpju izglītību iedzīvotājiem mūža garumā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izglītības pieejamība ▪ Kvalitatīva izglītības vide ▪ Atbalsta sistēmas darbā ar izglītojamiem attīstība <p>Radīt labvēlīgus apstākļus jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jauniešu līdzdalības un iniciatīvas veicināšana ▪ Jauniešu piesaistes un atgriešanās veicināšana ▪ Neformālās izglītības un brīvā laika attīstība <p>Sadarbības veicināšana starp pašvaldību un sabiedrības interešu grupām, starp citām pašvaldībām Latvijā un ārvalstīs</p>
<p>Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lietišķās zinātnes rezultātu komercializācija, inovāciju un tehnoloģiju pārnese ▪ Zināšanu pielietošana uzņēmumu konkurētspējas palielināšanai ▪ Jaunu konkurētspējīgu uzņēmumu radīšana ▪ Radošo industriju attīstība ▪ Dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana 	<p>1.prioritāte INFRASTRUKTŪRAS UN PAKALPOJUMU ATTĪSTĪBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Attīstīta transporta infrastruktūra un efektīva tās izmantošana – reģiona un valsts vajadzībām atbilstošu kvalitatīvu autoceļu izveide ▪ Kvalitatīvu sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība vietējā un starptautiskā mērogā ▪ Samazināts vides piesārņojums, attīstītas tehnoloģijas vides piesārņojuma mazināšanai. Dabas resursi tiek izmantoti racionāli, pielietojot videi nekaitīgas un modernas tehnoloģijas ▪ Paaugstināta energoefektivitāte sabiedriskajām un dzīvojamām ēkām un siltumenerģijas objektiem, samazināti siltuma zudumi ▪ Attīstīta sociālā infrastruktūra (izglītības, kultūras, veselības, sociālās nodrošinātības utt.) 	<p>Nodrošināt ilgtspējīgu vides izmantošanu un attīstību:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alūksnes novadam raksturīgās kultūrainavas saglabāšana un tās potenciāla izmantošana ▪ Plānveidīga pilsētas un lauku teritorijas labiekārtošana ▪ Augstas vides kvalitātes, kvalitatīvu un videi draudzīgu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšana

	<p>2.prioritāte EKONOMISKĀ ATTĪSTĪBA, KONKURĒTSPĒJAS PALIELINĀŠANA UN VIRZĪBA UZ ZINĀŠANU IETILPĪGU EKONOMIKU</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Attīstīta ražošanas un pakalpojumi, kuriem rodas aizvien pieaugoša pievienotā vērtība ▪ Atbalstīt jaunu konkurētspējīgu produktu izstrādi un inovācijas ▪ Veicināt ekonomikas dažādošanu virzībā uz augstākas pievienotās vērtības nozaru un ražotņu attīstību un sekmēt apziņas veidošanu par tādu ekonomisko darbību priekšrocībām, kas balstītas uz zināšanām ▪ Modernizēta zinātniskā infrastruktūra institūtos, izglītības iestādēs un uzņēmumos ▪ Attīstīta inovatīva uzņēmējdarbība. <p>4.prioritāte LAUKU ATTĪSTĪBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Attīstīti lauksaimnieciskās darbības veidi ▪ Attīstītas vietējo/kopienas iniciatīvas ▪ Veicināt ar lauksaimniecisko darbību saistīto pētniecisko un atbalsta institūciju attīstību 	<p>Uzņēmējdarbības attīstību veicinoša vide</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atbalsts jaunu uzņēmumu veidošanai, nodarbinātības veicināšana ▪ Pašvaldības un novada uzņēmēju sadarbības uzlabošana ▪ Kvalitatīvas inženiertehniskās infrastruktūras pieejamības nodrošināšana ▪ Augstas kvalitātes tūrisma un rehabilitācijas pakalpojumu attīstība, investīciju piesaiste <p>Līdzsvarota kultūras procesu attīstība</p>
<p>Zinātnes un pētniecības attīstība:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundamentālas zinātnes izcilība ▪ Fundamentālas un lietišķas zinātnes un pētniecības potenciāla atjaunošana un attīstība ▪ Zinātniskās infrastruktūras modernizācija zinātniskajās institūcijās 		<p>Netiek aplūkots</p>

Paziņojums par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2012.-2030.gadam / attīstības programmas 2012.-2018.gadam un vides pārskata 1.redakcijas nodošanu publiskai apspriešanai

Atbilstoši novada domes 2012.gada 28.janvāra lēmumam Nr.1. §14 tiek organizēta novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2012.-2030.gadam / attīstības programmas 2012.-2018.gadam un vides pārskata 1.redakcijas sabiedriskā apspriešana.

1. Ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas noteikts novada ilgtermiņa attīstības vīziju, stratēģiskos mērķus un prioritātes turpmākajiem 25 gadiem tāpēc aicinām novada uzņēmējus, izglītības, veselības, sociālās aprūpes, transporta, vides aizsardzības un novada nevalstisko organizāciju pārstāvjus, kā arī citus interesentus iesaistīties attīstības programmas publiskajā apspriešanā, lai vienotos par turpmākās attīstības galvenajiem virzieniem un veicamajām aktivitātēm Jūsu pārstāvošajās jomās. / Attīstības programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas noteiks novada prioritātes un rīcības virzienus turpmākajiem 7 gadiem, tāpēc aicinām novada uzņēmējus, izglītības, veselības, sociālās aprūpes, transporta, vides aizsardzības un novada nevalstisko organizāciju pārstāvjus, kā arī citus interesentus iesaistīties attīstības programmas publiskajā apspriešanā, lai vienotos par turpmākās attīstības galvenajiem virzieniem un veicamajām aktivitātēm Jūsu pārstāvošajās jomās.

2. Ar novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2012.-2030.gadam / attīstības programmas 2012.- 2018.gadam un vides pārskata 1.redakcijas materiāliem laika posmā no š.g. 02.februāra līdz š.g. 24.februārim var iepazīties:

- novada domē, Lielā ielā 1, 2.stāvā, 214.kabinetā darba dienās no 8.00-12.00 un 13.00-17.00
- novada domes mājas lapā www.novads.lv

3.Rakstiskus komentārus un priekšlikumus par novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas / attīstības programmas 1.redakciju iespējams iesniegt līdz 2012.gada 24.februārim:

- novada domē, Lielā ielā 1, 214.kabinetā,
- sūtot pa pastu uz adresi: Novada dome, Lielā iela 1, novads, LV 1111
- elektroniski - uz e-pasta adresi: planotaji@novads.lv

4. (komentāru un priekšlikumu sniegšanai lūdzam izmantot anketu, kas pieejama vietās, kur izvietoti materiāli, kā arī novada domes mājas lapā www.novads.lv).

5. Novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas / attīstības programmas 1.redakcijas sabiedriskās apspriedes sanāksme notiks 2012.gada 20.februārī plkst.12.30 novada domē, Lielā ielā 1.

Kontaktpersona:

Vārds uzvārds
novada domes
Attīstības nodaļas vadītājs
tālr.61111111
e-pasts: planotaji@novads.lv

Paziņojums

_____ (institūcijas nosaukums)
 uzsāk attīstības plānošanu

_____ (politikas joma un nozare vai teritorija)

Attīstības plānošanas dokuments tiek izstrādāts laika periodā no _____
 (dd/mm/gggg)

līdz _____.
 (dd/mm/gggg)

Attīstības plānošanas mērķis ir

Attīstības plānošanas dokumenta plānotais termiņš ir _____

Sabiedrības iespējas līdzdarboties (ja iespējams, norādot konkrētus līdzdalības veidus, datumus, laiku un vietu).

Lūdzam pieteikties līdzdalībai līdz _____
 (dd/mm/gggg)

_____ (pieteikšanās veids un adrese)

norādot kontaktinformāciju (vārdu, uzvārdu, adresi, tālruni un e-pastu) un vēlamo līdzdalības veidu.

Precizēta informācija par sabiedrības līdzdalības iespējām tiks ievietota institūcijas mājas lapā, nosūtīta uz sabiedrības pārstāvja norādīto e-pastu un

(papildus informācijas izplatīšanas veids, ja attiecināms)

Cita informācija (ja attiecināms) _____

Par sabiedrības līdzdalību atbildīgā amatpersona

_____ (vārds, uzvārds, amats, tālrunis, e-pasts)

**Prioritātes „Policentriska attīstība”
projekta rezumējums**

Projekta iesniedzējs:

PROJEKTA APRAKSTS:

Projekta mērķis:

Projekta nepieciešamības pamatojums un sasaiste ar pašvaldības attīstības programmu:

Projekta mērķa grupas vajadzību apraksts un projekta sagaidāmā ietekme uz mērķa grupu vajadzību apmierināšanu:

Projekta plānotās darbības:

Nr.	Darbības nosaukums	Darbības apraksts
Eiropas Reģionālās attīstības fonda ietvaros plānotās darbības		
1.		
2.		
3.		
Eiropas Sociālā fonda šķērsfinansējuma ietvaros plānotās darbības (ja attiecināms)		

4.			
5.			

Projekta papildinātība ar citiem apstiprinātajiem projektiem vai plānotajiem projektiem:

Projektā sasniedzamie uzraudzības (iznākuma un rezultāta) rādītāji:

Iznākuma rādītāji:

Nr.	Rādītāja nosaukums	Skaitis	Mērvienība
1.			
2.			
3.			
...			

Rezultāta rādītāji:

Nr.	Rādītāja nosaukums	Skaitis	Mērvienība
1.			
2.			
3.			
...			

Projekta (projekta vai tā daļas) darbību nepārklāšanās ar darbībām (projektu vai tā daļu), kas paredzētas ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu aktivitāšu ietvaros, kur projekta iesniedzējs var pretendēt uz finansējuma saņemšanu:

Projekta/darbību nosaukums	Ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu programmas (tajā skaitā prioritātes „Policentriska attīstība” ietvaros), kur projekta iesniedzējam normatīvajos aktos par programmas īstenošanu ir noteikta iespēja pretendēt uz finansējuma saņemšanu jomā, kurā var veikt projekta ietvaros plānotās darbības (plānotās darbības atbilst attiecīgās aktivitātes mērķim)	Pamatojums, kāpēc projektu iecerēts īstenot tieši prioritātes „Policentriska attīstība” finansējuma ietvaros (kā tiek nodrošināta projekta (projekta vai tā daļas) darbību nepārklāšanās ar darbībām (projektu vai tā daļu), kas paredzētas ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu citu aktivitāšu ietvaros, kur projekta iesniedzējs var pretendēt uz finansējuma saņemšanu)
...		

Plānotais kopējais projekta īstenošanas ilgums mēnešos:

Aprakstīt, kā tiks nodrošināta projekta ietvaros sasniegto rezultātu, tajā skaitā izveidotās infrastruktūras, uzturēšana vismaz piecus gadus pēc projekta pabeigšanas:

Projekta budžeta kopsavilkums:

Nr. p.k.	Izmaksu pozīcijas nosaukums *	Daudzums	Kopējā summa **		Izmaksas	
			LVL	%	attiecināmās	neattiecināmās
1.	Projekta netiešās izmaksas kopā:					
1.1.	Ar projekta darbībām tieši saistīto publicitātes pasākumu izmaksas					
1.2.	Neparedzētie izdevumi					

1.3.						
2.	Projekta tiešās izmaksas kopā:					
2.1.						
2.2.						
2.3.		X				
	KOPĀ			100%		

* *Izmaksu pozīcijas norāda saskaņā ar normatīvajiem aktiem par attiecīgās Eiropas Savienības fonda aktivitātes īstenošanu norādītajām attiecināmo izmaksu pozīcijām.*

** *Izmaksas norāda saskaņā ar pašvaldības attīstības programmas Investīciju plānu.*

Projekta izmaksu sasaiste ar pašvaldības attīstības programmas Investīciju plānu:

Norādīt atsauci uz pašvaldības attīstības programmas Investīciju plānu (lapaspuse, sadaļa, projekta numurs pēc kārtas).	Izmaksu sadalījums pa finanšu avotiem Investīciju plānā. ***

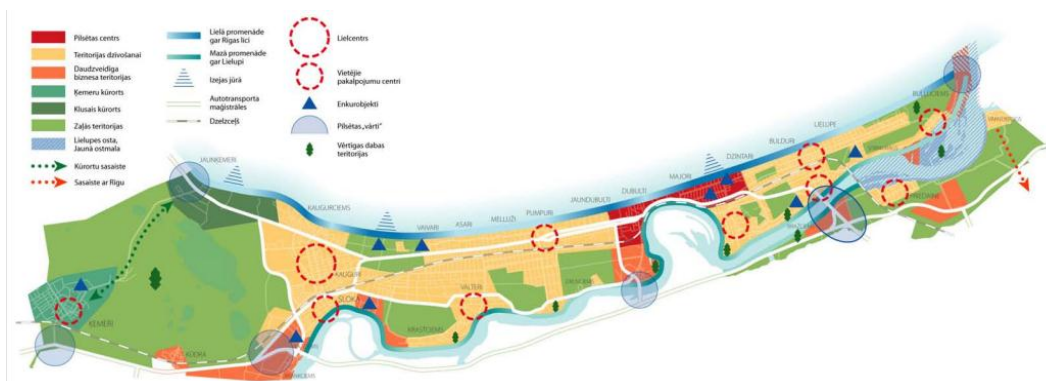
*** *Ja projekta izmaksas atšķiras no Investīciju plānā norādītajām, sniegt skaidrojumu par minēto atšķirību (ja attiecināms).*

Aprakstīt, kā projekta darbības paredz infrastruktūras uzturēšanas izdevumu samazinājumu pēc projekta realizācijas vai saimnieciskai darbībai nepieciešamās infrastruktūras izveidošanu vai uzlabošanu:

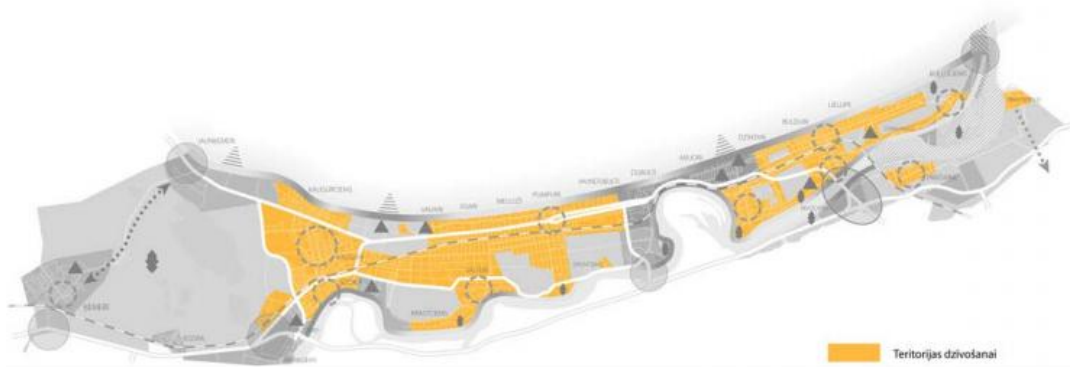
Atbildīgā amatpersona (*paraksts, atšifrējums*): _____

Datums: 20__g. ____._____

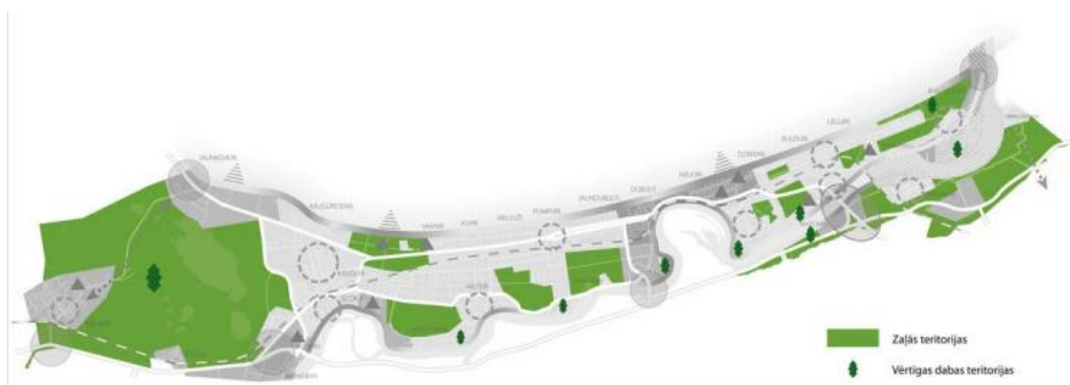
Jūrmalas telpiskās attīstības perspektīva

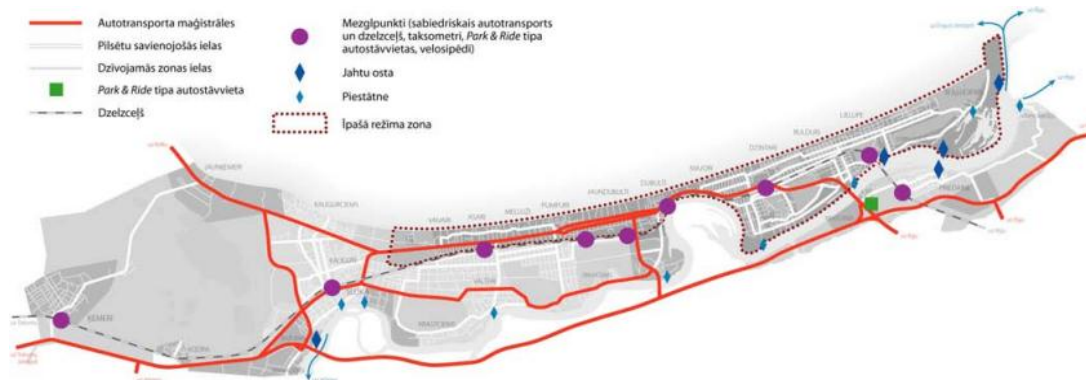
Teritorijas dzīvošanai Jūrmalā

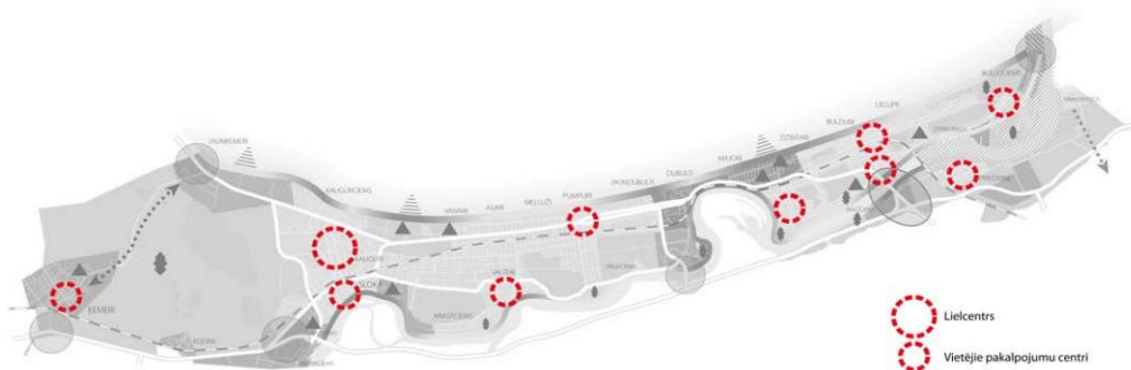
Jūrmalas pilsētas zaļās teritorijas

Kustība Jūrmalas pilsētā

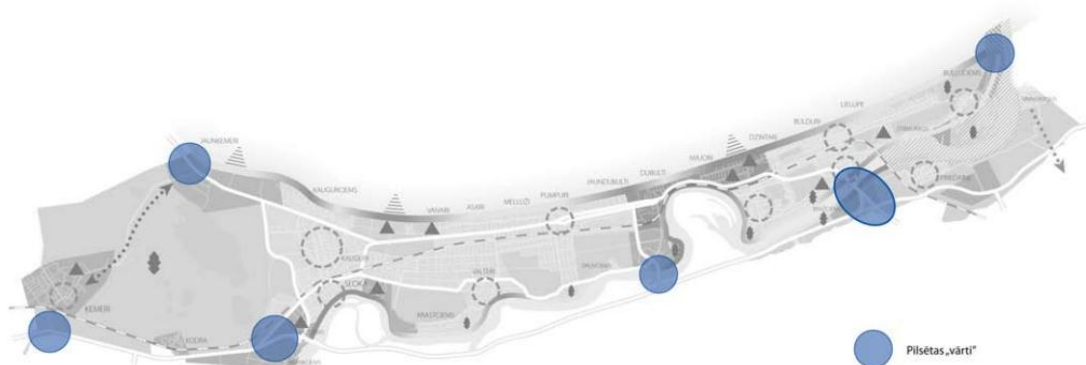
Jūrmalas pakalpojumu centri

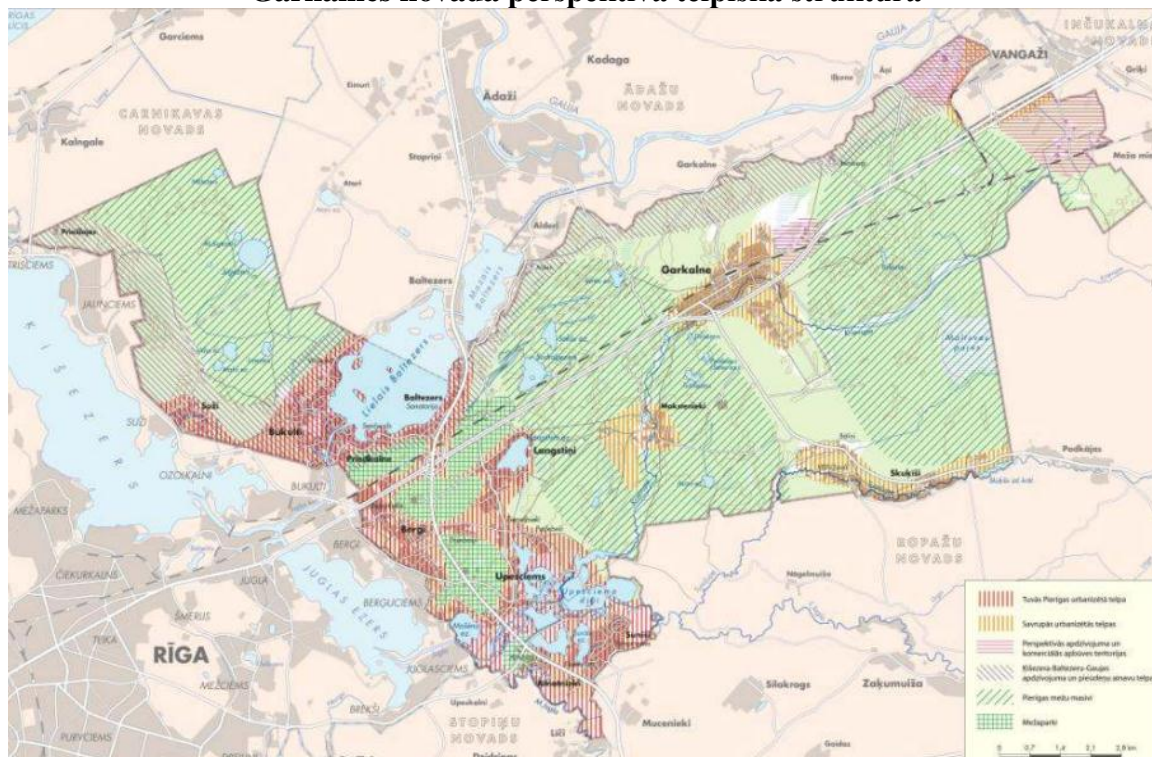
Jūrmalas daudzveidīga biznesa teritorijas

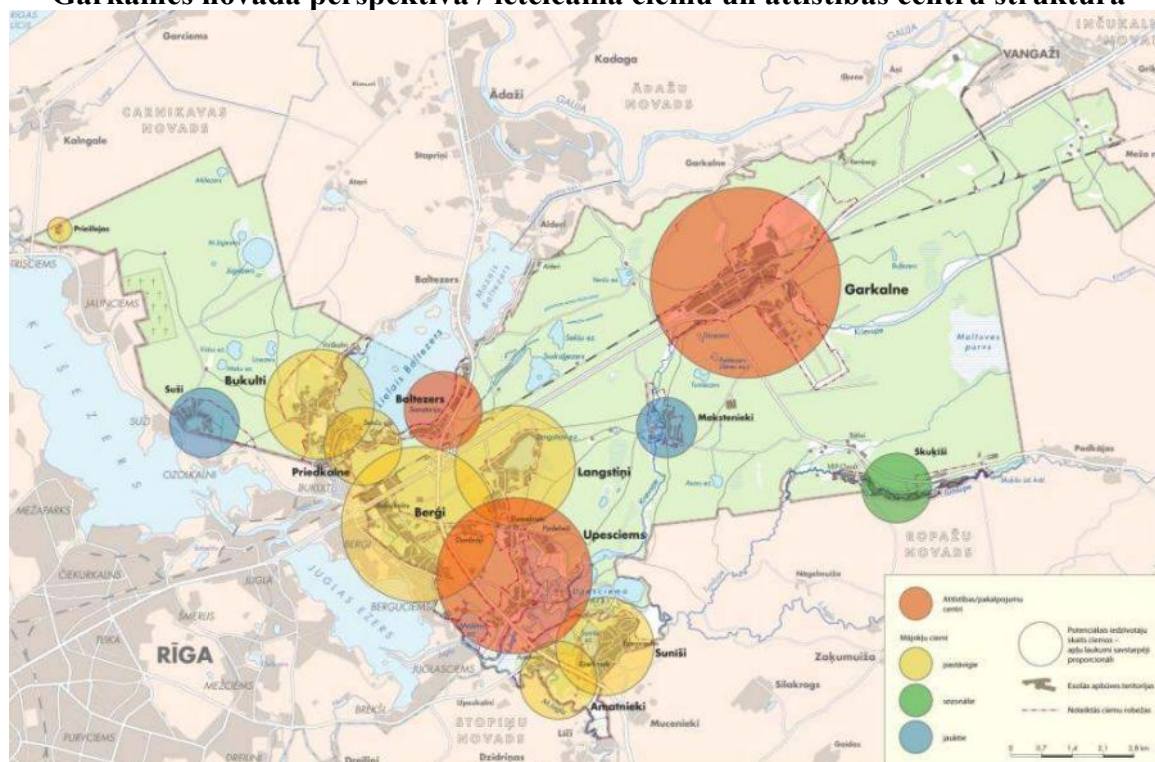
Jūrmalas pilsētas vārti

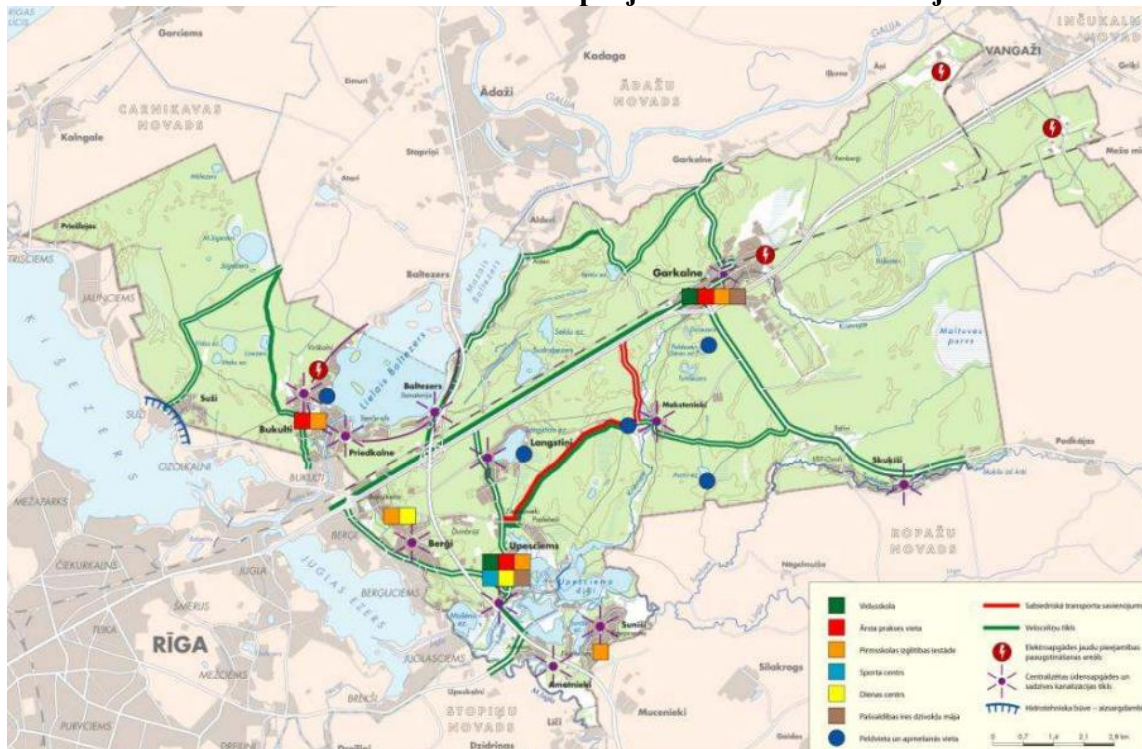
Garkalnes novada perspektīvā telpiskā struktūra

Garkalnes novada perspektīvā / ieteicamā ciemu un attīstības centru struktūra

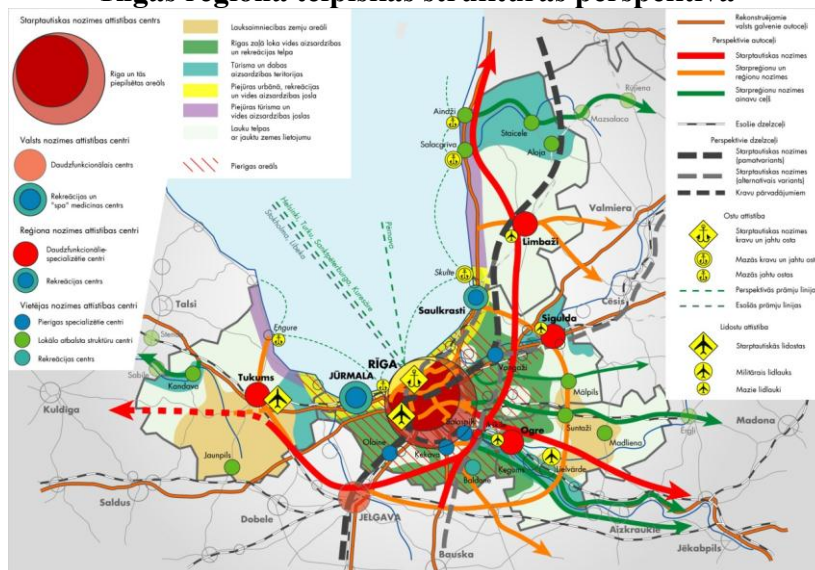

Garkalnes novada attīstības projektu vietas un teritorijas

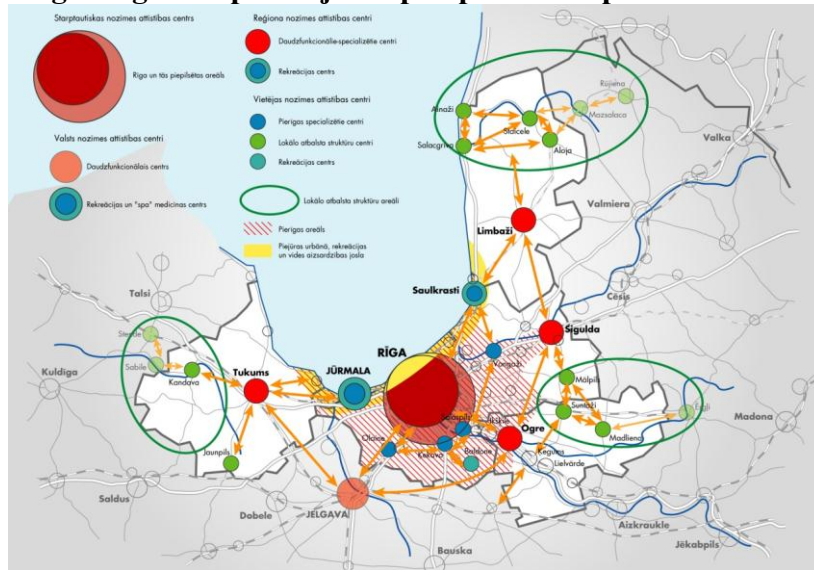

13.pielikums

Rīgas reģiona telpiskās struktūras perspektīva

Rīgas reģiona apdzīvojuma perspektīvā telpiskā struktūra

Rīgas reģiona transporta perspektīvā infrastruktūra

Rīgas reģiona attīstības kompleso projektu areāli un vietas

